

VERSLAG
der
BOEKBEOORDEELING

over 1904,

door de Commissiën van „JACHIN”,

onder redactie van

J. P. TAZELAAR.

HEUSDEN.
A. GEZELLE MEERBURG.
1904.

Prijs 10 cent.
Franco per post 15 cent.

Leden der Commissiën voor de Boekbeoordeeling.

a. De Leden van het Hoofdbestuur :

DS. J. N. LINDEBOOM te *Zulphen*, Voorzitter.
P. ORANJE te *Amsterdam*, 1e Secretaris.
DS. J. P. TAZELAAR te *Weesp*, 2e Secretaris.
DS. A. LOOIS te *Pernis*, Penningmeester.
A. VAN NAMEN HZN. te *Zwijndrecht*.
D. MULDER te *Zierikzee*.
P. KOSTER te *Appelscha*.

b. De H. H. Predikanten :

DS. A. VAN ANDEL te *Heerenveen*.
DS. J. VAN ANKIN te *Urk*.
DS. A. DE GEUS te *Lemmer*.
DS. A. DEN HARTOGH te *Apeldoorn*.
DS. E. C. B. VAN HERWERDEN te *Rhoon*.
DS. C. LINDEBOOM te *Bolnes*.
DS. S. O. LOS te *Hilversum*.
DS. G. RENTING te *Winterswijk*.
DS. W. SIEDERS te *Vlaardingen*.
DR. B. WIELENGA te *Arnhem*.
DS. G. WIELENGA te *Delft*.

c. De H. H. Onderwijzers :

J. BEUKEMA, Hoofdonderwijzer te *Hoogeveen*.
J. BUIKEMA, » » *Alteveen*.
J. A. DELHAAS » » *Stadskanaal*.
F. LETTINGA » » *Amsterdam*.
J. SCHAAP Hz. » » *Leiden*.
C. STAAL Pz. » » *Tiel*.
J. STAAL » » *Aalten*.
J. A. G. DE WAAL » » *Kampen*.
J. C. WIRTZ Cz. Hoofdred. v. d. N. Prov. Gron. Cour. te *Groningen*.
D. VAN WIJCK Hoofdonderwijzer te *De Lier*.

Elke Commissie bestaat uit 3 personen.

Ieder lid der Commissie ontvangt een exemplaar van de ter beoordeeling ingezonden boekjes, en zendt zijne recensie op het daartoe verstrekte formulier bij den 2den Secretaris in, die daaruit het Verslag der Boekbeoordeeling opstelt.

Een boekje wordt goed- of afgekeurd, al naar gelang er twee van de drie stemmen voor of tegen zijn.

Algemeene Opmerkingen.

Het is de Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging »JACHIN» een genoegen, nu het Kerstfeest in het verschiet is, het Verslag der Boekbeoordeeling weder te mogen aanbieden. De Uitgevers hebben zich weer beijverd, om met het oog op de komende feesten, veel goeds en schoons aan de markt te brengen. Er is ook dit jaar eene rijke keuze van boeken en platen, tekstkaarten en scheurkalenders. Zóóveel zelfs, dat men haast verlegen worden zou, om bij zulk eenen overvloed zijne keuze te bepalen.

De Heeren G. F. CALLENBACH te *Nijkerk*, J. M. BREDÉE te *Rotterdam*, D. A. DAAMEN te *Rotterdam*, D. DONNER te *Leiden*, W. KIRCHNER te *Amsterdam*, F. P. D'HUY te *Middelburg* en de firma GEZELLE MEERBURG te *Heusden* zonden, op ons verzoek, weder hunne nieuwe uitgaven ter beoordeeling in. Ook werden van particuliere zijde ons nog eenige werkjes verstrekt, die wij, volgens het besluit der laatste jaarvergadering, ook opnamen, echter in eene afzonderlijke rubriek en niet zoozeer tot eene breede recensie, maar slechts ter korte vermelding.

Overzien wij de lange lijst van nieuwe boekjes, dan blijkt, dat de Heer CALLENBACH 42 nummers, waaronder 22 herdrukken, uitgeeft, en de Heer BREDÉE 22 boekjes aanbiedt, van welke 5 herdrukken zijn. In 't geheel zijn ongeveer 80 nieuwe uitgaven gerecenseerd. Het strekt ons tot blijdschap, te kunnen mededeelen, dat de beoordeeling over 't algemeen gunstig was. Slechts 6 boekjes moesten wij afkeuren. Vele echter konden wij nadrukkelijk en met groote ingenomenheid aanprijzen. Dan gaat het werk gemakkelijk en is het een genot.

Naar gewoonte geven wij ook nu een woord vooraf. En wij gevoelen ons daartoe te meer opgewekt, omdat wij ook ditmaal duidelijk konden bespeuren, dat de Heeren Schrijvers en Uitgevers daarvan kennis nemen en onze wenken ernstig overwegend, daaraan zoo mogelijk te gemoet komen willen.

Op- en aanmerkingen zijn zusjes, doch de eerste zijn lieftalliger dan de laatste. Wij veroorloven ons eenige vriendelijke opmerkingen, die wij bescheidenlijk wenschen te maken.

Ook dit jaar is het getal der vertaalde werkjes gering. De meeste boekjes, uit den vreemde geïmporteerd, zijn »Naar het Engelsch». Dit is voor onze ooren gewoonlijk geene aanbeveling. Niet alleen, omdat het voor de jeugdige lezers niet gemakkelijk is, zich met de gedachtenwereld en levenswijze eenigs-

zins vertrouwd te maken; want dit geldt meestal van elke vertaling, maar vooral, omdat daarin de Christelijke geest dikwijls zeer oppervlakkig, niet Gereformeerd, maar methodistisch is. Doch tegenover de enkele geschriften uit het Engelsch staan verscheidene echt Nederlandsche boeken, die bepaald eene aanwinst mogen heeten en van welke wij met dankbaarheid aan Schrijvers en Uitgevers melding hebben gemaakt.

Onze bijzondere opmerkingen betreffen in de eerste plaats den *vorm*. Ten opzichte van menig boekje werd door de recensenten geklaagd over de slechte verzorging van den stijl. Dikwijls troffen zij »kranke zinnen" aan. Sommige boekjes wemelden zelfs van taalfouten. Ook liet de punctuatie vaak veel te wenschen over. Laten onze Schrijvers voor de jeugd toch niet vergeten, dat ook voor de kinderlectuur in welverzorgden stijl *kracht* ligt. Een zwakke vorm van voorstellen doet ook de schoonste gedachte schade. Wat taal en stijl betreft, moeten ook de Schrijvers van kinderlectuur zich hooge eischen stellen.

Hiermede hangt samen, dat de correctors toch scherp mogen toezien, dat de drukfouten worden weggenomen. Over min nauwkeurige correctie vielen nog al eens klachten. Hier en daar deden zich ook enkele staaltjes der moderne »woordkunst" voor, als: »schreeuwlach", »traanoogen", »zondoor-schitterd." Indien ergens, dan achten wij deze inzonderheid in kinderlectuur misplaatst.

Sommige boekjes bevonden wij zeer langdradig. Wat in *enkele* bladzijden gezegd worden kon, werd over niet minder dan 16 pagina's uitgespreid. Kinderboeken krijgen daardoor veel overeenkomst met poppen, die slechts mechanisch bestaan. Leven zit er niet in. Geene ziel hebben zij, maar wel vele kleederen. 't Is haast alles kleed. Een der recensenten zeide te lezen opzichte: »Het boekje maakt een weinig den indruk, of het per vel betaald wordt." Zulk een langdradig geschriftje pakt niet. Met elke bladzijde neemt het in onbeduidendheid toe. De jeugdige lezers leggen het onbevredigd ter zijde. Het bezwaar tegen vele is, dat zij te boekachtig en dikwijls ook te kinderachtig zijn. En een goed kinderboekje mag geen van deze beide wezen.

Dikwijls troffen wij het aan, dat het verhaal in hoofdstukken verdeeld was. Dit vinden wij alleszins uitnemend. Vooral wanneer de hoofdstukken ook *opschriften* dragen. Deze bieden rustpunten en gezichtspunten aan. Die opschriften zijn sporten van de ladder, welke den lezer geleidelijk en met helder besef brengen tot het beoogde doel:

Ook ten aanzien van de plaatjes werden enkele opmerkingen gemaakt. Sommige waren weinig sprekend. De teekenaar was niet altijd gelukkig in de keuze van de momenten uit het verhaal, die hij in beeld bracht. Maar wie is in zijnen arbeid altijd even gelukkig!

Uiteraard moeten de plaatjes *hoofd*-momenten voorstellen. De illustratie behoort *uit te beelden*, wat in woorden gezegd is. Goede plaatjes zal men onder en na het lezen onwillekeurig nog eens bekijken en zij zullen den verkregen indruk verdiepen en versterken.

Door verschillende recensenten werd de opmerking gemaakt, dat het gewenscht wezen zou, onder de plaatjes een enkel woord uit het verhaal en het cijfer der pagina, waarop het betrekking heeft, af te drukken. Dit zou de beteekenis zeer verduidelijken. Daardoor werd aan het kinderoog terstond de rechte weg gewezen.

Ook is het ons voorgekomen, dat het plaatje eenige bladzijden van den tekst, dien 't ophelderen zou, gevonden werd. Dit is niet aan te bevelen, vooral niet als de illustratie bovendien niet zeer levendig en niet sterk sprekend is.

In de tweede plaats veroorloven wij ons eenige opmerkingen ten aanzien van den inhoud der boekjes.

Hier mogen wij beginnen met eenige ons zeer verblijdende mededeelingen.

Menigmaal brachten wij er bedenking tegen in, dat maar al te dikwijls eenzijdig de nadruk gelegd werd op de Zondagsschool, alsof die het eenige middel ware, waardoor de kinderen met het evangelie kunnen worden bekend gemaakt. Ook nu lijden op voor ons stuitende wijze sommige geschriftjes aan dit euvel. Daartegenover staat echter, dat in andere de kerk (niet de kinderkerk!) en de catechisatie op den voorgrond treden. En dit stemde ons tot blijdschap. Het is een stap van beteekenis vooruit op den goeden weg.

Een duidelijk stempel van een Gereformeerd boek voor de jeugd is, dat van Gods vrije verkiezende liefde, van het borgtochtelijk lijden van Christus, van de voorrechten der verbondskinderen, van de beteekenis des Doops, van de bediening des Woords en niet het minst ook van de toepassende werking des Heiligen Geestes in het hart, *waar dit past in het kader*, niet gezwegen, maar nadrukkelijk gesproken wordt.

Ook in dit opzicht vonden wij ditmaal stof tot blijdschap. Want in menig boekje komt het borgtochtelijk lijden van Christus goed tot zijn recht. Ook wordt in sommige de Verbondsgedachte toegelicht en besproken, terwijl wij ook stemmen vernamen, die aan de kinderen de noodzakelijkheid der wedergeboorte, de onmisbaarheid van geloof en bekeering ernstig voorhouden. Toch zijn wij te dezen opzichte nog niet, waar wij gaarne wilden komen. De Schrijvers mogen ons veroorloven dit te zeggen. En wij spreken het met des te meer vrijmoedigheid uit, omdat als van deze belangrijke motieven een trouw gebruik wordt gemaakt, de kinderlectuur ongetwijfeld veel winnen zal aan ernst en kracht.

Doch bij de betuiging onzer blijdschap over goeden voortgang moet ons over andere dingen toch weder eene klacht uit de pen.

Als vorige jaren ontmoetten wij nu weer tal van bekeeringen zonder geloof en zonder kennis van Jezus' borgtochtelijk lijden. In de werkelijkheid en naar de Heilige Schriften gaat het terechtbrengen van eenen zondaar niet zoo gemakkelijk 'en zoo spoedig, als die »boekjesbekeeringen» ons doen vermoeden. PORGIETER heeft gezegd: »Zonder waarheid en objectiviteit is elke teekening broddelwerk.» Dit is van toepassing op de teekening van natuurlijke zaken, maar is in dubbelen zin waar, als het de geestelijke dingen

geldt. Daardoor wordt het boekje niet alleen onnatuurlijk, maar — en dit is tienmaal erger — ook *onwaar*.

Wanneer, zoo vroegen wij ons zelve af, zullen de Schrijvers en Schrijfsters voor de jeugd toch eens ophouden met die dronkemansgeschiedenissen? Deze zijn er al zoo overvloedig vele, dat zij beginnen tegen te staan. Er zijn toch nog andere ellenden, die in onze maatschappij als de kanker voorteten. Er is ook een *geestelijk alcoholisme*, het verslaafd zijn aan slechte boeken, dat menigeen tot allerlei zonde en ten slotte in de gevangenis brengt. Waarom ook daartegen niet meer den strijd aangeboden? Laten zulke Schrijvers hun domicilie eens verleggen en eens meer studie maken van de quaesties die onzen tijd beroeren en van de gevaren, die hij medebrengt, bijv. de beginselen der moderne opvoedkunde, de quaestie van het gezag, de valsche vrijheid, de verwoestende macht van twijfel en ongelooft. Sommige auteurs hebben met betrekking tot deze materie zich reeds door kostelijke boekjes verdienstelijk gemaakt. Ook dit jaar troffen wij er enkele aan, maar toch nog te weinig. In plaats van, zooals menigmaal geschiedt, op de dwalingen van Rome's Kerk te worden gewezen, hebben wij nu geschriftjes gelezen, waarin de Schrijver het groot gevaar aantoonde waaraan jongelieden bloot staan, wanneer zij in het slechte gezelschap komen van hen, die eigen kennis en eigen wijsheid plaatsen boven de wijsheid Gods en de wijsheid van Gods Woord. Gewaarschuwd te worden tegen den geest der eeuw en de ijdele filosofie, daaraan hebben onze jonge menschen heden ten dage vóór alle dingen behoefte. In dit opzicht komt onder de nieuwe boekjes de eerepalm toe aan het werkje van den heer HOOGENBIRK: *Groot en Godvreezend*. Zulk een geschrift verheft zich torenhoog boven de boekjes van het gewone genre.

Laatst, maar niet het minst, hebben wij nog een woord over een zeer bedenkelijk *realisme*, dat in vele boekjes ons ergerde. Oneerbiedige, ruwe uitdrukkingen, scheldwoorden en zelfs vloeken hebben wij ontmoet. Ook achten wij het te realistisch, om het kwade breed te beschrijven, bijv. twisten, vechten en spotten. Wij wijzen hierop met te meer nadruk, omdat het realisme ook in de Christelijke kunst en letterkunde tegenwoordig zich, helaas! al te zeer laat gelden. Dit is altijd, maar in kinderboekjes vooral, diep te betreuren. Laten wij hier ook op ontwikkeling van den goeden smaak het oog hebben. Dezen achte men niet gering. Maar het gemeenzaam maken met wat zondig en laag is, moet tot elken prijs worden vermeden. Onze kinderen komen al te veel in aanraking met wat ruw is. De litteratuur leene daartoe nooit de hand. Het leelijke kan nooit zoo mooi beschreven worden, dat het zelf mooi wordt. Leelijk is en blijft het. En het een mooi gewaad om de schouders te werpen, is misbruik maken van het talent. Zoo toch doen Schrijvers, als zij al te realistisch redeneeren of schetsen. Och! of men toch, wanneer men zulke tooneeltjes meent te moeten weergeven, op dit punt den Bijbel bestudeerde! Zeker, ook in het Woord Gods vinden wij beschrijvingen van zonde en

voorbeelden van diepe gezonkenheid. Doch zij drukt het gloeiende merk der schande in het ontbloote vleesch zóó duidelijk af, dat zij voor allen tot afschrik en waarschuwing zijn. Er is in deze beschrijvingen des Bijbels niets dat de verbeelding doet ontvlammen of de hartstochten prikkelt, niets om de wachters der deugd te verslaan. Laten onze auteurs op het verheven voorbeeld der Schrift zien. Het kwade te teekenen, is altijd gevaarlijk; de kinderen nemen er zoo licht wat van op. Ontwikkelde schetsen van zonde zijn o. i. contrabande, zoo niet in elk, dan toch zeker in een kinderboek. Hier past in de uiterste mate soberheid en beperking. We moeten het kwade steeds op eenen afstand houden. Gemeenzaamheid, elke gemeenzaamheid, ook de best bedoelde, is hier beslist te veroordeelen.

Tegenover dit al te realistische streven deed zich — de tegenstellingen liggen dikwijls en ook hier vlak naast elkaar — een bedenkelyk *idealisme* op. Ook nu weer troffen wij het telkens aan, dat de groote waarheden der Schrift o. i. te voorbarig door kinderen werden verkondigd. Vaak merkten wij in dit opzicht eene zucht naar het ongewone en onnatuurlijke op. Dat God in zijn voorzienig bestel een kind gebruikt tot bekeering zijner ouders, is zeldzaam. Daarom is het onpaedagogisch, den gedachtenkring onzer kinderen met zulke ideeën te vullen. In het spreken en handelen van kinderen in betrekking tot het godsdienstig leven worden dikwijls meer verven aangebracht, dan het onderwerp verdragen kan. Daardoor krijgt men het onnatuurlijke en overdrevene. In de werkelijkheid zal niemand dat mooi vinden. Zoo'n theologiseerend en moraliseerend kind in het dagelijksch leven te ontmoeten, zou zeker mishagen. Waarom ze dan in de litteratuur zoo dikwijls ten tooneele gebracht! De beteekenis van het kleine, ook voor het koninkrijk Gods, in het licht te stellen, is hier de eenige goede bedoeling. Doch daarin moet men, zal het goed zijn, toch den toets der waarheid kunnen doorstaan.

Hierbij moeten wij het laten.

Verblijdend is het, dat wij, ondanks de gemaakte opmerkingen, mogen eindigen met de verklaring, dat er in menig opzicht vooruitgang valt te bespeuren op het gebied der kinderlectuur. Moge die vooruitgang steeds meerder worden en stelle de Heere den arbeid der Schrijvers en Uitgevers dienstbaar tot eenen gezegenden vooruitgang ook in de jeugd zelf. Dat zou, waar in dit opzicht tegenwoordig juist zooveel stof tot ernstige zorg is, tot eere Gods strekken en de jeugd tot tijdelijk en eeuwig heil zijn.

Van opmerkingen, die wij nog elk jaar maakten, zullen wij ons ditmaal onthouden. Slechts ten opzichte van het gebruik van »Heere" of »Heer" moeten wij nog iets zeggen. In vele boekjes komt alleen »Heere", in enkele alleen »Heer" voor. Verscheidene auteurs gebruiken het echter ook afwisselend, of bezigen vaak »Heere God". Het afwisselend gebruik neemt toe. Doch als men bij samenstellingen de klanklooze *e* aanneemt, waarom doet men het dan ook niet bij den naam »Heere" alleen? Toen wij de ken-

merken van een Gereformeerd boek hierboven noemden, hebben wij daarbij niet gezegd: »het gebruik van »Heere” in plaats van »Heer””. Doch wél durven wij zeggen, dat, wij, als in een verhaal telkens van den »Heer” en den »lieven Heer” gesproken wordt en er bovendien nog een Kerstboom in voorkomt, al weten, dat het Gereformeerde daarin te zoek is.

Wij bevelen onze opmerkingen in de vriendelijke overwegingen der Uitgevers en Schrijvers aan. Als zij er winste mede willen doen, vleien wij ons, dat deze winste onze kinderlectuur stellig ten goede zal komen.

Wij geven nu de recensie van elk afzonderlijk, gerangschikt naar de orde der inzending.

Uitgaven van G. F. Callenbach te Nijkerk.

Als gij den keurig geïllustreerden omslag van den Nijkerkschen catalogus, die inderdaad een lust is voor het oog, hebt gezien en daarna het blad omslaat, valt uw oog terstond op een tweetal geliefde wapens: dat van onze geëerbiedigde Koningin en van Hare Majesteit de Koningin-moeder. Deze beide vorstelijke onderscheidingen, waarvan de eerste den Uitgever naar aanleiding van zijn dit jaar gevierd gouden jubileum ten deel viel, symboliseeren de godachte, die, zonder tegenspraak te vreezen, mag worden uitgesproken, dat in het rijk (want dat is het en wordt het steeds meer in onzen tijd) der Christelijke litteratuur voor de jeugd de Koningsschepter aan den heer CALLENBACH te *Nijkerk* moet worden toegekend.

Toën ook wij namens JACHIN hem op den dag van zijn gouden feest, 't welk hij onder veel, en waarlijk verdiende, belangstelling mocht vieren, geluk wenschten, schreven wij: »Moge het u geschonken worden, het bereikte hoogtepunt met eere te handhaven, in 't bijzonder ook wat betreft de Christelijke lectuur voor de jeugd”.

De rijke en schoone verzameling, ook nu weer door ZEN. ten beste gegeven, bewijst, dat hij dit doet. En wél, in nog steeds toenemende mate. Met niet minder dan 43 nummers heeft hij den rijkdom van het fonds, waarover hij reeds beschikte, vermeerderd.

't Is eene prachtige collectie, die eenen rijken indruk maakt. Natuurlijk doet zich ook hier in verschillend opzicht verscheidenheid gelden. Ook staat het eene boekje hooger dan het andere. Maar er zijn vele werkjes bij, die inderdaad meetellen, waarvan het lezen ons eene weelde en de aanbeveling een groot genot was. Van de meeste historische boeken mag gezegd worden, dat zij op dit terrein behooren tot de schoonheden van den eersten rang, wijl zij door de Schrijvers met grondige kennis en veel talent vervaardigd en door den Uitgever met zorg en smaak bewerkt zijn. Historische boeken zijn te vergelijken bij de officiële gebouwen van eene stad. Zij steken ver boven de andere uit en maken eenen machtigen indruk. Hoe meer goede historische boeken, hoe beter. Deze komen er nooit te veel.

Tot ons leedwezen konden wij een vijftal boekjes niet recommandeeren.

Doch dit cijfer is nog geen achtste van het geheel en mag zeker hoogst bevredigend worden genoemd. Het bewijst dat de heer CALLENBACH de handschriften nauwgezet toetst. En als wij hem dankzeggen, dat hij ook voor onze Gereformeerde Zondagsscholen in de keuze zijner uitgaven eene milde hand be- toont te hebben, kunnen wij het alleszins eerbiedigen, dat hij niet vergeet, ook met de beginselen van anderen rekening te houden. Het zal hem blijken, dat wij, ofschoon Gereformeerde boekjes en boeken ons natuurlijk het liefst zijn, ook werkjes, die niet bepaald Gereformeerd mochten heeten, vrijmoedig hebben aanbevolen.

Bij het overzicht van zijne prachtige collectie willen wij vooral een woord van hartelijke waardeering wijden aan de illustratie. Deze trok bijzonder onze aandacht tot zich.

Inderdaad beijvert de heer CALLENBACH zich met loffelijke pogingen, om alle jaren weer wat anders en meestal iets schoone en rijkers te geven, dan hij tot nu toe bood. Sommige omslagen waren ons wel wat vol en ook wat bont. Ongetwijfeld zullen de kinderen ze echter mooi vinden. Door jarenlange ervaring is de Uitgever er in geslaagd, inderdaad verrasende resultaten te bereiken met de moeilijke, tijd- en geldroovende techniek van kleurendrukken. Wat wij te meer, met te grooter waardeering getuigen, wijl niettegenstaande zijne uitgaven al schooner worden, hij zich echter altijd aan dezelfde gunstige voorwaarden houdt. De met bloemen en vogels gestoffeerde omslagen dragen een sprekend Hollandsch karakter. Iets, wat wij zeer hoog schatten. Dat onze kinderboeken een Nederlandsch karakter vertoonen, zowel wat den inhoud, als de uitvoering en den druk betreft, is te prijzen. Het geldt hier een nationaal belang.

Sommige omslagen waren o. i. uit dit oogpunt minder gelukkig getroffen; deze hadden een wat uitheemsch tintje.

Bij enkele plaatjes werden aan- of opmerkingen gemaakt. Om deze geheel te ontgaan, zou de Schrijver, als bij THACKERAY, ook de Teeke- naar moeten zijn. Toch moet hier zooveel mogelijk naar harmonie worden gestreefd. Goede plaatjes zullen de voorstelling zeer verlevendigen. Doen zij dit niet, dan missen zij het doel, dat de illustrator moet beoogen.

Wat de techniek der illustratie betreft, deze is naar behooren en biedt gewoonlijk meer dan men, den zeer geringen prijs in aanmerking nemende, zou verwachten. Als gij ze vergelijkt bij de »Juweeltjes voor de Jeugd«, uitgave van J. G. ROBBERS te Amsterdam, dan bemerkt ge ontegenzeggelijk groot verschil. Deze boekjes mogen ook om de zeer fijne plaatjes *juweeltjes* heeten. Doch vergeet niet, dat deze kleine boekjes, die maar enkele bladzijden tellen en vier gekleurde plaatjes en nog enkele — ook zeer fijne — illustraties tusschen den tekst geven, 60 ct. per stuk kosten. En voor dien prijs ontvangt gij bij den heer CALLENBACH een boek van 150 bladzijden druks met vier mooie plaatjes in zwartdruk, Houdt gij dit groote verschil in het oog, dan legt gij

de hand op den mond, en zoo gij *iets* zeggen wilt, kan het niet anders zijn dan: hoe is het mogelijk, dat iemand voor zoo luttelen prijs zooveel goeds en schoons kan leveren!

Ook ten opzichte van de typographie veroorloven wij ons eene opmerking. Bij elken tak van litteratuur moeten vorm en inhoud elkander dekken. Zoo behoort er harmonie te zijn tusschen den omslag en het karakter van het boek. Een boek voor de jeugd moet zijn eigenaardig karakter reeds in den omslag duidelijk vertoonen. Dat de heer C. dit toestemt, geven de omslagen duidelijk te zien. Ze zijn om hunne lijnen, kleuren en voorstelling een lust voor het kinderoog en ten volle op het kinderoog berekend.

Doch deze harmonie dient er ook te zijn, wat de typographie betreft. Een auteur voor de jeugd zal in alles naar duidelijkheid van voorstelling en helderheid van teekening staan. Welnu, in evenredigheid daarmede moet ook de letter van een boekje voor kinderen steeds helder en duidelijk wezen. Dan is er verband tusschen de bladzijden en de gedachten en voorstellingen, die daarop worden medegedeeld. Een roman vereischt eene andere letter dan een wetenschappelijk boek, en een boek voor kinderen vraagt om een ander lettertype dan een geschrift voor groote menschen. De letters van een werkje voor de jeugd moeten duidelijk en helder zijn, en het nog niet geoeffende oog niet te zeer inspannen. Daarom vonden wij het bedenkelijk, dat nog al eens fijne druk, naar onze meening te kleine letter voorkwam.

Met zulk eene kleine letter is een kinderboekje o. i. niet naar behooren getypeerd, wjl er geene harmonie is tusschen den drukker en den Schrijver, die beiden immers naar duidelijkheid en helderheid behooren te staan.

Ofschoon wij niet twijfelen, of de Uitgever zal ook wel gegronde redenen hebben voor het gebruik van de kleine letter, houde hij het ons ten goede, zoo wij gelooven, dat onze overweging hier door den aard der zaak zelve wordt aangegeven.

Ten opzichte van sommige boekjes merkten wij nog eene andere onevenredigheid op, n.l. dat zij om de strekking meer bepaald voor de oudere leerlingen geschikt zijn, terwijl de kleine omvang 16 of 24 bladzijden, de Zondagsschoolbesturen er licht toe leiden zal, ze onder de kleintjes uit te deelen. Indien dit voorkomen kon worden, zou het zeker gewenscht zijn. Kleine boeken voor groote kinderen, dat harmoniëert niet, vooral niet, nu in onzen tijd van zooveel vooruitgang op dit gebied, de kleintjes zelfs al naar een groot boek hunkeren.

De Uitgever was zoo welwillend ons van de groote boeken ook een exemplaar *in band* toe te zenden. En wij moeten zeggen: ze zien er met hunne frissche kleuren, duidelijke beelden en gouden titel op den omslag inderdaad feestelijk uit. Deze bandjes zijn inderdaad een plaatsje op een boeken-tafeltje waard. Wie in vele huisgezinnen komt, ziet op het boekenrekje soms eene heele rij van die gebonden exemplaren staan. De nieuwe uitgaven zullen er, als ze er bij komen, nieuwen glans en gloed aan geven.

Ze mogen onder de beste proeven meetellen, van wat ter drukkerij van den heer CALLENBACH wordt geleverd.

Maar de bandjes, wyl ze den prijs van het boek met 25 ct. verhoogen, en daarop geen vermindering wordt toegestaan, zijn eene weelde, die lang niet ieder Zondagsschoolbestuur zich veroorloven kan. En toch is de omslag voor ingenaaide boeken van dien omvang wat slap, zoodat ze spoedig zullen breken. Zou de Uitgever er ook voor te vinden zijn, om deze groote werkjes ook te cartonneeren? Ongetwijfeld zouden ze daardoor aantrekkelijker zijn en in waarde toenemen.

Gelijk wij reeds zeiden, handhaaft de Uitgever de oude, gunstige voorwaarden. Voor uitdeelingen worden alle boekjes en platen, bij bestelling van minstens 25 stuks, voor de helft der genoteerde prijzen geleverd. Indien men minder dan 25 exemplaren, doch voor eene waarde van minstens f10 bestelt, wordt ook de halve prijs berekend. Bij bestelling is het voldoende, de nummers, *die de boekjes in den catalogus hebben*, op te geven.

Even als in vorige jaren werden ook nu weder overdrukken gemaakt van de nieuwe uitgaven. Ze zijn in 3 deelen onder den titel »Winterbloemen» vereenigd. Voor elke Zondagsschoolvereeniging stelt de Uitgever één ex., in drie deelen, gratis verkrijgbaar. Deze gratis- en franco-toezending geschiedt tegen inlevering van het formulier, dat zich in den Catalogus bevindt, mits dit behoorlijk is ingevuld en onderteekend en het bedrag van 25 ct. voor portkosten wordt ingesloten.

Men neme er nota van, dat de »Winterbloemen» na 1 December niet meer te bekomen zijn, en vrage dus vóór dien datum aan.

Wanneer men aan het hulppersoneel een geschenk kan en wil uitreiken, vindt men op pag. 11 van den catalogus eene lijst van boeken, die daartoe zeer geschikt zijn. Deze kunnen ook, als de kas dit toelaat, dienst doen, om als »aandenken» te worden uitgereikt aan de oudste leerlingen bij het verlaten van de Zondagsschool. Ook deze boeken, waaronder alleszins uitnemende geschriften zijn, worden op de bekende gunstige voorwaarden geleverd.

Nu laten wij de resensies volgen :

Goedkoope serie.

Boekjes van 5 cent.

De boekjes van 5 tot 10 ct. hebben alle eenen geïllustreerden omslag en een zwart plaatje.

- a. **De kracht des gebeds** Een verhaal op waarheid gegrond, door J. VAN BERGEN. Tweede druk. Geïll. omslag. Eén zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

Dit verhaal vermeldt een der wonderen van verlossing, die de Heere ook nu nog werkt.

Een Engelsch koopvaardijschip wordt in den Franschen tijd op reis naar West-Indië aangevallen door eenen Franschen zeeroover. Aan boord van het koopvaardijschip bevinden zich twee zendelingen, die, hoe hooger de nood stijgt,

steeds vuriger den Heere om uitkomst bidden. Op wonderladige wijze wordt hun gebed verhoord, doordat plotseling een sterke wind het koopvaardijship snel doet wegdrijven, terwijl de roovers als met machteloosheid geslagen worden. Voor den kapitein, die later verneemt, dat dit alzoo geschied is, wordt dit merkwaardig voorval een middel tot bekeering.

Vorm en inkleeding zijn goed. Het plaatje op den omslag verlevendigt de voorstelling krachtig.

De strekking van dit werkje: door een voorbeeld van kennelijke verhooring ons gebedsleven te sterken, is uitnemend. In het verhaal van den kapitein wordt de weg der verlossing in Christus naar Gods Woord eenvoudig uiteengezet.

Dit schoone boekje verdient ten zeerste aanbeveling.

b. De kleine kersverkooper. Eene geschiedenis naar het Engelsch vertaald onder toezicht van T. M. LOOMAN. Vierde druk. Geïll. omslag. Een zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

Eene aandoenlijke geschiedenis van een klein meisje, wier vader ziek ligt in het hospitaal en de moeder thuis. De kleine voorziet in de behoeften van 't gezin door kers te verkoopen en de Heere, op wien zij vertrouwt, zegent haar daarin bijzonder. Zij sticht haren vader op zijn sterfbed met troostelijke spreuk en wordt door een godvreezend heer, die haar heeft opgemerkt, uit de elende gered.

Eene door en door Engelsche geschiedenis. Engelsch gedacht en Engelsch verteld. Ofschoon de vertaling vrij goed is, komt hier en daar de uitheemsche oorsprong om den hoek gluren, bijv. blz. 10: „mijn moeder *wenscht zeer te weten*”; blz. 12: „ik ben *onderworpen*, om haar te verlaten.”

Wanneer zullen onze auteurs voor de jeugd het platgetreden spoor toch eens moede worden en niet langer verhalen van kinderen, die, heel wijs sprekend voor hunnen leeftijd, een middel zijn tot vaders of moeders bekeering? Ook hier zijn de woorden, door een achtjarig meisje gesproken, ten eenen male onnatuurlijk.

De vierde druk bewijst, dat het boekje in trek is. Toch willen dergelijke boekjes, aan den vreemde ontleend en niet Hollandsch geworden, ook niet in den vorm, waarin 't Christelijk leven wordt voorgesteld, ons niet bevallen. Evenwel is er in dit boekje veel goeds, waar 't lijden des Heeren als grond voor schuldvergeving genoemd wordt en duidelijk wordt aangetoond, dat God zijne beloften, ook voor het tijdelijke leven, vervult aan degenen, die biddend op Hem vertrouwen. Onder het gemaakte voorbehoud is dit boekje wel aan te bevelen.

Boekjes van 7½ cent.

Wat Grietje van de kiekentjes leerde. Voor jonge kinderen, door Betsy. Vierde druk. Met geïll. omslag. Een plaatje in zwart. 24 bladz. Prijs 7½ ct.

Een klein meisje, dat ziet, welke zorg de klokken voor hare kuikens heeft, wordt er door hare moeder op gewezen, dat de Heere alzoo waakt over de zijnen. Dit doet haar op God vertrouwen, als een booze jongen haar wil plagen. Een afgeluisterd gesprek is oorzaak, dat diezelfde jongen op de Zondagsschool komt, in 't huis harer ouders onderricht uit den Bijbel ontvangt en een andere jongen wordt.

Veel is de inhoud niet, maar de titel zegt ook, dat het boekje is „voor jonge kinderen.” De verwarring, ontstaan door de uitdrukking „de lieve Heer”, waarbij de jongen aan den burgemeester denkt, is niet heel natuurlijk. „De Zondagsschool” schijnt bepaaldelijk „de inrichting” te wezen, waar de kinderen met het Woord Gods bekend gemaakt worden.

Van de kerk en de Christelijke school wordt, gelijk dikwijls in de kinder-

boekjes, ook hier niet gerept.

De stijl past bij de vertelling. Druk en illustratie zijn goed.

De Schrijfster werkte wel wat veel met suikerwater. Telkens hooren wij van den „goeden” en „lieven Heer”, onder wiens hoede wij ons te stellen hebben en bij wien wij veilig zijn; en ook van de noodzakelijkheid, om den „Heer” lief te hebben en dicht bij Hem te blijven, ten einde in den hemel te komen, maar wij vernemen uit geen enkel woord, hoe Jezus de Heere van zijn volk is, omdat Hij hen door zijn dierbaar bloed zich tot zijn eigendom gekocht heeft. Jezus als de Borg en Middelaar wordt hier gemist. Van het verzoenend lijden des Heeren wordt dan ook niet gesproken. Iets, wat wij bij een gesprek, als op bladz. 21 wordt medegedeeld en waar de gelegenheid zich als van zelf er toe aanbood, niet begrijpen. Op bladz. 7 en 8 wordt, wat alleen voor de geloovigen geldt, toegepast op alle menschen. Al is, gelijk daar terecht gesproken wordt, de Bijbel voor alle menschen geschreven, daarom zijn de beloftenissen Gods toch niet voor alle menschen, maar immers alleen voor die in Christus gelooven. O. i. had in dit verhaal beter moeten uitkomen, dat ook een kind bekeerd moet worden.

Doch wij willen om enkele dorre bladeren dit lieve bloempje, want dat is dit boekje inderdaad, niet verwerpen. Wat wij zeiden, dunkt ons eene groote leemte, maar het verhindert ons niet, het werkje vanwege het vele goede, dat er voor de jonge kinderen in gevonden wordt, toch aan te bevelen.

Gewone serie.

- a. **Tweemaal hetzelfde geschenk.** *Een verhaal voor onze kinderen*, door P. J. KLOPPERS. Tweede druk. Geïll. omslag. Eén zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

Een jongmensch met veel aanleg voor de schilderkunst wordt door de goedheid van zijnen patroon en de opofferingen zijner moeder in de gelegenheid gesteld, voor de kunst te leven. Als het hem wel gaat, wordt hij hoogmoedig en wereldschgezind en veracht hij zijne goede moeder. Doch als deze hem op zijnen verjaardag eene kleurdoos ten geschenke geeft, gelijk aan de eerste, die hij bij het begin van zijne loopbaan had ontvangen, verteederen de herinneringen der jeugd zijn hart en leert hij zich verootmoedigen.

Taal en stijl zijn goed. De plaatjes zijn heel aardig. De strekking is uitnemend. Het boekje herinnert aan het gevaar, dat vooral voor jonge menschen in veel lof en voorspoed gelegen is, maar tevens aan den weg, om aan dat gevaar te ontkomen, n.l. het gebed tot God om een nederig hart. Ook stelt het in het licht, welk een zegen het voor kinderen is, godvreezende ouders te hebben, die hen tegen dit gevaar waarschuwen en het middel ter ontkoming voorhouden.

De zonden van hoogmoed en ondankbaarheid worden hier op zóó duidelijke wijze geteekend en de terugkeer op den rechten weg wordt, in recht Christelijken geest, op zóó gevoelvolle wijze verhaald, dat het niet anders kan, of het verhaal zal in het kinderhart eenen diepen indruk achterlaten. Wij achten dit boekje, niet het minst om de opvoedkundige waarde, een juweeltje onder de kinderwerkjes, gelijk er ons niet veel ter beoordeeling aangeboden worden. Met warmte bevelen wij het daarom aan.

- b. **De Muldrijver of het onbekende dorp**, door A. VERHORST. Derde druk. Met geïll. omslag. Een zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

Een eenvoudig, kort verhaal, dat van de kracht van het Woord Gods en van 's Heeren wonderbare leiding getuigt.

In een afgelegen bergdorp in Calabrië leeft een gezin, waarvan de vrouw eene afstammeling is der Waldenzen. Door mondelinge overlevering is er nog eenige kennis der waarheid overgebleven. Eindelijk komen deze echnooten in 't bezit

van eenen bijbel, dien zij voor hunne Roomsche dorpsgenooten verbergen en waaruit de huisvrouw, de eenige in het gezin, die lezen kan, telkens voorleest. In den vrijheidsoorlog komt de pleegzoon met een Waldenzisch strijdmakker in aanraking, die hem lezen leert en uit Gods Woord onderwijst. Dat wordt voor hem gezegend en later brengt hij het Woord Gods tot zijne dorpsgenooten. Als later een leeraar uit het Noorden komt, vindt hij de lieden van dit afgelegen dorp bekend met de Heilige Schrift.

De vertelling is in vijf korte hoofdstukken verdeeld, die elk een opschrift dragen. De afwisseling is in dit verhaal wat al te groot. Telkens verandert het tooneel. Een kind ziet gaarne een panorama, doch de Schrijver moet zorgen, dat het de afwisselingen bijhouden kan. Al te veel bonte wisseling verstrooit en verwart. In dit boekje zijn dertien bladzijden druks verdeeld in vijf hoofdstukken. De auteur had best enkele gedeelten, b.v. hoofdstuk IV, kunnen weglaten of althans in enkele regels kunnen samenvatten. Zoo hij dan de andere stof wat nauwkeuriger uitgewerkt had, zou het verhaal beter geboeid en dieper indruk gemaakt hebben. Vooral had hij de gelegenheid moeten aangrijpen, om duidelijk te doen uitkomen, hoe onmisbaar en dierbaar Gods Woord is, en hoe het evangelie eene kracht Gods blijkt tot zaligheid een iegelijk, die geloof. Dit is eigenlijk eene hoofdgedachte, die schier in elk Christelijk boekje voor de jeugd met gouden letters moet stralen. De Schrijver heeft er zich in eenige algemeene termen van afgemaakt.

Eene schoone bladzijde van dit werkje is die, welke de wijze schetst, waarop men in die afgelegen streken in het bezit van Gods Woord tracht te komen en welk eene blijdschap men smaakt bij het lezen der Heilige Schrift. Ook wijst het op de wonderbare leiding Gods, die de gedachtenis aan zijn Woord in een gezin doet bewaard blijven, om straks het geheele dorp met zijn heilig Getuigenis te zegenen. Een boekje als dit, waarin het Boek der boeken hoofdmotief vormt, bevelen wij in weerwil van de genoemde vlekjes, gaarne en van harte aan.

De uitvoering is heel net en geeft ruimschoots, wat men voor zoo lagen prijs kan verlangen.

c. **Het verkeerde adres.** *Een verhaal*, door A. VERHORST. Derde druk. Geill. omslag. Een zwart plaatje. 16 blad. Prijs 7½ ct.

De weduwe Roelofs verdient met veel moeite het brood voor hare vier kinderen. De oudste zoon is in Rotterdam op een kantoor. Twee kinderen worden ziek. De ziekte brengt armoede en broodsgebrek, maar de weduwe komt er door. De zieken herstellen. Een brief, waarin de moeder een en ander aan haren zoon bericht, komt door een verkeerd adres in handen van diens patroon, die door eene finke gift het gezin uit de ellende verlost en het een blij Kerstfeest bereidt.

Taal en stijl zijn zeer goed. Enkele kleinigheden trokken echter onze aandacht tot zich: *precies klokke* negen, is een pleonasme (blz. 5). *Copieerwerk* en *kapitale som*, zijn woorden, die in een boekje voor kleine kinderen liefst vermeden moesten worden. Een kantoor met eene opwekkende natuur (blz. 7) is een wonderlijk ding.

„Heer“ en „Heere“ komen beide voor, ook: „onze lieve Heer“ (blz. 10).

Deze eenvoudige vertelling toont (met wel wat veel omhaal) aan, dat de Heere zich soms van zoogensamde kleinigheden bedient, om uitredding te geven.

Ofschoon dit boekje meer *moraal* dan *godsdiens*t bevat, biedt het toch gezonden kost. Aan te bevelen voor kinderen van 8 tot 10 jaren.

Boekjes van 10 cent.

a. **Hoe een stuivertje rollen kan.** Een verhaal, door Betsy. Derde druk. Met geill. omslag. Een plaatje in zwartdruk. 24 blad. Prijs 10 ct.

Een klein jongetje, Flip, krijgt voor het doen van eene boodschap een nieuw stuivertje. Hij wil het aan zijne eke, behoeftige moeder geven, doch struikelt en kan 't niet weervinden. Hij is troosteloos, zelfs als iemand uit medelijden hem vijf centen er voor in de plaats geeft. Later wordt het verloren stuivertje oorzaak, dat zijn vader, die als straatveger het geldstukje ziet blinken, onder het oprapen wordt overreden. Onder hen, die den man helpen, is ook een vroegere vriend van Flips vader, die zich nu over de arme, maar vrome moeder van F. ontfermt, ook in 't gasthuis den straatveger bezoekt en in 's Heeren hand het middel wordt, dat deze naar ziel en lichaam genezen, weer thuis komt, zoodat het verlies van het stuivertje tot eenen rijken zegen wordt. De knaap werpt het des Zondags uit dankbaarheid in de collecte voor de armen.

Taal en stijl zijn goed. Het boekje laat zich aangenaam lezen. De inhoud is in vijf hoofdstukken afgedeeld. Wij vinden het jammer, dat zij geene opschriften dragen; deze bieden toch voor de jeugd rustpunten en gezichtspunten in het verhaal aan, waardoor het geheel gemakkelijker kan worden overzien. Vooral hier had dit zoo goed gekund, wijl de afdeeling zeer logisch is. Eerst wordt een net gezin beschreven, daarna een slecht gezin, dan volgt de ramp, voorts de redding en eindelijk de gezegende uitkomst.

De Schrijfster heeft een wel wat oud en afgezaagd onderwerp behandeld. Zij heeft het echter op zulk eene wijze gedaan, dat het den jeugdigen lezer zal boeien. Op dit stramien is anders al zoo ontelbare malen geborduurd, dat het wat versleten begint te raken. De dronkemansgeschiedenissen vormen in de kinderlandliteratuur eene zeer breede reeks. Er zijn vooral in onzen tijd ook nog andere ellenden in de maatschappij.

De strekking is, de wonderbare leidingen Gods te schetsen in het toebrengen van verlorenen. De bekeering is vrij algemeen verhaald: van het kruis van Christus en geloovige omhelzing daarvan is geene sprake. Dat God in zijn voorzienig bestel een kind gebruikt tot redding van ouders, is zeldzaam. Het is dus onpaedagogisch onze kinderen te dikwijls in zulk eenen gedachtenkring in te leiden.

Toch ligt er eene goede strekking in dit boekje. Het schetst op treffende wijze de beteekenis van het kleine voor het koninkrijk Gods. Het nut der tegenspoeden komt goed uit, alsook de wonderbare redding, die de Heere menigmaal zendt op het eenvoudig, kinderlijk gebed.

Het uiterlijk van dit werkje is uitnemend verzorgd. De illustraties zijn goed geteekend. Hoewel hier en daar niet vrij te pleiten van romantiek en van eenen oppervlakkig Christelijken geest, kan het toch worden aanbevolen; doch het is om zijnen inhoud en zijne woordenkeus geschikter voor de oudere dan voor de jongere leerlingen.

b. De geschiedenis van den vogelverschrikker. *Een Paaschverhaal*, door CORA.
Met geill. omslag. Een plaatje in zwartdruk. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Nellie en Jan zijn kinderen van godvreezende ouders. Zij kunnen het echter niet best met elkaar vinden. Jan plaagt gaarne en Nellie is driftig. Jan, een liefhebber van knutselen, heeft, om de vogels uit den kerseboom te weren, eenen vogelverschrikker gemaakt. Daarbij heeft hij door onvoorzichtigheid de poppenkraam van zijn zusje omverge tooten. Nellie wreekt zich hierover op Jan, door zijnen vogelverschrikker in het water te werpen. Door moeder gestraft, krijgt zij berouw. Zij bidt „den lieven Heer“ om vergeving en zoekt het gepleegde onrecht zooveel mogelijk goed te maken. Als moeder later Jans vogelverschrikker ziet staan, verheugt zij zich, dat hare kleine Nellie daardoor geleerd heeft, hoe zondig ons hart van nature is, en dat zij nu dagelijks de les van den Zaligmaker beoefent: „Leer van mij, dat ik zachtmoedig ben en nederig van harte“.

Dit tafereeltje uit de kinderwereld wordt door de Schrijfster op natuurlijke

en daarom verdienstelijke wijze geteekend. De omgang van Nellie met hare poppen wordt naar 't leven geschetst. De kleine lezers zullen dat gedeelte met warme belangstelling volgen. Het tooneeltje is uit hunne eigene wereld gegrepen. De Schrijfster heeft den kindertoon vrij goed getroffen en volgehouden. Alleen: „in zoo'n stemming kon Nellie niet naar de Kerk“, „kibbelpartijtjes, die den goeden toon in huis bedierven“, deze uitdrukkingen zijn voor kinderen wat hoog. Ook dunkt ons, dat de meeste kinderen van 9 jaar bij Nellie achterstaan. Wèl wordt haar karakter juist geteekend, doch haar tot inkeer komen geschiedt niet kinderlijk genoeg. Dat Nellie door Jans vogelverschrikker geleerd heeft, hoe zondig ons hart van nature is, klinkt wat vreemd. Die vogelverschrikker is toch zeker maar een middel geweest, dat de Heilige Geest dienstbaar stelde. Laten onze Schrijvers en Schrijfsters voor de jeugd toch het werk des Heiligen Geestes met duidelijke omtrekken aangeven. Verhalen als deze hebben bij het vele goede voor ons eene schaduwzijde in de methodistische bekeering.

Vergissen wij ons niet, dan betrappen wij Nellie's moeder op twee fouten tegen eene gezonde opvoedkunde. Het dochttertje weifelt, of ze hare moeder gehoorzamen zal of niet en Moeder (inplaats van haar nu te helpen in goede richting) zegt: „Als je het niet doen wilt, ga dan maar gauw weg, neen — nu mag je niet meer“.

Jun plaagt Nellie, praat haar na, enz. en nu krijgt *Nellie* eene vermaning.

Gezonde paedagogiek kan vooral ook een aanzienlijk deel vormen van den goeden invloed, dien een boekje voor kinderen kan oefenen. Al gaat dit werkje, wat den Christelijken geest betreft, niet diep, toch kunnen wij het voor kinderen beneden 10 jaren wel aanbevelen, wijl het gevoel van schuld en de behoefte aan vergeving er niet onduidelijk in besproken worden.

Wat het uiterlijke aangaat, is het keurig afgewerkt. Het plaatje trekt aan, de druk is helder. Bij eenen herdruk zal de corrector een paar foutjes hebben te verbeteren: „slapte“ voor „stapte“ (bladz. 13), „wee“ voor „weet“ (bladz. 22).

c. **Zwarte Keetje** *Een verhaal*, door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk. Geill. omslag. Een zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Zwarte Keetje is eene wees, de dochter van eenen zee-man, uit medelijden opgevoed door Mie, eene weduwe, die des avonds met oliekoeken op de Nieuwmarkt te Amsterdam staat. Zij is zwart genoemd, omdat hare oogen, heur haar en hare wenkbrauwen zwart zijn, maar ziet zelve altoos helder. Zij ontmoet eenen zee-man, dien ze bestraft om zijn vloeken. De tekst, door haar opgezegd, brengt den man tot nadenken. Hij koopt eenen Bijbel en zoekt vlijtig naar den tekst, dien hij maar niet vinden kan. Hij vindt echter meer: den vrede voor zijn hart. Hij dankt mondeling en, voor hij sterft, schriftelijk Keetje, die door de dame van de Zondagsschool „naar buiten“ wordt gebracht om hare ongezondheid. Keetje knapt op, maar Mie kan moeilijk zonder haar. Daarom roept de dame ook haar naar buiten. Zij dient trouw en . . . vindt ook vrede. Na een jaar of vier sterft ze, om voor eeuwig te leven.

In 't voorbijgaan zij gezegd, dat de bekeering van den matroos door middel van het Zondagsschoolmeisje wel wat „afgezaagd“ en . . . onwaarschijnlijk is.

De vorm is onderhoudend. In eene eigenaardige frischheid van uitdrukking munt ook dit boekje van den heer HOOGENBIRK uit. O. i. gaat de Schrijver in zijnen ijver, om naar de natuur te teekenen, echter te ver, als hij den matroos (op blz. 8) laat zeggen: „Wel bl. . . ., ja!“ en „Och goede. . . .“ De kinderen moeten dit zeker al lezende aanvullen? Wij begrijpen niet, dat zulke uitdrukkingen in eenen *derden* druk gehandhaafd worden. Hebben vroegere recensenten op die uitroepen niet gewezen, of was de Schrijver niet te overtuigen? Uit paedagogisch oogpunt achten wij blz. 8 (om dit tweetal uitvallen) beslist verwerpelijk.

Den corrector zij opgemerkt, dat *stoep* (blz. 9 en 16) vrouwelijk is en *bak* (blz. 15) mannelijk. *Erg* vol is geen Nederlandsch; *opensluiten* dunkt ons eene even verkeerde samenstelling, als *dichtopenen* zou wezen. De laatste wekt den lachlust

op; waarom zou de eerste 't *niet* doen?

Dat wij liever „Heere” dan Heer gebruiken, weet de Schrijver.

De strekking is alleszins uitnemend. Een weinig meer diepgang zou geen kwaad kunnen. Doch het is een belangwekkend en leerzaam verhaal.

De omslag van dit boekje trekt aan en het plaatje is sprekend. Gaarne, zij het ook met eenig voorbehoud, bevelen wij Zwarte Keetje aan.

d. Emil Hartman, of hoe een jongen die hart had, een man werd, die durfde, door JULIUS. Tweede druk. Geill. omslag. Een zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 c.

Op de kostschool van Ds. Weidenbach sluiten Herman Ling en Emil Hartman trouwe vriendschap. Een oudere leerling dier school, Robert Lindner, is op beiden verbitterd. Bij een der jongensspelen in den winter werpt hij laaghartig Emil met eenen steen, 't welk de oorzaak wordt van diens dood.

Herman Ling heeft het gezien en brengt het laffe en laaghartige van die daad zijnen medescholier onder 't oog. Robert zweert, zich te zullen wreken. Jaren daarna heeft hij daartoe de gelegenheid. Het stedeke Hersfeld moet getuchtigd worden wegens een vergrijp tegen het leger van Napoleon.

De inwoners hebben reeds berouw getoond en alles is rustig, terwijl Herman Ling, die officier is geworden, binnen Hersfelds muren het bevel voert.

Maar nu ontvangt hij door toedoen van Robert Lindner, nu Robert Lagrange geheeten, die eveneens den krijgsdienst koos, de vreeselijke opdracht, om Hersfeld aan plundering prijs te geven en het daarna in brand te steken.

Er ontstaat bij Herman een strijd tusschen plicht en hart. Hij begeert wijsheid van God en ontvangt licht, hoe te doen. Den anderen dag roept hij zijnen soldaten toe: „Een ieder van u, die het hart heeft, om te plunderen, hij trede vooruit, 't staat hem vrij!”

Maar niemand komt. Hersfeld wordt gered. Herman Ling wordt gevierd en zijne edele daad door den keurvorst van Hessen beloond.

Onze jongens zullen dit boekje met genoeg lezen; daarom spijt het ons, dat wij het voor de Gereformeerde Zondagsscholen slechts matig kunnen aanbevelen.

Als historisch verhaal heeft het ongetwijfeld veel voor boven een fantasietje. De stijl is nog al verheven, evenwel verstaanbaar.

De uitgever heeft het goed verzorgd. De nette uitvoering en het aardige plaatje loven wij. Eéne opmerking slechts. Het uiterlijk van Robert Lindner is op het plaatje volstrekt niet zoo ongunstig, als de beschrijving daarvan op pag. 14 ons zou doen verwachten. Toch dient er o.i. overeenstemming te zijn tusschen wat de Schrijver zegt en de Teekenaar schetst. Het plaatje moet het woord uitbeelden.

De corrector heeft ditmaal (het is een tweede druk) niet scherp toegezien. Er komen nog al fouten in voor: „aan de twintigsten Februari” (pag. 8); „dezen zelve” inplaats van „deze zelf” (pag. 13); van dezelfde leeftijd (pag. 13); honderde keelen (pag. 19); plunteren (pag. 21); ten koste (pag. 22); enz.

De strekking wordt uitgedrukt door den titel. Laagheid van karakter en wraakgierigheid worden naar verdienste aan de kaak gesteld. Ook wijst de Schrijver aan, dat een Christen in elken nood de uitkomst biddend van God mag verwachten. Treffend teekent dit verhaal, hoe de ware vriendschap zelfs in de hachelijkste omstandigheden door kloeke daden durft optreden.

Er zijn dus hier en daar wel aardige gedachten in dit boekje, maar de wijsheid van en naar het Woord Gods troffen wij er niet aan. Het Christelijk element zit er als een vernisje dunnetjes op. Het bestaat voornamelijk in het aanprijzen van het „goede en schoone” (pag. 1); in het wijzen naar „boven” (pag. 8); en in het vermelden van een gebed (pag. 20). Van dank aan den Heere, na de uitredding, is noch bij Ling, noch bij de bewoners van Hersfeld sprake. Het „beeld” van den vroeg gestorven vriend en de geest van Emil spelen eene te gewichtige en tegelijk romantische rol (pag. 22 en 23). Dat

de poging, om den jongen Lindner door onderwijs en opvoeding zijne ernstige ondeugden af te leeren, mislukte, verwondert den Gereformeerden Christen niet in het minst. Hier was echter eene schoone gelegenheid geweest, om te wijzen op de noodzakelijkheid van de vernieuwing des harten door den Geest Gods. Doch de Schrijver laat haar ten eenenmale voorbijgaan.

De Zondagsschoolonderwijzers van den Protestantenbond zullen zich aan den inhoud van deze uitheemsche vertelling volstrekt niet ergeren. Gereformeerde Zondagsschoolbesturen wenschen echter degelijker spijsje.

- e. **De onverwachte wandeling.** *Een verhaal*, door A. VERHORST. Derde druk. Geïll. omslag. Een plaatje in zwartdruk. 24 bladz. Prijs 10 ct.

De Walchersche kleermaker Zorgvliet is in den tijd der Fransche overheersching, omstreeks 1810, zeer verarmd. Hij kan zijne vrouw en zijnen twee kinderen geen brood meer verschaffen. Worstelend behoudt hij echter het geloof in zijnen getrouwen God en Vader, die hem dan ook redt. De weduwe van een Fransch officier klopt in eenen kouden Kerstnacht aan zijne arme woning en wordt door hem naar Middelburg geleid. Deze onverwachte nachtelijke wandeling bezorgt hem eene belooning en eene blijvende verbetering van zijne levensomstandigheden.

De verhaaltrant kon hier en daar wat lossier zijn, maar over 't geheel zullen onze kinderen dit boekje gemakkelijk en met genot lezen. 't Is een eenvoudig en aangrijpend schetsje.

Het prentje voorin is niet goed. Zoo is geene nachtelijke ontmoeting. De omslag is o. i. te vol geteekend. Echter zullen vele kinderen hem misschien mooi vinden.

„Aanbiddeijk zijn 's Heeren wegen. Zijne oogen zijn over de rechtvaardigen en zijne ooren tot hun gebed. Hij zal hen niet begeven, noch verlaten in eeuwigheid“. Deze waarheid bedoelde de Schrijver te illustreeren. Het is hem gelukt.

't Is een mooi boekje, geschikt voor al onze Zondagsscholen.

Inhoud, prijs en uitvoering maken het voor niet te jeugdige leerlingen alleszins aanbevelenswaardig. Als wij eene aanmerking wilden maken, zou het deze zijn, dat het Fransch niet is aan te bevelen in een boekje voor kinderen, al staat het Hollandsch er ook naast.

Boekjes van 12½ cent.

De volgende boekjes, tot die van 50 cent, zijn voorzien van geïllustreerden omslag en een of meer plaatjes in kleurendruk. Het aantal plaatjes hangt af van den prijs.

- a. **Gedaan, wat zij kon**, door BETSY. Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Maartje Donkers heeft op de Zondagsschool eene „lieve freule“ leeren kennen, die door haar liefdewerk velen gelukkig maakt. Maartje meent, dat zij niets voor den „Heer“ doen kan, wijl zij arm is. Was zij ook maar rijk, hoeveel zou ook zij dan voor anderen kunnen verrichten! De freule houdt haar echter voor, dat de Heere niet meer vraagt, dan wij kunnen doen, doch dat wij de talenten, die ons geschonken zijn, ernstig op woeker hebben te stellen. Deze les brengt Maartje voortaan in beoefening door ijverig en gewillig hare moeder in het haar opgelegde werk bij te staan.

Een eenvoudig, doch wat gerekt verhaal. Evenwel vloeiend geschreven, en zooals BETSY gewoon is, de woorden, waarop de klemtoon vallen moet, *cursief* gedrukt. De druk is helder, maar de letter wat klein. Een lief plaatje. De omslag is in levendige kleuren zeer aantrekkelijk en keurig uitgevoerd.

⚡ Dat de inhoud uit het stuk der dankbaarheid genomen werd, is uitnemend.

Doch rijker ook voor het kinderhart zou dit onderwerp geworden zijn, als ook het stuk der ellende en dat der verlossing niet onaangeroerd waren gebleven. Dan zou het een frisch, in goeden bodem geplant, rozestruikje zijn geweest, nu maakt het op ons meer den indruk van een in de lucht zwevend gasballonnetje, waarmede de kinderen zich vermaken. Indien Betsy het verband der drie stukken in het oog gehouden had, zou er ook nadruk op gevallen zijn, dat wij van nature onbekwaam zijn tot eenig goed.

De strekking is duidelijk. Wij zullen de talenten, die God ons gaf, niet in de aarde begraven, maar met ijver en trouw besteden. Niemand kan zeggen: „ik kan of behoef niets te doen”, want de Heere heeft aan ieder een talent gegeven. Deze gedachte juichen wij hartelijk toe. Wij hebben den wil Gods te doen, gewillig en blijmoedig, in het volbrengen van het werk, waartoe wij geroepen worden. Doch eene uitdrukking als op blz. 16: „Werken voor Jezus werd haar levensdoel” bevalt ons niet. Zij schijnt den indruk te vestigen, alsof wij door onzen ijver den Heere eenen dienst bewijzen. Er is in dit verhaaltje van het bedrijvige Christendom, dat door velen in onzen tijd wordt voorgestaan, 't welk zijnen thermometer zoekt in wat men geeft, wat men doet, wat men tot stand brengt. Niet, alsof wij den arbeid der Christelijke liefde op zich zelven voordeelen, maar wel brengen wij daartegen bedenking in, als hij leidt tot eenen eigenwilligen godsdienst, waarbij men de kerk verzuimt en zelfs gering acht. Wie de prediking des Woords veronachtzaamt, om armen en ellendigen te bezoeken, aan Zondagsscholen of vereenigingen zich te wijden, bewandelt eenen eigenwilligen weg, in plaats van zich te houden aan de ordinantiën des Heeren.

Een ziek meisje te bezoeken, is uitnemend; haar wat voor te lezen, als dit kan, evenzeer. Maar dergelijke dingen mogen nooit de plaats vervangen van wat God ons in de eerste plaats gebiedt.

Dat dit boekje naar dien kant overhelt, blijkt uit het feit, dat ook hier meer woeligheid en bedrijvigheid aan de oppervlakte is dan innerlijke diepte. En dit is het doorgaande kenmerk van wat men noemen kan het hedendaagsch Christelijk feminisme.

Welk eene schoone gelegenheid was hier, om er op te wijzen, dat alleen de verlost, de door Christus' bloed gereinigde en door den Geest Gods aanvanke-lijk geheiligde vruchten der dankbaarheid kan voortbrengen. Maar de Schrijfster heeft haar niet gebruikt.

Doch wat wij in dit boekje missen, doet ons het goede, dat het heeft, niet voorbijzien. Daarom is, wat wij noemden, ons geen bezwaar, het aan te bevelen.

b. God ziet mij. *Een verhaal op waarheid gegrond.* Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Stoeciende jongens breken eene ruit van eenen fruitwinkel. De meesten loopen weg, doch twee helpen de sinaasappels oprapen, die naar buiten gevallen zijn, en geven die aan de weduwe, wie het winkeltje toebehoort. Ééne sinaasappel echter houden ze achterwege, dien ze met hun beiden verorberen. Kort daarna hooren zij op de catechisatie den dominee spreken over de alwetendheid Gods, voor wiens oog niets verborgen is. De eene knaap heeft nu geene rust meer, voor hij aan de fruitvrouw zijne schuld beleden en de schade hersteld heeft.

Zeer onderhoudend geschreven. Keurig uitgevoerd. Een aardig klein plaatje op den omslag, omlijst door bloemen en vogels, en de titel boven aan. De kinderen zullen dit ongetwijfeld zeer mooi vinden. Ook het gekleurde plaatje aan de binnenzijde mag er zijn. De Schrijfster gebruikt steeds „Heer” voor „Heere.” Bij het verkleinwoord „gevoeljetje” (pag. 8) hebben wij een vraagteeken gezet.

Betsy herinnert er in deze vertelling zeer terecht aan, dat de heler even slecht is als de steler. Met nadruk wijst zij er op, hoe de wetenschap, dat God alles ziet, ons van het kwade moet afhouden, en ons moet dringen, het onrecht, zoover wij kunnen, te herstellen. Dit verhaal bevat gouden lessen voor de

jonkheid. Wat in dit boekje ons vooral aantrekt, is, dat nu eens niet de Zondagschool, maar de kerk en de catechisatie op den voorgrond treden. Dit is een belangrijke stap in de goede richting. Met ingenomenheid bevelen wij dit leerrijke en onderhoudende verhaaltje aan.

c. **Heb uw naaste lief als uzelf.** Een verhaal, door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk. Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. Prijs 12½ ct.

Een boekje van den heer HOOGENBIRK, dat wij niet kunnen aanbevelen; dat mag wel eene zeldzaamheid heeten. Doch elk auteur heeft onder zijne papieren kinderen wel eens een misteekend beeld.

Dit werkje vertelt van eenen jongen, Karel Woutersz, die eenen gulden van zijnen vader heeft gekregen, om naar een beestenspel op eene kermis te gaan. Hij geeft dien echter met nog wat uit zijnen spaarpot er bij aan eenen armen schoolkameraad, opdat deze zijne Zondagsche kleeren zou kunnen lossen uit den lommerd, waarin zijne moeder die wegens armoede verpand heeft. Karel gaat later met den meester naar Amsterdam en ziet de diergaarde.

De toon van dit verhaal is, de naam van den auteur is daar borg voor, natuurlijk goed. Maar de inhoud plaatst ons voor enkele onmogelijkheden. De toegangsprijs tot een beestenspel op eene dorps- of kleinstedsche kermis is veel te hoog gesteld. Een gulden voor eenen schooljongen! Een schoenlapper, die eene rekening te betalen heeft aan eenen leerhandelaar, kan met eenen gulden weinig beginnen.

Iets specifiek Christelijks zochten wij in dit verhaal tevergeefs. Een woord van waarschuwing tegen de kermis zou hier zeker op zijne plaats zijn geweest.

De bedoeling is goed, n.l. naastenliefde aan te bevelen, doch de middelen zijn niet juist gekozen. Hoe een mensch alleen er toe komen kan, om zijnen naaste lief te hebben, wordt niet aangetoond. Dit boekje kan, noch wat inhoud, noch wat vorm betreft, ons voldoen.

Boekjes van 15 cent.

a. **De droeve vioolspeler of de geschiedenis van een lied,** door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk. Met geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Een oude bekende in een geheel nieuw gewaad, dat weer nieuwe bekoring geeft aan het treffende verhaal, door zeer velen reeds met genot en met zegen gelezen.

't Is de geschiedenis, waaraan het schoone gezang: „Wie maar den goeden God laat zorgen“ zijn ontstaan te danken heeft. Een godvreezend jongeling, George Neumark geheeten, verkeert door allerlei rampen in grooten geldelijken nood. Het eene stuk na het andere moet hij in de bank van leening brengen; ten laatste ook zijne viool, waarmede hij op zijne zwerftochten in zijn onderhoud tracht te voorzien. Vóór hij haar echter overgeeft, wil hij toch nog één lied spelen. Dit wordt gehoord door den bediende van den Zweedschen gezant, eenen man, die, evenals Neumark, den Heere vreest. Deze weet hem bij zijnen meester eene aanstelling als geheimschrijver te bezorgen, en redt daardoor den droeven vioolspeler uit zijnen grooten nood. Zijn geliefd instrument wordt spoedig gelost en nu ruischt het schoone danklied in krachtige tonen tot lof van den Heere, die zijn stil geloofsvertrouwen niet heeft beschaamd.

Op aangrijpende wijze doet dit verhaal ons de macht van het Christelijk lied kennen. Een wel dikwijls behandeld, maar toch altijd belangrijk thema. Heel de eindelooze tonenwereld der muziek toch is niet bij machte, om naar waarde den Naam Gods te verheerlijken, die helpt in nood en groot en volheerlijk is in Sion. Treffend komt hier uit, dat de diepe wegen, die God met zijn volk dikwijls houdt, vaak aanleiding zijn tot den hoogsten lof aan Hem, die in eeuwigheid niet naar waarde is te prijzen.

Het boekje, waarin „Heer“ en „Heere“ afwisselend gebruikt worden, laat zich gemakkelijk lezen, is met flinke letter gedrukt, en met een duidelijk plaatje en schoonen omslag gesierd.

Wijl het verhaal op waarheid gegrond is, wat wij om de vermelding der namen en plaatsen mogen aannemen, is het voor niet te kleine kinderen dubbel aanbevelenswaardig.

- b. **In de handen van zeeroovers.** *Een ware gebeurtenis*, door JOHANNA. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Een kleine jongen wil zeeman worden; zijne moeder geeft eindelijk toe en hij brengt het tot kapitein, valt in handen van zeeroovers en wordt wonderlijk behouden.

Zeer goed verteld, ook wat den zinsbouw aangaat. Omslag heel mooi; plaatje goed, iets te bont.

Hoewel het niet diep gaat, is er tegen de strekking niets in te brengen; integendeel, wat men er uit leert, is goed. Het boekje heeft, als zoovele van dit soort, ten doel te laten uitkomen, hoe Gods voorzienigheid over allen en alles gaat. Een groote spijker, dien de scheepstimmerman in de trap van de kajuit heeft geslagen, wordt het middel, waardoor allen van het reeds zinkende schip worden gered. Wel aan te bevelen.

- c. **Vaders broertje.** *Een Paaschverhaal op waarheid gegrond*, door JOHANNA. Met geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Willem en Anton Kooiman hebben met elkander twist gehad en samen gevochten. Ze worden door hunnen vader streng bestraft. Maar die vechtpartij heeft den heer Kooiman tevens aanleiding, zijnen jongens de geschiedenis te verhalen van zijn broertje.

Dit broertje, Johan geheeten, was een zacht, lief en godvreezend ventje. Veel had hij te verduren van Hein Schenk, eenen waren kwelduivel. Jacob, zoo heette mijnheer Kooiman, beschermde zijn jonger broertje telkens tegen Schenks plagerijen. Dientengevolge zon Hein op wraak.

Op eenen kwaden dag ontmoette hij Johan alleen, viel hem aan en sloeg en stompte hem zoo, dat de dood na verloop van tijd er op volgde.

Op zijn ziekbed wist Johan zijnen broer Jacob te bewegen, vergiffenis te schenken aan zijnen vijand, gelijk hij ook vergiffenis zocht en vond voor al zijne zonden in het bloed van Jezus, zijnen Heere. Het sterven werd hem gewin.

Sinds dien tijd kon de heer Kooiman nooit meer zien of verdragen, dat jongens met elkaar vechten. Vandaar ook de ernstige bestraffing van Willem en Anton en de ernstige vermaning, om elkander lief te hebben en als broeders van hetzelfde huis saam te wonen.

De stijl van dit verhaal is vloeiend, doch ietwat sentimenteel. Ook rees de vraag bij ons op, of de straatgevechten van jongens niet te sterk geteekend worden. Men onthoude zich van al te realistisch te worden. Aan wat min en plat is, bestede men niet te veel verven. Een woord van ernstige vermaning is hier beter op zijne plaats dan een veelkleurig tafereel. Ook is de licht- (de kleine Johan) eveneens als de schaduwpartij (Hein Schenk) wat al te scherp, zelfs bij het onnatuurlijke af geteekend. Op de uitvoering valt niets af te dingen. Wij stuiten op eene enkele drukfout, bijv. pag. 3, washok voor waschkok. Het boekje moet een Paaschverhaal wezen. Doch van de geheele Paaschgeschiedenis verneemt men zoo goed als niets. Dat de geschiedenis omstreeks den tijd, van het Paaschfeest voorviel, kan het o.i. bezwaarlijk tot een Paaschverhaal maken.

Dat Psalm 133 : 3 op pag. 4 niet letterlijk geciteerd wordt, is af te keuren. Laten wij het onnauwkeurig aanhalen van Schriftuurplaatsen toch in geen enkel opzicht bevorderen.

Het boekje heeft eene goede strekking. Het houdt met ernst den kinderen voor oogen, hoe zondig twist en haat zijn en welke vreeselijke gevolgen vechtpartijen kunnen hebben. Goed komt tot zijn recht, dat haat de wortel van den doodslag is. Ook wordt met ernst herinnerd aan de roeping tot vergevensgezindheid, welke alleen in 's Heeren kracht kan worden vervuld.

Wij vooral in het jongensleven vechtpartijen nog al eens voorkomen, is het uitnemend, dat ook in de Zondagsschoollectuur daartegen gewaarschuwd wordt.

Ofschoon het vanwege zijne belangwekkende strekking een goed boekje is, zal het om het afwisselend gebruik van „Heer” en „Heere”, om de aanhaling van uitsluitend gezangverzen, en om zijn meer methodistisch dan Gereformeerd cachet in onze kringen niet allerwege een gunstig onthaal vinden.

Wij durven het voor onze kinderen dan ook niet onvoorwaardelijk aanbevelen.

d. Hoe stijfkopje en driftkopje vriendinnetjes bleven, door J. L. F. DE LIEFDE. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Twee meisjes van 9 en 10 jaar, Marie en Antje geheeten, worden vriendinnetjes. O eene kleinigheid krijgen ze ruzie. Antje stuift in drift op, en de vriendschap wordt eensklaps verbroken. Zij heeft echter spoedig berouw, doch nu is Marie te koppig, om zich met haar te verzoenen. Na eene poos krijgt echter ook Marie berouw en worden de meisjes weer vriendinnetjes.

Met veel omhaal van woorden wordt hier een weinig beteekenend verhaal gegeven.

De inhoud dezer vertelling is wel goed, maar kon en moest rijker wezen. Wij zien, hoe drift en stijfhoofdigheid vriendschapsbanden verbreken, maar wij wenschten, dat meer de nadruk gelegd ware op het zondige van beide ondeugden, vooral van de drift. Dat stijfkopje zelf een boos hart heeft, 'twelk door den Heiligen Geest vernieuwd moet worden, zou in dit kader uitnemend gepast hebben. Door zulke graankorrels zou het fraaie halmpje meer zwaarte hebben gekregen.

De taal laat nog al wat te wenschen over. De Schrijfster gebruikt woorden, die wij in geen woordenboek konden vinden, b.v. beginnetje (bl. 10), rettelen (bl. 5), grissen (bl. 14), openplooiën (bl. 11). Hier en daar is de zin bepaald onduidelijk of onbegrijpelijk. Ook wordt de slot-e van „Heere” geregeld weggelaten.

De illustratie van den omslag is eene weelde voor het kinderoog. Het verhaaltje laat zien, hoe het eenvoudig, kinderlijk gebed wordt verhoord. Marietje bidt om een vriendinnetje, daartoe gebracht door het denken over Ps. 81 : 12. Ook maakt het derde gebod indruk op haar, als zij er aan denkt, dat zij haar vriendinnetje heeft hooren vloeken. Het laat alzoo de kracht van Gods Woord zien en den invloed van het onderwijs op de Zondagsschool. Dat is alles goed. Maar dat de Zondagsschool hier weer het een en het al is, is niet goed. De kinderen gaan naar de Zondagsschool, doch ze loopen den geheelen Zondagmorgen te spelen. Het schijnt, of er maar ééne gelegenheid is, waar kinderen uit Gods Woord kunnen hooren, n.l. de Zondagsschool. Tegen zulk eene voorstelling moeten wij met nadruk opkomen.

Wie, bij ontstentenis van een pakkend geheel, zich weet te vergenoegen met eenige aardige details, zal met dit boekje vrede hebben. En wij zullen het niet afkeuren, maar met warmte aanbevelen kunnen wij het toch niet.

e. Door liefde getrokken. Een verhaal, door MARIE. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Met dit boekje heeft de Schrijfster een mooi en goed verhaal gegeven, waarin Simon Abels, een „jodenjongen”, de hoofdpersoon is. Zijn vader, streng Israëliet, is gestorven, maar zijne moeder is reeds lang in 't geheim eene Christin. Op

eenvoudige en aangename wijze wordt verteld, hoe Simon, eerst met haat vervuld tegen de „Christenjongens“, die hem bespotten en plagen, door het eenvoudige woord van een 10-jarig meisje en uit de gesprekken zijner moeder, die reeds vroeger Jezus als haren Heiland heeft leeren kennen, tot bekeering komt.

Dat deze bekeering oprecht is, blijkt uit zijn gedrag jegens zijnen vroegeren vijand. Als deze, ten gevolge van zijne waaghalzerij door het ijs zakt, redt Simon hem met gevaar van zijn eigen leven. In de ziekte, die hem daarna aantast, komt hij tot volle duidelijkheid des geloofs.

Taal en stijl zijn naar behooren. Een lief boekje, ook naar het uiterlijk. De illustrator teekende er een aardig plaatje bij, dat de verdienste heeft van sterk op het verhaal te spreken.

De uitdrukking „goede hemel“ (pag. 19) hadden wij liever ook uit den mond van Simon niet gehoord. De Kersthoom, aan het einde van het verhaal had kunnen worden gemist, doch neemt slechts een ondergeschikte plaats in. „Heer“ en „Heere“ komen beide voor.

De titel „Door liefde getrokken“ geeft de strekking duidelijk aan.

Terecht wordt er op gewezen, hoe dikwijls het gedrag van „Christenkinderen“ (en ook ouderen kunnen en mogen dit ter harte nemen) den nakomeling van 't oude volk des Heeren meer vervreemdt van den verschenen Messias dan den dienst onder Christus' banier aantrekkelijk maakt. Maar tegelijk wordt op schoone wijze geschetst, hoe betooning van oprechte liefde, waaraan gepaard gaat de prediking van de liefde des Heilands, door Gods genade vele struikelblokken kan wegnemen van den weg, die ten leven leidt en door den Heere als instrument wordt gebruikt, om de duistere oogen te verlichten en het hart te doen vragen naar den vrede door het bloed des Kruises.

Dit boekje behandelt een bekend thema. Het is echter der Schrijfster gelukt, in een bijna versleten kled een oorspronkelijk gemoed te schetsen. Dat dit geplaatst wordt in dit kader, geeft er eene groote aantrekkelijkheid aan en brengt er gewichtige motieven in, die het dubbel aanbevelenswaardig maken.

Het verhaal toch, wijl een „jodenjongen“ er de hoofdpersoon in is, is zeer geschikt om onzen jongens en meisjes liefde in te boezemen voor de zending onder de Joden en vestigt tevens hunne aandacht op het zondige, dat ook hun optreden tegen „Jodenkinderen“ dikwijls kenmerkt.

Inzonderheid voor kinderen, die in groote steden wonen, is dit boekje zeer aan te bevelen.

Boekjes van 20 cent.

- a. **Jantje en Kees.** Een waar verhaal voor jonge kinderen, door Betsy. Geill omslag. Een gekleurd plaatje en vier illustraties in zwartdruk tusschen den tekst. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Jantje is een jongetje uit eene buitenwijk van Rotterdam, dat met medelijden vervuld wordt bij 't zien van een hinkend en geplaagd hondje. Hij neemt hem mee en behoudt en verzorgt het. Hij hecht zich zeer aan Kees en de hond aan hem. Maar... een agent komt waarschuwen, dat voor 1 Febr. de belasting moet voldaan worden; anders wordt Kees weggehaald en afgemaakt. Deze boodschap veroorzaakt groote droefheid in 't gezin, maar vooral bij Jan. Deze kan, zoo meent hij, Kees niet afstaan en onderneemt eenen zwerftocht, ten einde zijnen vriend te beschermen tegen den verwachten en gevreesden agent. Hij verdwaalt, bidt om terechtbrenging en om vijf gulden, valt op eenen steenhoop in slaap, wordt door eenen politiemann gevonden en bij zijne ouders teruggebracht, krijgt van eenen vriendelijken heer vijf gulden en is nu overtuigd, dat *bidden altijd helpt.*

Het is niet overbodig, dat de Schrijfster voorop zet: *een waar verhaal*, want de inhoud heeft wel iets vreemds. Vooral komt het ons raadselachtig voor, dat

Jantje zoo maar gerust op de steenen gaat slapen in de koude, alsof hij in zijn bedje stapte, en dan nog vooraf tot zijn hondje zegt: „Nacht, Kees!” Dat is op 't kantje af van al te mooi te zijn. Men moet niet meer kleuren aanbrengen, dan het onderwerp verdragen kan. Het zou natuurlijker en meer waar zijn geweest, wanneer het kind vermoeid van het schreien in slaap gezonken was.

De stijl is frisch en levendig. Een echte kindertoon. Hier en daar iets te plat, wanneer in plaats van *hij* geschreven wordt *ie*. Ook moest de Schrijfster die talrijke nieuwe woorden weglaten, zooals: *schreeuwlach*, *huilgezicht*, *traanbogen*, enz. Deze ontsieren vooral een verhaal, dat voor jonge kinderen bestemd is. Ook komt het ons min gewenscht voor, den Heere te noemen „onzen lieven Heer”, en de kerk „onzen lieve Heer zijn huis.” Deze terminologie dunkt ons niet eerbiedig.

Dat Jantje, zeven of bijna zeven jaar oud, niet weet, dat hij op Zondag niet koopen mag; dat hij 't geld van de Zondagsschool zonder kloppingen in zijne consciëntie aan lever voor Kees besteedt en eerst door eene lange redeneering van de Zondagsschooljuffrouw van zijne verkeerdheid overtuigd wordt; dat hij slechts éenen keer, bij het doopen van een zusje in de kerk is geweest; dat Vader en Moeder, die toch blijkbaar instemmen met de woorden der juffrouw en den Rustdag heiligen, zoozeer op den achtergrond treden, . . . dit alles komt ons min gelukkig voor. Eerlijk gezegd, de stof is wat arm voor 40 bladz., en alleen de onderhoudende manier van vertellen en de gezelligheid van toon zullen jonge kinderen over de breedsprakigheid der Schrijfster heen helpen. Oudere klagen misschien over kinderachtigheid of zoo iets.

De plaatjes zijn lief en houden verband met den inhoud. Ook de illustraties tusschen den tekst hebben verdienste. Druk en papier zijn te loven.

Maar met de strekking van dit verhaal kunnen wij ons moeilijk vereenigen. De Schrijfster noemt die zelf (blz. 40): „dat de Heer in den hemel luistert ook naar het kindergebed, en dat ieder kind met alles, wat zijn kleine hart bezwaart, tot dien Hemelschen Vader mag gaan.”

Verhooring van gebeden, als hier genoemd zijn, heeft de mensch nu eenmaal niet te wachten. Hoewel de vorm ernstig is, eert het slot van het verhaal o.i. het heilig karakter van de zaak des gebeds niet. Het koopen van eenen hondpenning (immers toch eene zaak van weelde) is niet de gebedsverhooring, die God in zijn Woord beloofd heeft.

Ook zullen de jonge kinderen den indruk ontvangen „dat bidden altoos helpt” in dien zin, dat God steeds geeft, wat wij vragen. De Schrijfster had althans met eenige woorden moeten aanwijzen, dat de Heere om wijze en heilige redenen hun soms onthoudt, wat zij begeeren. Aangezien het boekje vrij, neen zeer oppervlakkig is en een zoo onbeduidend onderwerp op zeer gerekte wijze behandelt, durven wij het niet aanbevelen.

b. **Het ontzet.** *Een vertelling uit het Zuiden van Frankrijk*, door J. BRESSEN. Tweede druk. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Met groot genot hebben wij dit schoone boekje gelezen. Het is voor de oudste leerlingen inderdaad een gulden prijsje.

Het verhaalt, hoe eene godvreezende gravin eenen moeilijken en gevaarlijken tocht deed, langs hooge bergen en door onderaardsche holen, om haren man, die met zijne legerafdeeling in eene vesting ingesloten was, uit de handen der vijanden te verlossen. 't Is een verhaal uit het Zuiden van Frankrijk. Zoowel om den vorm, als om den inhoud bevelen wij het van harte aan. Het boekje is in flinken stijl geschreven. Telkens verrast de Schrijfster u door schoone uitdrukkingen en schoone beschrijvingen. Maar boven alles grijpt de hoofdgedachte u aan, welke altijd weer in een helder licht staat: hoe eene vrouw, door geloof en gebed, eene heldin wordt, die alle gevaren trotseert.

Zulk een verhaal, met ernst gelezen, laat eenen diepen indruk na.

Dat vooral onze jongelieden het nadenkend lezen. Het wijst hun aan, hoe ze veilig door al de moeiten en gevaren des levens kunnen heen komen, n.l. als zij het Woord Gods hebben tot een licht op hun pad en het geloof tot eenen staf in de hand. Deze geschiedenis toont hun de kracht van het geloof, dat eenen weg vindt, ook waar alles is toegesloten; dat tot oefening van liefde en zelfverloochening wekt en Gode tot eer en anderen tot rijken zegen is.

Moge dit boekje door velen gelezen worden. Ga er een rijke zegen van uit. Indien onze kinderen leeren wandelen in het heilige en veilige spoor, dat hier wordt geteekend, is er van hen voor huis en kerk en maatschappij veel goeds te verwachten.

c. **Sneeuwvlokje en Bruinoogje**, door JOHANNA. Met geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Een lief boekje met aantrekkelijken, leerzamen inhoud, en zóó eenvoudig, dat het niet gaat boven de bevassing van jongens en meisjes, die lezen kunnen.

Vrouw Baanders is eene arme weduwe, heeft twee nog schoolgaande kinderen, en gaat vijf dagen in de week uit werken. Zij wordt echter ziek, waardoor de inkomsten vervallen. Hersteld, moet zij versterkende middelen gebruiken. Haar twaalfjarige jongen verkoopt zijne twee duiven „Sneeuwvlok” en „Bruinoogje” aan eene weldadige dame. Hierdoor krijgt hij geld, om zijne moeder te helpen, en wordt tuinmansjongen bij deze dame.

Johanna vertelt dit alles op zeer onderhoudende wijze. Zij teekent naar 't leven. 't Is echt.

De plaatjes zijn, gerekend met den prijs van het boekje, aardig uitgevoerd.

De Schrijfster zegt zelf, dat de strekking is, kinderen te leeren hunne ouders lief te hebben en te steunen, en zich te verlaten op de betrouwbare beloften Gods. Aan deze strekking voldoet het frissche verhaal.

Zulk een boekje, dat ons een schoon tafereel teekent van de wederzijdsche liefde tusschen moeder en kinderen, is vooral in onzen tijd een gulden boekje. Wordt het door velen gelezen en — in beoefening gebracht.

Zonder voorbehoud bevelen wij het aan.

d **Van twee kleine meisjes. Een Kerstverhaal**, door M. ODU. Met geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Deze twee meisjes zijn Line Diemer en Elsje Albers. Hare moeders waren vroeger vriendinnen, doch door verschillende omstandigheden werden zij elkaar schier geheel vreemd. Line's moeder, gehuwd met eenen notaris, is eene wereldsche vrouw geworden; alle indrukken van vroeger werden bij haar weg-gewischt. De moeder van Elsje is met eenen predikant in het huwelijk getreden en is gebleven in hetgeen haar geleerd is. Na moeders dood wordt Elsje uitgenoodigd, een poosje bij mevrouw Diemer te komen logeeren. Haar verblijf in die woning wordt tot zegen voor de geheele familie.

Naar den vorm een aantrekkelijk verhaal, Taal en stijl zijn vrij goed. Enkele drukfouten zijn aan het oog van den corrector ontsnapt. Eene uitdrukking als: „Het is zoo waar al over tien” is beslist af te keuren.

De plaatjes zijn duidelijk en levendig. De omslag is in frissche kleuren uitgevoerd. En de auteur beschikt over eenen grooten rijkdom van tinten; doch is ons vaak te zoet.

Vandaar ook al die verkleinwoordjes in dit verhaal. 't Is overal even „lief en heerlijk”, maar er zit geene kern in; 't schijnt, alsof er van geene liefde tot God, en van geenens godsdienst sprake kan en moet zijn behalve op 't Kerstfeest. Ook hier weer de bekeering van een kind, dat spoedig sterft, terwijl het eerst nog zich verblijden kan in de toebrenging van vader en moeder. Figuren van dit stempel hebben wij — het zij nog eens gezegd — meer dan genoeg.

Ook met betrekking tot den Christelijken geest hebben wij tegen dit verhaal ernstige bedenking. De beteekenis van de komst van Christus wordt door de

drukte met den Kerstboom veel te veel op den achtergrond gedrongen.

Op pag. 5 riekt de uitdrukking: Jezus gebruikt alle middelen, om *alle* menschen, groote en kleine, tot zich te trekken, in dit verhaal althans, naar algemeene verzoeningstheorie.

Op pag. 23 wordt er van gesproken, dat eene overledene moeder uit den hemel op haar kind hier op aarde neerziet en zich met dit kind verheugt. Pag. 9 maakt melding van eene o. i. gevaarlijke proef, om n.l. een kind geheel en zonder zorg voor eenen tijd toe te vertrouwen aan een huisgezin, dat aan den dienst des Heeren volkomen vreemd is.

Uit het aangevoerde blijkt voldoende, waarom wij dit boekje voor onze Zondagsscholen niet kunnen aanbevelen. De strekking is op zichzelf wel goed, maar de inhoud is zeer algemeen en hoogst oppervlakkig.

GESCHIEDENISSEN UIT DEN BIJBEL. Elk boekje met 4 gekleurde plaatjes en geïll. omslag in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 20 ct.

Abraham, de vriend van God,	door	ADELPHA.
Mozes, de getrouwe dienstknecht des Heeren,	"	"
avid, van herdersknaap tot koning,	"	"
Naäman of een ziel gered,	"	"
Daniël of God is getrouw,	"	"
De Kerstgeschiedenis aan onze kinderen verteld,	"	"
De verloren zoon,	"	"
Saulus of door duisternis tot het licht,	"	"
Jozef of een groot volk behouden,	door	GEERTRUIDA.
Doe gij desgelijks,	door	P. J. KLOPPERS.

Eene serie kostelijke boekjes, die wij én om den vorm én om den inhoud van harte en onvoorwaardelijk aanbevelen. Ze zijn rijk geïllustreerd en in elk opzicht keurig uitgevoerd. Op goed papier, met groote letter gedrukt, en uitnemend geschikt voor kinderen, die pas kunnen lezen. Van harte hopen wij, dat de Uitgever aan deze serie nog andere nummers moge toevoegen.

Boekjes van 25 cent.

- a. **De kleine blinde Nelly,** door ILA. Tweede druk. Met Geïll. omslag en twee gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 cent.

Dit boekje verhaalt van eene moeder, die haar blindgeboren dochtertje als eenen lastpost beschouwt. Door bemiddeling van de Zondagsschool komt het kind in aanraking met eene juffrouw, die haar leert lezen en van Jezus vertelt. Langs dezen weg leert ook de moeder den Heere kennen en nu wordt het blinde kind het zonnetje in huis. Doch op negenjarigen leeftijd sterft de kleine. Haar kort en machteloos leven en vooral ook haar sterven was echter tot eenen rijken zegen voor velen.

Zonder twijfel zullen de kinderen dit verhaal met klimmende belangstelling lezen. Dat het vrij is van de zucht tot ongewone en onnatuurlijke voorvallen, is er inderdaad eene groote verdienste van. Ook hier missen wij boven de hoofdstukken een opschrift.

't Is werkelijk jammer van dit schoone boekje, dat het ten opzichte van den Christelijken geest zoo oppervlakkig is.

Op bladz. 17 komt de algemeene verzoening duidelijk door de réten gluren. Tal van bekeeringen verhaalt het, zonder het geloof en de kennis van Jezus' borgtochtelijk

lijden daarbij als voorwaarde te stellen. De hoofdstrekking, de lijdzaamheid van een blind kind onder het kruisdragen en de zegen, die daarvan uitgaat, achten wij uitnemend. Ernstig worden de kinderen opgewekt, reeds vroeg den Heere Jezus te zoeken bij wien alleen heil is in alle onstandigheden des levens en voor alle nooden, van lichaam en ziel.

Om deze ernstige hoofdgedachte en wijl het boekje voor kinderen ook om zijnen schoonen vorm bepaald zeer aantrekkelijk is, kan „JACHIN” het — zij het ook met eenige schuchterheid — wel aanbevelen.

b. Een schoon verblijf, door JOHANNA. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 43 bladz. Prijs 25 ct.

Het „schoone verblijf”, waarvan in dit boekje sprake is, is eene villa, waar gedurende eenige weken eene Gezondheids-kolonie is gevestigd, terwijl het tevens als type gebruikt wordt van den hemel.

Het gaan *naar* en het verblijf *in* die Gezondheids-kolonie worden naar de natuur, overeenkomstig de werkelijkheid, geschetst. Er komen in dat gedeelte tafereeltjes voor geheel naar het leven.

Wat bijzonder ons aantrekt in *deze* Gezondheids-kolonie is dit, dat aan het hoofd daarvan staat eene juffrouw Smaller, eene godvreezende dame, die niet alleen over lichamelijke genezing spreekt, maar ook wijst op den Oppersten Medicijnmeester. Haar onderwijs en het kinderlijk, eenvoudig onderricht van eene der kleine verpleegden, zijn het middel in Gods hand, om een jongetje, dat tot dat oogenblik toe nog niet van Jezus heeft gehoord, bekend te maken met het „schoone verblijf” daar boven en hem Jezus te doen vinden als zijnen Heiland. Later komt ook de moeder van „Wimpie” door de verhalen van haar kind tot onderzoek der waarheid, tot belijdenis van zonden en tot kennis van den Zaligmaker.

Mooi verhaald. Toch zou eene wat meer boeiende verwickeling dit boekje voor de jeugd aangenamer hebben gemaakt. Het uiterlijk is goed verzorgd. Mooie plaatjes.

De kinderen worden er op gewezen, dat het schoonste verblijf hier boven bij den Heere Jezus is. Het hemelleven, zooals Wimpie zich dat voorstelt, schijnt ons wel wat „aardsch” geteekend. Eene uitdrukking, zooals op pag 46: „dingen, die mijn hart niet waard waren”, is wellicht aan de pen van JOHANNA ondoordacht ontgleden. Hier ware het juist de plaats geweest, om van de *vernieuwing* des harten te spreken. Het vers op de Maas, pag. 15, had o. i. zeer goed kunnen worden gemist, zoowel wat inhoud aangaat, als wat den vorm betreft. Dat „Wimpie” sterft, geeft weer eenigszins voet aan de gedachte, dat godsvrucht alleen voor den hemel geschikt maakt en de bekeering eene voorbereiding tot het sterven is.

De strekking van dit boekje is uitnemend. Het wijst er op, dat reeds in de dagen der jeugd de Heere moet worden gediend en doet tevens zien, hoe ook kinderen op eenvoudige wijze brengers of brengsters van de Blijde Boodschap des heils kunnen wezen.

In den brief van Wimpie's moeder komt duidelijk uit, dat het onderwijs op de Zondagsschool dikwijls niet aanstonds, maar op later leeftijd onder Gods zegen nog vruchten draagt. Met vrijmoedigheid bevelen wij dit boekje aan.

c. Zonnestraaltjes, door MARIE LAARMAN. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Een eenvoudig verhaal van een kreupel jongetje, Arie geheeten, dat met zijne moeder eenzaam woont op de heide. Alice, de dochter van den predikant Middendam, wordt het zonnestraaltje, dat valt op zijn donker pad, als zij bij eene opkomende regenbui in zijne hut komt schuilen.

Zij maakt hem bekend met den eenigen Zaligmaker van zondaren, van wien

de ongelukkige knaap nog nooit heeft gehoord. Arie wordt met zijne moeder in het huis van den predikant opgenomen, waar hij door zorgvuldige behandeling genezing vindt en bij toeneming blijk geeft, dat hij een schaap van den Goeden Herder geworden is. Spoedig openbaart hij nu de keuze, om zelf een zonnestraaltje te worden in den duisteren nacht der Heidenwereld.

Deze vertelling is in kinderlijken vorm geschreven. De Schrijfster vindt gelegenheid, het Kerstverhaal er in te vlechten, en weet vrij goed den toon te treffen, die de jeugd zal boeien.

Hier en daar lijdt het verhaal aan al te weeke weemoedigheid (blz. 9 en 12) en onnatuurlijkheid (blz. 21 en 27). Hoewel taal en stijl vrij goed verzorgd zijn, ontbreken toch de vlekjes niet: wij stuiten op neergevleid voor neergevljyd (blz. 3): dennenboom voor denneboom (blz. 8); op de pastorie voor in de pastorie (blz. 22); de anderen morgen, aan de meester (blz. 33).

De plaatjes zijn alleszins natuurlijk en daarbij keurig uitgevoerd.

Jammer, dat een werkje met zooveel goeds als dit, zoo oppervlakkig is, waar het den weg der verlossing geldt. De Schrijfster staat klaarblijkelijk op het standpunt der algemeene verzoening. Reeds bij de eerste ontmoeting van Alice met den knaap heet het (blz. 12), dat ook voor hem de Heiland geboren is, en op blz. 23 zegt de dominée tot zijne moeder, die nog gansch onkundig is aangaande den weg der verlossing: „Hij is ook voor u gestorven“. Ook wat de predikant op de Kerstfeestviering, waar de Kerstboom niet ontbreekt, doet hooren, is van denzelfden geest doortrokken. Dit maakt het boekje voor onze Zondagsscholen inderdaad minder aanbevelenswaardig. Van Christus' borgtochtelijk lijden en van het geloof als het eenige middel, om er deel aan te krijgen, wordt nagenoeg geheel gezwegen. En toch heeft de hoofdgedachte iets ongemeen pakkends: nl. dat het heerlijk is en ook onze roeping uitmaakt, om een zonnestraaltje voor anderen te zijn. De opwekking tot naastenliefde, die geheel het boekje doorzuurt, doet weldadig aan.

„Zonnestraaltjes“, deze gedachte doet ongetwijfeld het jeugdig hart opengaan, gelijk de bloem hare kelk ontsluit voor de zon.

Waar de Schrijfster laat uitkomen, dat bij het brengen van de boodschap des heils, de daden der liefde zoovele zonnestrallen zijn, die medewerken om het gestrooide zaad tot vruchtbaarheid te brengen, moeten wij erkennen, dat zij er in geslaagd is, eene aangrijpende gedachte op treffende wijze uit te werken. Daarom bevelen wij het aan. Doch de oppervlakkige voorstelling der geloofs-waarheden is oorzaak, dat wij het niet onvoorwaardelijk, maar slechts onder voorbehoud kunnen doen.

Boekjes van 30 cent.

De volgende boekjes tot aan de serie van 60 cent, zijn stevig gecurtonneerd en voorzien van linnen rug.

- a. **Kleine Jozef**, door ADELPHA. Tweede druk. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 cent.

Een schetsje uit Londens achterbuurten, dat ons de geschiedenis geeft van eenen aan zichzelf overgelatenen knaap.

Hij komt onder het gehoor van een predikant, die onder de verwaarloosden arbeid, en verneemt van een heerlijk land en van de noodzakelijkheid der bekeering. Die roepstem vindt weerklank in zijn hart, zoodat hij besluit, een ander leven te beginnen, eerlijk te zijn, te werken en aldus het pad naar dat heerlijke land te betreden. Aan vele verzoekingën biedt hij weerstand. Hij volhard in zijnen wandel op den ingeslagen weg. Spoedig maakt hij kennis met eene vrouw, die hem tot zich neemt en hem met den Bijbel, den gids naar dat heerlijke land, bekend maakt. Later vindt hij ook den predikant, die het middel tot

zijne bekeering was, weder. Deze neemt hem na den dood zijner beschermster in zijn huis op.

Het alles beheerschende denkbeeld in dit boekje is „het heerlijke land.” Ge-lijk een refrein in een muziekstuk krachtig en forsich telkens weer klinkt, zoo treedt hier altijd en bij alles de gedachte aan „het heerlijke land” helder op den voorgrond. Dit heeft iets bezielends, dat niet nalaat, indruk te maken. Ook is de tegenstelling tusschen Jozef, die smacht naar een woord der Heilige Schrift en zoovele kinderen, die er onverschillig voor zijn, goed gekozen.

Doch naast deze lichtzijde staan ernstige schaduwzijden.

Allereerst, dat het voor de jeugdige lezers niet gemakkelijk zijn zal, zich met de levenswijze en gedachtenwereld van den kleinen Jozef een weinig vertrouwd te maken. 't Is Engelsch en meer nog bepaald Londensch, wat wij hier aantreffen.

Maar gewichtiger zijn onze bedenkingen tegen den geest van het boekje. Stichtelijk is het ja, maar 't is helaas eene stichtelijkheid op eigen hand en naar eigen trant.

Hinderlijk is het gedurig spreken van Christus als den „Hemelschen Vriend” of den „Hemelschen Meester.” Een oppervlakkig Christendom wordt hier geleerd, dat bestaat in braaf leven, in goed zijn voor anderen, in een navolgen van den „Hemelschen Meester.” De bekeering van Jozef is eene heilslegerbekeering, van de zonde tot de deugd. Geen woord over schuldbesef of over de onmisbaarheid des Zaligmakers. En van verzoening is in 't geheel geene sprake. Jezus is meer een voorbeeld ter navolging. Ook schijnt het wel, dat de Schrijfster den mensch van nature nog niet zoo slecht vindt. Althans wij lezen op blz. 40: „God heeft in het hart van ieder mensch eene behoefte gelegd, om anderen gelukkig te maken, en zonder aan die behoefte te voldoen, kan niemand zelf gelukkig zijn.” En dan die ruwe taal van Sam Flink. Deze behoort in een kinderboekje volstrekt niet thuis. Op bladz. 5 en 6 lezen wij: „Den eersten, die leven maakt, sla ik al de beenderen in zijn lichaam te pletter.” Op blz. 27: „Ge zijt zeker machtig goed”. Op blz. 28: „Heel uw smerige leven door.” Ja, daar zijn wel enkele graankorrels in dit schoofje, maar veel meer kaf en zelfs ook modderig slijk. Van zulk een boekje kan men moeilijk eene aanbeveling door „JACHIN” verwachten.

b. Twee gewichtige Zondagen, door J. F. BUISMAN. Tweede druk. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Deze herdruk wekt de weemoedige herinnering bij ons op aan den bekenden Schrijver, wien in den schoonen bloeitijd van zijn talent als auteur voor de jeugd de welversneden pen aan de hand ontviel.

Boeiende en degelijke verhalen schreef hij; onze jongens en meisjes zullen ze nog wel kennen: bijv. „Norsche Gijs”, „De Dorpsveldwachter”, „De terugkomst van den diamantgraver.” Aangrijpend kon hij vertellen en de strekking zijner verhalen was steeds door en door gezond.

Dit geldt ook van het boekje, waarvan nu de tweede oplaag verscheen.

Jan Felders is molenaarsknecht op een dorp. Hij woont met zijne moeder samen. 't Is een recht Christelijk gezin. Door te weigeren, om op Zondag te malen, verliest hij zijne betrekking. Hij vindt daarna eenen anderen dienst als koetsier op een buiten bij eene groote stad, doch komt in gevaar ook die om dezelfde reden te verliezen, maar God geeft uitkomst. Eene hevige donderbui vrijdelst den voorgenomen plezierrit naar de stad.

In een slothoofdstuk wordt verhaald, hoe Felders door zijn heer een stalhouderij in de stad krijgt, nadat hij bij een ongeluk in dienst van den Baron zijn gehoor gedeeltelijk verloren heeft.

Dit schoone verhaal is in eenen gezelligen, vloeienden stijl geschreven. Het uiterlijk is wel verzorgd. Alleen het plaatje op den omslag is minder gunstig uitgevallen, wat het licht aangaat.

De strekking is uitnemend. Het verhaal leert ons n.l., hoe wij in den weg des Heeren, al gaat het tegen stroom op, den zegen Gods mogen verwachten. Het dringt met ernst aan op de onderhouding van 's Heeren geboden in de dingen van het dagelijksch leven.

Er komt in deze vertelling niets voor, waarbij ge niet terstond getuigt: zoo geschiedt het nog steeds; zoo gebeurt het dikwijls vooral in onzen tijd! 't Was zeer goed gezien van den Schrijver, om de kinderen onder de aandacht te brengen, dat niet in buitengewone, maar in de eerste plaats in de gewone dingen van elken dag de Heere gediend en gehoorzaamd moet worden. Tal van uitnemende opmerkingen worden in het voorbijgaan gemaakt. Geene preekjes, die vervelen, maar pijltjes, die raken! 't Is een boekje voor de hoogste klasse, dat wij onvoorwaardelijk aanbevelen. Niet ernstig genoeg kunnen de Schrijvers de jeugd van onzen tijd er op wijzen, dat het geheim van geestelijken, zoowel als van tijdelijken zegen, ligt in de heiliging van 's Heeren dag.

Boekjes van 35 cent.

a. **Groot en Godvreezend**, door A. J. HOOGENBIRK. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 64 bladz. Prijs 35 ct.

„Al wie koren aandraagt”, lazzen wij onlangs, „is onze man.” En die hooge eere komt den heer HOOGENBIRK toe. Hij vooral is niet gewoon, in kaf te grabbelen. Dit schoone boekje geeft er weder een voldingend bewijs van. Dat het vroeger reeds eene plaats had in de kinderrubriek van „De Heraut”, hindert niets. Zulk een geschrift is ten volle waard; door elk jongeling twee- en driemaal te worden gelezen.

Bernard Nieuwentijt, de zoon van den predikant van West-Graafthijk, is een veelbelovende jongen, van wien ouders en leermeesters groote verwachtingen hebben.

Hij komt ter school te Amsterdam bij Mr. Liefkens, een braaf, ingetogen mensch, die zijne leerlingen echter meer wijst op de deugd, dan op godsvrucht, meer op een fatsoenlijk, eerbaar leven, dan op de noodzakelijkheid van vernieuwing des harten en van een wandelen in ootmoed des harten en in gehoorzaamheid voor 's Heeren aangezicht.

Ds. Nieuwentijt en zijne vrouw hebben hunnen jongen met zorg naar Amsterdam zien vertrekken. Zij dragen hem echter dagelijks in hunne gebeden den Heere op. Bernard ondervindt al spoedig den invloed van den omgang met de „deugdzaame en brave” leerlingen van Mr. Liefkens. Later, als hij student te Leiden wordt, wijkt hij nog verder af, maakt kennis met de gevoelens van Cartesius en wordt een aanhanger van diens filosofie. Hij zegt de theologie vaarwel, om voortaan in de geneeskunde en de filosofie te studeeren.

De Heere brengt op zijnen tijd den dwalende echter terecht. Hij gebruikt daartoe allerlei wederwaardigheden en bovenal de prediking van zijn Woord door eenen van zijne dienstknechten en de eenvoudige geloofstaal van eenen vromen pakhuisknecht.

Bernard breekt nu met zijne oude vrienden. Hij gebruikt de veelvuldige kennis, door hem verworven, in 's Heeren dienst en werkt als dokter en burge-meester van Purmerend ijverig en getrouw mede aan de komst van 's Heeren Koninkrijk. Ook aan zijnen wetenschappelijken, apologetischen arbeid wordt door den Schrijver herinnerd. De Heere geeft hem eere in dit leven, schenkt hem vrede des harten en neemt hem eindelijk op 64-jarigen leeftijd tot zich.

De inhoud van dit werkje is rijk en degelijk. En schier iedere bladzijde toont u, dat gij niet te doen hebt met eenen beginner, maar met eenen auteur, die zijne sporen reeds lang verdiend heeft. Als wij eene opmerking ons veroorloven

mogen, dan is het deze, dat wij ons verwonderden over de weinige leestekens in dit boekje. Vele zinnen zijn daardoor op 't eerste gezicht niet zeer duidelijk. Goede punctuatie is o. i. vooral in een kinderboek eene voorname zaak. Van enkele drukfouten (pag. 14, 31, 41, 50) zwijgen wij. Die Latijnsche uitdrukkingen hadden wij er liever niet in gezien. Ze zijn niet altijd nauwkeurig aangeeteekend, en ook niet duidelijk genoeg in het Hollandsch vertaald. Eene letterlijke overzetting, in eene noot aan den voet b.v., ware beter geweest.

Het tweede plaatje beeldt geen moment van groote beteekenis uit. Dit, dunkt ons, is toch eisch. Ook vroegen wij ons af: „Is die vrouw eene moeder van vele kinderen?” Maar zulke kleine vlekjes dooven geen helder stralend licht.

De oudste leerlingen van de Zondagsschool zullen in de beeldengalerij, waarin de Schrijver hen rondleidt, niet vertoeven, zonder geleerd en gesticht te worden in den besten zin.

Tal van hoogst belangrijke motieven komen in dit geschriftje voor: het waarschuwt tegen de zucht naar grootheid, tegen den omgang met verkeerde kameraden, tegen de valsche wetenschap, tegen de strikken des ongeloofs. Duidelijk toont de Schrijver aan, dat het ongelooft op redeneeringen rust, het geloof daarentegen op onomstootelijke feiten gegrond is.

En dan de diepe strekking! Dit boekje is eene opgehevene hand, niet tegen de dwalingen van Rome's kerk, maar tegen de beginselen van het ongelooft en tegen de besmetting met den geest der eeuw. Wie het wel meent met zijne kinderen, geve het hun. Ze kunnen onder den zegen Gods er door gebouwd en bevestigd worden in wat eeuwig zeker is. De oudste Zondagsschoolleerlingen mogen het gerust aan oudere broeders, leerlingen van Gymnasium en Hoogere Burgerschool, ter lezing geven. Voor hen in 't bijzonder kan deze pleitrede tegen de „valschelijk genoemde wetenschap” ten zegen zijn. Wie dit kostelijk boekje als prijs op de Zondagsschool ontvangt, krijgt een geschrift, dat van blijvende beteekenis kan zijn en dat hij in later leven nog wel eens met genoegen ter hand nemen zal.

Voor zulk een boek zeggen wij den Schrijver en den Uitgever hartelijk dank.

b. De ketellapper van Elstow. *Een verhaal voor jongelieden*, door C. G. HOOGWERFF. Tweede druk. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Dit boekje behandelt eene episode uit het leven van Bunjan, n.l. zijne langdurige gevangenschap. Helder voorgesteld en bondig beschreven. Het begint met de mededeeling, hoe een goddeloos student, die gekomen is om zich met den ketellapper te vermaken, onder zijne prediking door den Heere in het hart wordt gegrepen. Hieraan wordt de verdere geschiedenis vastgeknoopt, die ons Bunjan te zien geeft als prediker, als gevangene om Christus' wil en waaruit blijkt, dat de Heere de gevangenschap dienstbaar heeft gemaakt aan de verschijning van het altijd nog veel gelezen en telkens ook onder ons opnieuw vertaalde werk: „Eens Christens reis naar de eeuwigheid”. Een der schoonste boeken, die ooit door menschen vervaardigd zijn en dat, hoeveel het ook gelezen is, toch nog altijd te weinig *goed* wordt gelezen.

De bedoeling van den heer HOOGWERFF is, ons eenen blik te doen slaan in Bunjans geloofsleven. Dit uitnemende doel heeft hij ook op uitnemende wijze getroffen. Wat men wel eens „Bunjans koppigheid” genoemd heeft, wordt hier als zijn hoogste geloofsmoed geteekend.

Zulke geschriften hebben o. i. eene eereplaats in de rij. Meer ontwikkelde Zondagsscholieren zullen dit werkje met genoegen lezen. Het kan onder den zegen des Heeren een diepen indruk op hen maken en hen prikkelen, om het gulden boek van Bunjan zelf te lezen en te herlezen.

Als wij dit degelijke boekje, dat er vriendelijk uitziet en ook door de mooie plaatjes tot lezen uitnodigt, van harte aanbevelen, doet ons maar één ding leed: n.l. dat de prijs voor menige Zondagsschool misschien een bezwaar zal

wezen om het zich aan te schaffen. Dat zou jammer zijn. Een boek als dit wordt niet licht te veel verspreid, wijl het eenen zegen brengen kan aan oud en jong.

Boekjes van 40 cent.

- a. **Dokter Maxwells Kerstgeschenk.** *Een verhaal* door IDA KELLER. Met g-ill. omslag. Twee gekleurde plaatjes 80 bladz. Prijs 40 ct.

Dit werkje bevat het verhaal van drie kinderen, die hunne moeder verliezen terwijl hun vader afwezig is. Zij geraken uit elkander, doordien een kind verdwaalt en een ander in een verbeteringsgesticht terecht komt. Het verdwaalde kind, in de woning van Dr. Maxwell opgenomen, wordt het middel ter bekeering van den dokter en diens beminde. Eindelijk komen allen weer samen, nadat de vader der kinderen en de beminde des dokters gestorven zijn.

Dat verdwaalde kind is 't kerstgeschenk van Dr. Maxwell.

Eene boeiende vertelling, die, al is het eene Engelsche geschiedenis in Nederlandsche woorden, door de kinderen gretig zal worden gelezen.

Er is van het begin tot het einde een goede gang in. Doch er liggen ook hier weder wonderbaarlijke knopen in den draad. In ons land zouden drie kinderen, van wie de oudste 14 jaar is, niet alzoo samenwonen; zou een kind van 5 jaar niet uitgaan, om „het Huis met vele woningen” te zoeken; zou ook een jongen van 8 jaar anders spreken, dan Jan doet op bladz. 9 en 11. Tot de onwaarschijnlijkheden behoort verder, dat er geen bericht zou zijn gezonden aan Agnieta's vader en broer van het overlijden der moeder (pag. 8); de moeder van den heer Larkins (pag. 14); de wijsheid van Hetty (pag. 24). Het kalm opnemen door Martha en Agnieta van het verdwijnen van Hetty is bepaald onaanemelijk.

Wij betreuren deze zwarte vlekjes te meer, omdat het godsdienstig gehalte beter is dan van verschillende andere boekjes.

Ook op den vorm van dit verhaal valt heel wat af te dingen. Niet alleen is hij op verschillende plaatsen weinig kinderlijk, ook uit taalkundig oogpunt is de stijl niet wel verzorgd. Wij teekenden aan:

op de marmeren schoorsteenmantel, met zijn kleine last; alle levenslust verloren; het kind liep een groote veelkleurige bal na; door haar heerlijke geur; mijn Bijbel, die ik gekregen heb; toen u den weg gewezen werd; houdt (geb. wijs, enkelv.); met een *onbestemd* gevoel; het *viel* Hetty op; in zijn armstoel neervleide; *tuurden*, op blz. 35 gebezigd voor *staarden*; een leven, aan de wereld, in den dienst der wereld *gewijd*.

De plaatjes van dit boekje behooren niet tot de schoonste. De keuze der momenten, die afgebeeld worden, is goed, doch de uitvoering is niet mooi.

De strekking van het verhaal zal wel moeten zijn: te doen uitkomen, dat de Heere het eenvoudige woord zegenen kan, om zondaren tot bekeering te brengen.

Niettegenstaande de genoemde gebreken, kunnen wij toch met waardeering op dit boekje de aandacht vestigen. Er schuilt eene goede leering in, aangaande de bijzondere Voorzienigheid Gods en treffende gebedsverhooring.

- b. **De groote Koning.** *Een allegorisch verhaal*, door EDWARD MONRO. Naar het Engelsch. Geill. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 79 bladz. Prijs 40 ct

Wat de inhoud van dit verhaal is, laat de titel wel raden. In den trant van Bunyan's „Christenreize” spreekt het van eenige jongelingen, die de komst van den Koning der koningen verbeiden. Sommigen hunner zijn niet waakzaam, zij veronachtzamen hunne roeping, terwijl anderen, tamelijk nauwgezet, maar nog al eens wankelmoedig zijn. Een hunner echter betoont zich zeer getrouw, deze wordt met bijzondere eer gekroond. Ook de struikelenden ontvangen vergiffenis en gaan de heerlijkheid in. Maar de trouwelozen worden gestraft.

De allegorische vorm is hoogst moeilijk. Neemt men dit in aanmerking, dan mag gezegd worden, dat de Schrijver vrijwel geslaagd is. Taal en stijl zijn goed. De letter is helder en flink. De plaatjes zijn zeer mooi, behalve dat op den omslag. Dit stelt iets onmogelijks voor. De zeer bonte omslag is niet in harmonie met zulk een ernstig verhaal.

Hoofdbedoeling is aan te toonen, dat ieder hier op aarde zijne eigene plaats heeft, die hij om geene enkele reden willekeurig mag verlaten. Eene zeer ernstige en belangwekkende gedachte, die wel met nadruk mag aangedrongen worden, vooral in onzen tijd, waarin velen meenen, op eene andere manier voor de heilige beginselen te moeten strijden, dan hun aanlegen roeping toelaten.

Er gaat door dit boekje eene ernstige waarschuwing uit tegen traagheid en zorgeloosheid in den dienst des Heeren. Het Maranatha klinkt steeds met kracht als grond- en hoofdtoon van dit allegorisch verhaal. Vele ernstige gedachten, fraai ingekleed, komen telkens op verrassende wijze den aandachtigen lezer treffen.

Dit boek kan voor onze jongelieden zeer nuttig zijn. Voor kinderen is het uiteraard minder geschikt.

De vermaning: „Wees getrouw op uwen post” kan in onzen tijd, waarin zooveel gevaar is van *omgeleid*, *afgeleid* en *verleid* te worden, inzonderheid tot onze jonge menschen niet te vaak worden gebracht.

Wij bevelen dit boekje gaarne aan. Het is eenvoudig genoeg, om door jongelieden te worden verstaan en degelijk genoeg, om ook menig volwassene te leeren, te stichten en — zelfs te beschamen.

Boekjes van 45 cent.

a. **Nog niet te laat**, door A. J. HOOGENBIRK. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 96 bladz. Prijs 45 ct.

Wederom een schoon boekje uit de vruchtbare pen van den heer HOOGENBIRK, dat voor onze jongens veel uitnemends biedt, beide voor hoofd en hart, veel tot leering en tot aangename verpoozing ook.

Het bevat eene boeiende geschiedenis. Een knaap, Lukas Short, wordt godsdienstig opgevoed, maar versmaadt het heil des Heeren. Tegen den zin zijner ouders gaat hij naar zee. Als zeeman heeft hij veel wederwaardigheden. Eenen langen tijd brengt hij door in eene Fransche kolonie van Amerika. Daarna keert hij terug naar Engeland, zijn vaderland; maar vindt zijne ouders niet terug. Alleen zijne zuster is nog in leven. Maar bij die zuster en haren man, eenen predikant, vindt hij geen genoegen. Ze zijn hem te godsdienstig. Hij gaat terug naar Amerika. Daar wordt hij een rijke boer, maar leeft zonder God. Hij bidt niet meer en gaat nooit ter kerk. Op honderdjarigen leeftijd komt hij echter tot waarachtige bekeering. Nog 16 jaren leeft hij en getuigt voor vriend en vijand van Gods genade, wordt nog voor velen ten zegen en ontslaapt in vrede.

De auteur heeft eene buitengewone begaafdheid in het samenstellen eener boeiende verwickeling. Ook aan eenen duidelijken verhaaltrant en levendige voorstelling heeft hij door zijn vele boeken en boekjes ons gewend. Dat het geheel in hoofdstukken is afgedeeld, vinden wij best; dit biedt rustpunten voor den lezer, doch dat boven de hoofdstukken geen opschrift staat, vinden wij jammer. Die opschriften toch zijn wegwijzers op het pad en scherpen den geest der lezers, om de hoofdgedachte in het oog te vatten en te houden.

De uitgave is te loven. De omslag is door die zwarte onlijsting wel wat somber. De plaatjes zijn heel mooi. Flink letter.

De strekking is wezenlijk gezond. Treffend wordt hier in 't licht gesteld, hoe een mensch, al heeft hij ook jaren in de zonde geleefd en het verbond Gods lang versmaad, niet behoeft te wanhopen; maar dat er in den weg des kinderlijken geloofs in Christus nog zaligheid is te vinden. Duidelijk komt het uit, dat

braafheid en deugd geen vrede kunnen geven aan een waarlijk ontrust gemoed; alleen het geloof in Christus schenkt het hart de ware rust.

In zulk een boek zullen onze jongelieden een vriendje vinden, met wien zij telkens weer omgang zoeken, want altijd geldende waarheden worden hier op aangrijpende wijze besproken.

Voor kinderen, die met de ouders in het verbond Gods en zijne gemeente begrepen zijn, een uitnemend boek, waarop wij met dankbaarheid aan den Schrijver en den Uitgever en met meer dan een conventioneel woord van waardeering de aandacht vestigen.

b. Hoogmoed en ootmoed of twee meisjes op de kostschool, door de Schrijfster van „De wijde, wijde wereld.” Een verhaal uit het Engelsch. Met een voorrede van PROF. VALETON. Derde druk. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 96 bladz. Prijs 45 cent.

Dit verhaal leidt ons in het Engelsche kostschoolleven in, waar we vooral Emmy Shaler, die als type van hoogmoed geschetst wordt, leeren kennen; alsook Annie Fronk, verpersoonlijking van den ootmoed. Een boosaardig opzet van Emmy met eenige harer vriendinnen wordt bijna oorzaak van den dood zoowel van Emmy als van Annie, die in de ziekenkamer eerst schijnbaar nader tot elkander komen, maar na ontdekking van het vroegere plan komt de hoogmoedige, wel vernederde, maar niet gebroken geest van Emmy opnieuw uit, zoodat ze in het midden harer vriendinnen niet meer kan verkeeren, en met een verhard gemoed de kostschool ontvlucht.

De hoogmoedige Emmy ziet in den spiegel der wet, hoedanig zij is en gaat weg. Hare droefheid is die der wereld, die den dood werkt. De ootmoedige Annie gevoelt zich gedurig schuldig, maar leunt geloovig op Christus.

Een boeiend en pakkend verhaal. Meer echter voor jongelieden dan voor kinderen. Voor de laatste gaat het veelal te hoog. Hier en daar nadert de auteur de grens van het onnatuurlijke en zonderlinge, bladz. 18—21; en het tot twee maal toe onbemerkt nederzitten van Annie vlak bij de andere meisjes (blz. 22 en 24). Ook behoort hiertoe het plotselinge en eigenmachtige vertrek van Emmy (blz. 95). In deze tafereelen is, helaas! de vorm aan de strekking opgeofferd.

Welke de strekking is, geeft de voorrede duidelijk aan: de zaligheid van den arme van geest en de onzaligheid van den hooggevoelende.

't Is misschien gewaagd, om op de beoordeeling van PROF. VALETON iets af te dingen.

Hij zegt: „'t Boek geeft een praktische oplossing van het vraagstuk: hoe wordt het jeugdig hart het best tot bewustzijn van zonde gebracht? Zonder het te zeggen, verwacht de Schrijfster die overtuiging van den Heiligen Geest.”

Dat getuigenis is waar. Doch waarom toch niet met ernst en nadrukkelijk van de werking des Geestes getuigd?

Het boek bevat wel eene duidelijke verwijzing naar het borgtochtelijk lijdens van Christus. Toch is het op verre na geen Gereformeerd geschrift. Want van Gods vrije verkiezende liefde, van de voorrechten der verbondskinderen, van den Heiligen Doop, en van de bediening des Woords komt er geen letter in voor. De Schrijfster laat de directrice tot een hoogmoedig, Gode en zijnen dienst vijandig meisje zeggen: „Hebt gij ooit geloofd, dat Jezus zijn leven voor u gesteld heeft?” En het kind geeft op de vraag ten antwoord, dat Christus zich gegeven heeft tot een rantsoen voor allen. Op pag. 56 laat zij een geloovig kind zeggen: „Jezus stierf, opdat de zonden van iedereen *konden* vergeven worden.” Deze remonstrantsche geest werpt eene schaduw op dit overigens uitnemende boek. Het vele goede, dat er in gevonden wordt, maakt het tot een geschrift, dat inderdaad een helder licht werpen kan op het pad van het jonge leven, en waardoor het voor velen onder 's Heeren zegen van groote beteekenis kan zijn.

Maar de algemeene-verzoeningsgeest, de ziekelijk methodistische strekking,

waardoor enkele episoden vooral rieken naar het zondaarsbankje van het Leger des Heils (blz. 15 v.v.), en ook het feit, dat het voor kinderen veelal niet bevattelijk is, zijn oorzaak, dat wij onzen Zondagsschoolbesturen niet durven aanraden, het uit te deelen.

In menig opzicht is het eene prachtige roos, die het oog bekoort, maar door-
nen, die aan den stengel zitten, maken ons schuchter, om haar voor onze kin-
deren te plukken en ze hun in de handen te geven.

Wel doet het ons leed, doch het schoone moet voor het noodzakelijke achterstaan.

Boeken van 50 cent.

De volgende boeken hebben geïllustreerde omslagen in kleurendruk en plaatjes in zwartdruk. Ze zijn niet gecartonneerd, doch gebonden in linnen bandje verkrijgbaar tegen verhooging van 25 ct. Op de banden wordt geene prijsvermindering toegestaan.

a. Langs onbekende wegen. Naar het Engelsch van A. F. WILSON. Geïll. omslag. 4 plaatjes in zwartdruk. 112 bladz. Prijs 50 ct

Dr. Hamaford neemt het zoontje van eene zijner patiënten, eene door haren man verlaten vrouw, bij haren dood, als zijn kind aan. Het ventje heeft den Heere Jezus lief en wordt, zoo jong als hij is, de leidsman van zijn teeder zorgenden pleegvader. De dokter en zijn pleegkind worden voor eenen korten tijd gescheiden, daar iemand, die zich voor den vader van het kind uitgeeft, het jongske in zijn bezit krijgt. Deze gebeurtenis en de weigering van eene Godvreezende dame om des dokters vrouw te worden, zijn met de ernstige prediking des Words „de onbekende wegen”, waarlangs de dokter tot den Heere wordt gebracht. Hij krijgt het kind terug, en de begeerde dame wordt zijne vrouw.

De inkleeding is Engelsch. Hier en daar is zelfs de taal niet vrij van Anglicisme. In 't Nederlandsch zijn wij niet „bedroefd *vóór*” maar „over” of „om” iemand, en wij doen iets niet „*vóór* een paar dagen”, maar „gedurende” dien tijd. Voor kinderen schrijvend, onthoude men zich van „*sceptische* boeken” en van uitdrukkingen als „onwezenlijk”, „onwraakbaar” en dergelijke.

De plaatjes zijn keurig uitgevoerd, en doen goed uitkomen, dat het verhaalde het leven in den deftigen stand onderstelt.

„Naar het Engelsch” is, helaas! nog geene aanbeveling voor kinderlectuur in Gereformeerde ooren. Het gebruik van „Heer”, een versje van Sankey als motto boven een hoofdstuk en dergelijke verschijnselen doen ons de strekking al gisson. Er is in heel het boekje van de verbondsgedachte geen spoor te vinden. De algemeene-verzoenings-leer is hier volstrekt geene contrabande. Besc van schuld voor God wordt zorgvuldig op den achtergrond gehouden. 't is methodistisch van strekking, en daardoor o. i. in meer dan één opzicht onnatuurlijk, het heele schetsje van dien kleinen jongen en dien lieven dokter.

Toch is er eene zekere warmte in het verhaal, die weldadig aandoet. Oel bevat het vele uitnemende motieven: de troost des geloofs, het heerlijke Gods bestuur, de zogen eener Christelijke opvoeding en van vroegtijdige godsvrucht.

Het boekje is 112 bladzijden groot, van uitvoering fraai, van drukfouten na genoeg vrij en zeer goedkoop.

Voor de meeste plattelands-Zondagsscholen is het echter, wijl het naar inhoud en vorm te moeilijk is, onbruikbaar; voor Gereformeerde kinderen kan het slechts onder voorbehoud worden aanbevolen.

b. Bijbelsche Geschiedenissen aan kinderen verhaald, door C. F. SCHÖTTEL DREIER. Tweede druk, Geïll. omslag. Met 50 illustraties tusschen de tekst. 206 bladz. Prijs 50 ct.

Het is het tweede tienduizendtal, dat met den herdruk dezer Bijbelsche g

schiedenissen van de pers komt. Van een boek, dat op glorieijke wijze zijnen weg vond, nog eene aanbeveling te schrijven, is wel ten eenen male overbodig.

Wij zullen dit dan ook niet beginnen, aangezien wij geene uilen naar Athene wenschen te dragen. Maar wel spreken wij onze ingenomenheid uit met dezen tweeden druk en met de belangrijke verbetering, die de illustreering heeft verkregen. Natuurlijk hebben de plaatjes verschillende waarde. Maar er komen inderdaad zeer goede in voor. De latere zijn ongetwijfeld de beste.

En met onze ingenomenheid spreken wij tevens onze verwondering uit, dat zulk een goed en mooi geïllustreerd boek voor dien prijs, 50 ct. per stuk, en — 't is inderdaad ongehoord — 25 ct. bij getallen genomen, kan worden aangeboden.

In 65 lessen over het Oude en 38 over het Nieuwe Testament wordt de geheele historische inhoud der Gewijde Geschiedenis behandeld. Taal en stijl zijn helder en eenvoudig en sluiten zich dikwijls aan bij de woorden der Schrift. Ook waar de Schrijver subjectieve opmerkingen gaf, toonde hij een goed paedagoog te zijn, met een godvruchtig gemoed en eenen goeden blik in de Schriften, die van Christus getuigen. Wij achten deze kostelijke uitgave bij uitnemendheid geschikt ter uitdeeling op de Zondagsschool. Den Uitgever wenschen wij met dit tweede tienduizendtal een even goed succes toe als hij met het eerste genoot.

Boeken van 60 cent

- a. **Van Jacatra tot Batavia**, door A. VAN DER FLIER. Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 154 bladz. Prijs 60 ct.

De lezer heeft hier nu eens niet een van die vele verhalen van dronken vaders, die plotseling bekeerd worden, of van arme gezinnen, die op het Kerstfeest door een rijk heer onverwachts met groote geschenken worden verblijd. Hij vindt hier een stuk geschiedenis. Daarom alleen reeds verdient het boek eene bijzondere aanbeveling.

Gelijk de titel doet vermoeden, is Jan Pietersz. Koen de hoofdpersoon in dit verhaal. Zijn leven, heldendaden en karakter als gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië worden in boeienden verhaaltrant beschreven. Het boek vangt aan met te verhalen, op welke wijze Jan Willemsz., een echt Hollandsche jongen uit Hoorn, de geboortestad ook van Coen, er toe kwam, naar Indië te gaan. Op zeer onderhoudende wijze wordt ons zijne reis derwaarts medegedeeld en hoe hij in aanraking komt met den grooten Toewan Bezar. En dan wordt ons in breede trekken door de bekwame Schrijfster gemaald, hoe Jan Pietersz. Coen zijne levensleuze: „Ende desespereert niet” in daden omzettend, Batavia stichtte op de puinhoopen van Jacatra, en daarmede den grond legde voor de verbazende hoogte, waartoe Jan Compagnie later in Indië kwam.

Al mag aan dit boek met eere het adjectief „historisch” worden toegekend, toch speelt in het „bijwerk” de fantasie der Schrijfster wel eens parten. De lotgevallen van Jan en Daan, twee Hollandsche jongens, zijn *zeer* onnatuurlijk. Hunne vlugheid in het aanleeren van het Maleisch, zoodat ze reeds dadelijk gesprekken met Javanen kunnen houden en gesprekken, in het Javaansch gevoerd, kunnen afluisteren, grenst aan het ongeloofelijke. Doch te groote rijkdom van vinding en overvloed van jonge, dartelende verbeeldingskracht zijn te zeldzaam, om ze niet met blijdschap te begroeten, al kan men er niet altijd vollen vrede mee hebben.

Het boek is verdeeld in 18 hoofdstukken *zonder* opschrift. Ook om den stijl is het een genot, dit boek te lezen. Flinke gespierde zinnen, waar het de beschrijving van een landschap geldt, en een losse, natuurlijke toon in het weergeven van de gesprekken. Hier en daar komt, in den mond vooral van het zeevolk, eene ruwe uitdrukking voor. De auteur is haar rijk besnaard instrument

ten volle meester. Een enkele toon nu en dan klonk ons wat schril. Wat „gehierewierdebrij” (blz. 8) is, had wel eenige toelichting mogen ontvangen. Een woord als „zondorschitterd” past meer in den stijl van den modernen tijd, dan in een werk over Coen. „Heer” en „Heere” komen afwisselend voor.

De Uitgever heeft dit boek in een den schoonen inhoud waardig kleed gehuld. Wij hebben er niets dan lof voor. Alleen heeft de corrector niet scherp toegezien. Hij kan er bij eenen tweeden druk nog verscheidene foutjes uithalen. Wij verwijzen hem daartoe naar pag. 17, 19, 24, 43, 91, 92, 97, 137. Ook ontbreken bij tusschenzinnen dikwijls de komma's.

De vier plaatjes verhoogen ongetwijfeld de waarde van het boek. Ze zijn goed geteekend en fijn uitgevoerd, zoodat men onder het lezen ze nog eens bekijkt, om den verkregen indruk te versterken.

In meer dan één opzicht achten wij *Van Jacatra tot Batavia* een kostelijk boek. Ter bestrijding van den Jan Salie-geest vinden wij in Jan Willemsz. eenen Jan Courage geteekend, die voor de karaktervorming onzer hedendaagsche jeugd uitstekend is, te meer waar deze courage wortelt in ongeveinsde godsvrucht.

Vervolgens brengt dit boek geene geringe aardrijkskundige kennis aan, vooreerst, wat de reis naar Indië betreft, waarbij we ons voorstellen, dat een wakkere knaap zijnen atlas raadpleegt, en verder met betrekking tot de Indische toestanden.

En laatst — niet het minst — in den hoofdpersoon Coen is een man geteekend met oud-Hollandsch karakter, met eene vaderlandsliefde, met eenen adeldom des harten, die niet nalaten kan eenen veredelenden indruk op de gemoederen der jeugdige lezers te maken. Ook het godsdienstig gehalte is gezond te noemen: het geheele boek is van eenen echt Christelijken geest doortrokken. Indien wij eene aanmerking wilden maken, zouden wij alleen willen vragen, of bij het sterven van Prins Mian niet te veel uit het oog verloren is, dat hier sprake is van eenen Mohammedaan: wel is waar had hij van den Christelijken godsdienst iets vernomen, maar toch ook weer te weinig, om in zijne stervensure te zeggen: „Ik heb Hem nooit gezocht in goede dagen”, enz.

Met warmte bevelen wij dit schoone boek aan. 't Is niet voor kinderen beneden de 12 jaar bestemd, maar jongelieden zullen het ongetwijfeld met veel genoegen lezen. Wij achten dit werk eene aanwinst voor onze lectuur voor de jeugd, dat door zijne degelijkheid van studie, door fijne waarneming en rijke fantasie iets bijzonder volledigs en uitnemends biedt. De Schrijfster neemt eene benijdenswaardige plaats in onder de auteurs voor de jeugd, die eene toekomst hebben. Zij beheerscht het speeltuig, dat niet het minste is, veeleer voor het zwaarste doorgaat, zóó meesterlijk, alsof het de beschaming van forsker vingeren gold. Haar zin voor streng historische opvatting verdient inderdaad eerbied en waardeering.

b. De macht der liefde, door IDA KELLER. Geill. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 154 blad. Prijs .60 ct.

Dit boekje verhaalt ons, hoe eene jonge predikantsdochter, Meta Dermanse, na den dood van haren vader eerst de zware zorg der huishouding op zich neemt, te zwaarder, waar ook de moeder door ernstige krankheid wegwijnt; hoe ze, als de kleineren wat grooter geworden zijn, zelf eene betrekking zoekt, en in weerwil van veel tegenwerking ook hier door liefde harten wint; hoe ze later terug moet keeren, om haren broeder, die de plaats van haren vader zou innemen, in doodelijke krankheid te verplegen en te zien sterven; hoe eene jongere zuster nog dienzelfden nacht de moederlijke woning verlaat, om naar den lust van haar hart, de wereld te dienen; en hoe deze zelfde Meta later hare verdoolde zuster bij haren terugkeer „als den verloren zoon” weer in liefde tot zich neemt, daar ondertusschen ook de moeder is overleden.

Ziedaar het geraamte van dit boek. Onder de geoeffende hand der Schrijfster krijgt dit beenderstel geest en hart, wordt het vervuld met jong en krachtig leven.

Daar zijn bladzijden in dit boek, die tintelen van gloed, bijv. waar geschetst wordt, hoe de op het pad der zonde afgedwaalde Ethel, door de liefde van hare oudste zuster van den weg des verderfs wordt teruggeleid. Het slot van het verhaal is wel wat te romantisch, om mooi te zijn.

De uitgave is wel verzorgd. Mooie, voor zulk een lijvig boekdeel echter wel wat slappe omslag. Heldere, flinke letters. Fraaie plaatjes.

Titel en slotzin geven van het boek de tweeledige strekking goed aan: *a.* de macht der liefde en *b.* „Mijne wegen zijn hooger dan uwe wegen en mijne gedachten dan ulieder gedachten.” Meta overwint door haar liefdebetoon alle bezwaren, die haar in het leven tegenkomen. Zij heeft de kracht daartoe niet in zich zelve, maar kent de ware Troostbron. Voorts zien wij ook hier het woord der Schrift vervuld: „Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere.”

Dit mooie boek zullen de jeugdige lezers — en zij niet alleen — ongetwijfeld met veel genoegen lezen.

Alle lichten hebben echter ook hunne schaduw. Zoo zou men hier de opmerking kunnen maken, dat in dit verhaal wel eenige zaken voorkomen, die den vreemden oorsprong er van verraden, en dat toestanden worden besproken, die voor ons minder gewoon zijn, als: de Kerstboom en zijne beteekenis; de wijze, waarop eene predikantsplaats wordt weggeschonken, enz. Ook is de godsdienstige geest hier en daar Engelsch. Bij dezen zin b.v.: „Hij ontsloot de harten zijner toehoorders voor den gezegenden invloed van den Heiligen Geest”, dachten wij: dat komt niet overeen met wat de Schrift zegt, dat de Heilige Geest het hart van Lydia opende, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gezegd werd. Maar dit belet ons volstrekt niet, om het hartelijk aan te bevelen. Een boek als dit begroeten wij met blijdschap. Het kan voor jong en oud tot zegen zijn.

c. De watervloed. Een verhaal van den *Sint-Elizabethsvloed*, door L. PENNING Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 152 bladz. Prijs 60 ct.

Een uitmuntend mooi boek uit de kunstrijke pen van een gevierd auteur.

Floris Merwe, zoon van eenen wapensmid uit Gorcum, wordt door eenen hoogmoedigen heemraad uit zijne betrekking verstooten en van zijn wettig eigendom beroofd. Veel troost geniet hij van zijnen vader, wiens hart echter treurt over eenen ontaarden zoon, die uit lichtzinnigheid het ouderlijk huis verliet. Terwijl de rijke heemraad, als Belzazar weleer, een vroolijk feest viert, bij gelegenheid van de bruiloft zijner dochter, overvalt hem de vloed. Bijna alle gasten verdrinken. Floris ontkomt met de zijnen het gevaar in eenen toren, en wordt de redder van den boer, die, van alles beroofd, in de takken der boomen een schuilplaats zocht. Uit den toren worden zij verlost door de komst van Floris' lichzinnigen broeder. Eindelijk vinden wij allen hereenigd in het vaderlijk huis van den wapensmid te Gorcum.

Zonder twijfel zullen onze jongens met beide handen naar dit schoone boek grijpen, dat bij het lezen hen gedurig in ademlooze spanning houden zal. De hoofdfiguur is dezelfde Floris Merwe, dien wij hebben leeren kennen als den „Trompetter van Gorcum.”

PENNING is een schilder, die schrijft, en een schrijver, die schildert. Ook dit boek bewijst het. Het is als eene portefeuille vol aquarellen van ongemeen fraaie kleur. Het is moeilijk te bepalen, waar hier het meeste talent moet worden gezien, in de bijzondere tooneelen of in het geheel van het boek. Zelfs kleinigheden van schier onbeduidenden aard worden door hem in een eigenaardig bekoorlijk licht geplaatst. Andererzijds wordt de hoofdpersoon met vaste hand geteekend en in scherpe omtrekken geëtt. De uitgever heeft dit mooie boek in een passend gewaad gehuld. De heldere druk veraangenaamt de leetuur zeer. Ook de plaatjes strekken het tot sieraad.

Het probleem der gerechtigheid Gods, die door het triumfeerend onrecht schijnt te worden verdonkerd, maar door de oordeelen des Heeren wordt gehandhaafd,

is hier met machtige welsprekendheid behandeld. Treffend komt ook uit tegenover het bijgeloof van den wapensmid en de boete van eenen kluizenaar, dat Christus de eenige Zaligmaker is.

Als wij de uitstekende schoonheden van dit boek met vollen nadruk loven, veroorloven wij ons toch de vrijheid, de vraag te stellen, of de auteur, niet te veel op de hartstochten werkt en wat te weinig zich richt tot het verstand. Dit boek is natuurlijk bestemd voor de hoogste klasse. Is het nu geen eisch van eene gezonde paedagogiek, dat op dien leeftijd het inzicht in de vraagstukken des levens recht geleid worde, opdat, onder den zegen des Heeren, de leerstof dienstbaar zij tot vorming van een Christelijk karakter?

Deze opmerking verhindert ons echter niet, dit boek met warmte aan te bevelen. Het is eene schilderij van groote gebeurtenissen uit het verleden, door eenen kunstenaar van goeden naam vervaardigd, die den ernstigen, jeugdigen lezer bemoedigen kan voor de dreigende toekomst, die hij tegemoet gaat. Voor zulk een boek brengen wij den Schrijver en den Uitgever gaarne hulde.

Boek van 75 cent.

De kinderen van den predikant. *Een verhaal uit den tijd der Patriotten*, door P. BROUWER. Tweede druk. Geill. omslag. Vier zwarte plaatjes. 189 bladz. Prijs 75 ct.

Een kloek verhaal, met forsche, scherp geteekende omtrekken. Slechts eene meesterhand is in staat, zulk een boek te schrijven.

De kinderen van den predikant zijn een zoon, met name Karel, en eene dochter, met name Gretha. De vader is vroeg overleden en de weduwe is hertrouwd met eenen boer. Karel is advocaat en patriot, aanvoerder van de vrijcorporisten te Vianen, doch verloofd met de Oranjegezinde dochter van den eveneens Oranjegezinden burgemeester van Leerdam, wien hij eerst de invrijheidstelling van eenen vriend en partijgenoot weigert en dien hij daarna zelfs gevangen neemt. Eene breuke met de dochter gaat daarmede gepaard. Karel is een eerlijk man, wien 't hart bloedt, doch die meent, niet anders te kunnen handelen, en na de komst der Pruisen, met verlating van alles, de wijk neemt naar Antwerpen (misschien ook naar Brussel). — Gretha is, drie jaren oud, haren ouders ontroofd en daarna in handen van Zigeuners gevallen, die haar op zekeren tijd — maar na haar eenige jaren medegevoerd te hebben — aan de zijde van den weg laten liggen, wyl ze te ziek is, om bij te houden of hoop op herstelling gegrond te doen schijnen. Ze wordt gevonden door de gemalin van Prins Willem V en door deze liefderijk verpleegd en opgevoed. Later vindt ze hare moeder terug, waarbij zekere heer Van der Graaf, de straks genoemde vriend van Leerdams burgemeester, eene gewichtige rol vervult.

De korte inhoud doet gevoelen, dat door dit boek de aandacht van oudere en jongere, doch niet te jonge lezers hier en daar strak gespannen wordt. Ook de kracht van het contrast laat hij op uitnemende wijze gelden in de tegenstelling van godvruchtige menschen (Van der Graaf, de moeder van Karel en Gretha) en goddelooze lieden, als b.v. de kinderroover, wiens einde allerellendigst is.

De toestand des lands in die dagen wordt met veel zaakkennis beschreven. De Schrijver geeft eene frissche teekening van den Patriottentijd. Duidelijk komt uit, waartoe het valsche beginsel der volkssouvereiniteit voert. Wat noodig is, om welgetroost en zalig te leven en te sterven, is als een gouden draad door dit boek heengeweven.

't Is BROUWER's groote eere, dat hij altijd de werking der *beginselen* doet uitkomen, zoowel die der revolutie, als die des Evangelies. En ook in dit geschrift is het hem voortreffelijk gelukt.

Hetzelfde gunstige getuigenis kan ook gegeven worden van den vorm. Deze

is goed, geschikt voor den leeftijd, dien de inhoud onderstelt (ten minste een jaar of veertien).

Ook aan den vorm is veel zorg besteedt en dit is des te meer te waardeeren, wijl menig kinderboekje jammerlijk zwak is in den vorm.

Hier en daar is de eenheid van tijden uit het oog verloren, b.v. op blz. 46: „voegde toe, uitspreekt en gezien had”. Doch over zulke kleinigheden willen wij niet uitweiden.

Beide met het oog op den inhoud en den vorm kunnen wij dit boek nadrukkelijk aanbevelen. Een geschrift als dit, 't welk onderwijst en sticht, dat van de revolutie afmaant en de heerlijkheid des Evangelies teekent, is meer waard dan een dozijn verdichte verhaaltjes en geeft den Schrijver ten volle het recht, om als auteur voor de jeugd naast DE LIEFDE en VAN LUMMEL te staan.

Eén wensch blijft ons maar over, n.l. dat hij door meerdere zulke keurige boekskens dat recht toenemend moge handhaven.

Boek van 90 cent.

Kinderen des Allerhoogsten, door W. VAN WILKERDON. Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 231 bladz. Prijs 90 ct.

Eene Zigeunerbende bezoekt een dorp, brengt daar alles in rep en roer, ondoet eenen aanslag op eene boerderij. Deze aanslag wordt verijdeld door eenen jongen van de bende, die gewond bij de boerderij achterblijft en door den godvreezenden boer als kind wordt aangenomen. Die jongen is de held van het verhaal. Hij wordt door den boer opgevoed, die daaraan geen gemakkelijk werk heeft, hoewel meer en meer blijkt, dat er onder de ruwe oppervlakte eene edele kern verborgen is, door den Heere bewerkt. Valsch beschuldigd van eenen diefstal, wordt onze held voorloopig gevangen gezet: de schijn is tegen hem. Vóór nog het vonnis geveld wordt, komt het echter uit, een knecht van den boer de schuldige is. Paul wordt bevrijd en het einde kroont het werk.

De Zigeunerknaap en de boer zijn het middel in Gods hand tot bekeering der wereldsche burgemeestersvrouw.

Dit boek zal de aandacht der jeugdige lezers spannen als eené veer. Van het begin tot het einde trekt Paul ongetwijfeld hunne belangstelling. De ontkenning gaat wel wat plomp toe en laat eenigszins onbevredigd. De stijl is heel vlot. De natuurbeschrijvingen zijn hier en daar treffend. Het zijn schetsjes met de pen, die stralen van licht. Niet alleen munt het boek uit door zijn schilderend element, er komen ook uitnemend geslaagde karakterteekeningen in voor b.v. dat van den rijken, ongeloovigen molenaar Hoek. De boetseering van zulk een karakter is een meesterstukje.

Enkele uitdrukkingen als: „Duvekatersche jongens”, „sacrie”, „satanisch roovertuig”, „stomme kerel”, „vervloekte molen” hadden wij er liever niet in ontmoet. Zoo licht worden zulke spreekwijzen door de jeugd overgenomen. Overal wordt „Heer” voor „Heere” gebruikt.

Eene afbeelding van den hoofdpersoon siert den omslag. Vier mooie plaatjes „verluchten” het boek. Licht en schaduw zijn in zachte tinten aangebracht. Zij geven aan het boek een merk van fijnheid. De druk is helder. Mooi papier. In één woord: aan dit keurige boek is alles even keurig.

„Kinderen des Allerhoogsten” luidt de eenigszins vreemde titel, ontleend aan Psalm 82 : 6, welk vers ook als motto op de voor-de-handsche bladzijde te lezen staat. Of die titel gelukkig gekozen is, wagen wij te betwijfelen, omdat in dit Schriftwoord gesproken wordt van de overheid.

Zonder nu dien titel goed te keuren, achten wij de strekking uitnemend. Alle menschen, hoe ver weggezonden, zijn naar het beeld Gods geschapen. Daarom mag men van eene bende vagebonden, als de zwervende Zigeuners, niet spreken als van beestenvolk, maar heeft in hen te erkennen medemenschen, die ook

door Gods genade kunnen behouden worden.

Maar niet alleen tot de tegenstelling van Zigeuners en rustige burgers bepaalt zich deze strekking. Er is geene aanneming des persoons bij God en zoowel voor de mevrouw van hoogen stand als voor den eenvoudigen boer is alleen bij Jezus de ware rust te vinden.

Dit leert ons deze geschiedenis, die weldadig aandoet door de getuigenis van Gods rijke genade voor schuldige zondaren en van zijne Vaderlijke trouw voor zijn volk.

Jammer vinden wij het, dat in dit met talent geschreven verhaal de algemeene verzoeningsleer hier en daar te voorschijn komt. „De goeddoende Meester, zoekende en zaligende al wat verloren was” (blz. 206), zulk eene uitdrukking kan er toch niet mee door. Een onherboren mensch mag ook geen „tempel van den Heiligen Geest” genoemd worden, zooals op blz. 200. Doch dit zijn zeer sporadisch voorkomende vlekken.

Daartegenover staan vele schoone bladzijden, die heerlijk doen uitkomen de kracht der liefde, den rijkdom van Gods genade, het voorrecht van den geloovige. Door het samenknopen van zulke belangrijke motieven scheidt de auteur zich telkens nieuwe en verrassende overgangen, die hem met vasten tred op zijnen weg doen voortgaan. De Schrijver heeft de verwachting, in ons vorig Verslag uitgesproken, dat hij nog heugelijke beloften voor de toekomst bood, niet beschaamd.

Met de hope, nog meer zulke goed geschreven verhalen van zijne hand te mogen ontvangen, bevelen wij dit boek vrijmoedig aan. Het is niet voor de jonge leerlingen geschikt, maar voor de oudste des te beter.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOLPLATEN.

In zwartdruk, prijs 5 ct. In kleurendruk, prijs 10 ct. Bij bestelling van minstens 25 stuks (ook gesorteerd) wordt de halve prijs berekend.

Deze Zondagsschoolplaten verdienen een woord van lof. De uitvoering is keurig en onberispelijk. Ze zijn gedrukt op stevig plaatpapier met passende bijschriften. De Bijbelsche tafereelen hebben onderschriften, waarin beknopt de geschiedenis wordt weergegeven, die het plaatje voorstelt. De niet-Bijbelsche platen geven tafereeltjes uit het dagelijksche leven te aanschouwen en hebben bijschriften in rijm. Ook deze zijn niet onverdienstelijk. De platen zien er zeer aantrekkelijk uit. Met het oog op de kleinste leerlingen juichen wij deze uitgave zeer toe. Wie platen gebruiken wil, vindt in deze serie eene goede en ruime keuze.

Wij besluiten de recensie der inzending van den heer CALLENBACH met den wensch, dat een ongemeen groot debiet hem tot een verblijvend getuigenis moge strekken, hoezeer het Christelijk publiek in Nederland zijn loffelijk streven op prijs stelt, om zijne Zondagsschooluitgaven steeds meer te doen beantwoorden aan alle billijke eischen, welke aan inhoud en uitvoering mogen worden gesteld.

— ❦ —

Uitgaven van J. M. Bredée te Rotterdam.

— ❦ —

Bij eene tentoonstelling zijn altijd eenige gebouwen, die niet alleen de andere in grootte overtreffen, maar ook door hunnen rijken stijl de inrichting van het geheel karakteriseeren. Evenzoo is het, om het kleine bij het groot

te vergelijken, in ons Verslag, dat immers eene tentoonstelling mag heeten van wat er telken jare op het gebied der Zondagsschool ten beste wordt gegeven. De groote afdeelingen worden, gelijk gewoonlijk, ook nu gevormd door de prachtige collecties der heeren CALLENBACH en BREDÉE, die op dit terrein als om strijd zich eenen naam bij uitnemendheid hebben verworven, die heel het land door klinkt.

Wanneer wij nu met de smaakvolle inzending van den uitgever der Maasstad eenen aanvang maken, moeten wij het met waardeering getuigen, dat de heer BREDÉE in het kleine, zoowel als in het groote, in hoogè mate zijnen eigenen stijl bewaart.

Zijne boekjes zijn licht en lachend van uiterlijk, juist zooals ze het kinderoog het meest kunnen bekoren. Hij verstaat inderdaad de kunst, om zijne kinderboekjes uit te dossen, zooals de jeugd ze gaarne ziet. Men kan hier boekjes bekomen, bij getallen besteld, waaraan het goud niet gespaard is, voor slechts 5 ct!

Wat groeikracht er zit in BREDÉE'S rijken bloementuin, bewijst de »Standaard-Catalogus», een boek van 200 bladzijden met vele illustratiën, waaraan een Supplement-Catalogus is toegevoegd, 24 pagina's groot en eveneens rijk geïllustreerd.

Op pagina 8 vindt gij de lijst der nieuwe uitgaven van boekjes voor de Zondagsscholen. Deze toont ons, dat bijna al de gunstig bekende series, die de heer BREDÉE in de laatste jaren gaf, met één of meer nummers zijn vermeerderd. Daarenboven geeft hij nu ook lijviger boekjes van 35, 50 en 60 ct.

Voorts opent hij eene reeks: *Nieuwe Bijbelsche Prentenboeken*, die om den geringen prijs ook door de armste Zondagsschoolbesturen kunnen worden aangeschaft en waarnaar de kleintjes reeds om hun lief uiterlijk begerig zullen grijpen.

Gelijk door den sierlijken omslag, onderscheiden de boekjes van den heer BREDÉE zich ditmaal ook door de keurige illustraties. Ze dragen alleszins den stempel van vervaardigd te zijn door kunstenaars van het vak en tellen, ook al zijn ze niet in kleurendruk, mee onder de mooiste, die wij zagen. Hij zegt niet te veel, als hij in zijnen Catalogus vermeldt, dat zijne Kerstuitgaven »artistiek geïllustreerd» zijn.

Bij al de genoemde voortreffelijke eigenschappen komt nog eene andere, en die is voor de Zondagsschoolbesturen mede eene hoofdzaak, n.l. dat de voorwaarden, waaronder hij zijne artikelen levert, weer even voordeelig zijn als voorheen.

Bij 10 stuks koopende, heeft men al die boekjes voor de helft van de genoteerde prijzen. Bovendien ontvangt men bij elke bestelling van f5, als gratis-premie naar verkiezing: *De kleine Negerknaap* of *Het verborgen kistje*, die eene handelswaarde vertegenwoordigen van f1 per stuk. Bij elke bestelling van f2.50 krijgt men cadeau een mooi boek voor oud en jong, met verhalen in proza en poëzie en vele illustraties, getiteld *Ferdinand van*

den Abeele, eene vertelling uit het jaar 1672. (Handelswaarde 40 ct.)

Ieder kan zoeken en kiezen, wat hem te pas komt, krijgt goede waar voor geringen prijs en ontvangt dan op den koop nog wat toe. Mooier kan het toch niet!

Wij beginnen de recensies weder bij de goedkoopste en klimmen op tot de duurere boeken.

I.

NIEUWE BIJBELSCHĒ PRENTENBOEKEN door BETSY. Met geïll. omslag, vier gekleurde plaatjes en illustraties in zwartdruk tusschen den tekst. 10 bladz. Prijs 10 ct. per stuk. Bij 10 ex. genomen voor den halven prijs.

Eene serie lieve prentenboekjes, die wij om den inhoud en om den vorm hartelijk aanbevelen. Niets is meer gewenscht, dan dat wij onze kinderen laven aan de zuivere bron van Gods Woord. En dit kan niet te vroeg geschieden. Zij moeten de kennis der Heilige Schrift als met de moedermelk indrinken.

Deze boekjes zijn, alles wijst er op, voor de „kleinste kleuters” bestemd. Ware dit niet het geval, wij zouden tegen eene dergelijke uitgave bedenking hebben. Voor grootere kinderen verkiezen wij den Bijbel zelf. Hun Bijbelsche verhalen te geven, is ze uit een bekertje te doen drinken, inplaats van ze tot de fontein zelve te leiden. Zoodra onze kinderen goed lezen kunnen, geve men hun het Woord Gods zelf, opdat ze maar vroeg wennen mogen aan de uitdrukkingen, de wijze van voorstelling en den verhaaltrant des Bijbels.

Deze boekjes zijn echter voor de kleinste kinderen. Voor hen bevatten ze aardige en zeer goed verstaanbare lesjes. Boekjes, die de kleintjes zelf, voor wie ze ook blijkens de plaatjes en den tekst bestemd zijn, nog niet kunnen lezen, hoe eenvoudig de tekst ook is, doch die uitnemend geschikt zijn, om hun te worden voorgelezen.

De plaatjes moeten ook uit dit oogpunt gezien worden. Ze zijn wel wat bont, maar daardoor voor de kinderen te meer aantrekkelijk.

Natuurlijk zijn de plaatjes naar den prijs; maar wij zagen er vaak van mindere fraaiheid en meer geld. Alleen merken wij hierbij op, dat afbeeldingen van den Zaligmaker, die in sommige boekjes herhaaldelijk voorkomen, minder aan te bevelen zijn.

Wij vinden het jammer, dat niet vermeld is, waar de geschiedenissen, die behandeld worden, in den Bijbel staan. Ware dit wel gedaan, allicht zou vader of moeder er den Bijbel zelve bij opslaan. Iets, wat wij zeer gewenscht achten.

De verhaaltrant is zeer eenvoudig en sober. Dat is eenerzijds eene verdienste. De Schrijfster, die zich heel jonge kinderen heeft voorgesteld, streefde naar zeer eenvoudige taal en stijl, en dat is haar uitstekend gelukt. Eene strekking heeft zij aan deze verhaaltjes niet gegeven. Zij deelt ze in hare eigene woorden mede en voegt er verder niets aan toe, wat op „toepassing” lijkt.

Toch is Betsy in dit opzicht ons al te sober. Ó. i. komt te weinig de beteekenis der geschiedenissen uit en daardoor worden de kinderen door zulke boekjes niet veel wijzer. Kinderen, die in Christelijke gezinnen leven en op de Zondagsschool gaan, zullen er veelal niets in vinden, dat ze niet weten. En voor kinderen, die in gezinnen leven, waar men van de kennis van Gods Woord geheel vervreemd is, geven ze te weinig. Wenschelijk ware het daarom geweest, dat de Schrijfster uit de geschiedenissen eenige leeringen had getrokken. Vooral had zij de kleine lezers daarbij met het Eene Noodige moeten bekend maken. Dat zij zich onthoudt van eigene meening te voegen bij Gods Woord, is prijselijk; dit behoeft echter een weinig moraal niet uit te sluiten. Te minder, daar het

bezwaar tegen dergelijke boekjes niet ongegrond is, dat het streven naar eenvoudige woorden zoo dikwijls leidt tot verwatering van het toch ook eenvoudige Bijbelsche verhaal.

Doch in weerwil van deze opmerkingen verblijden wij ons over deze uitgave. 't Is eene eerste proeve van een goed begin, doch die natuurlijk voor verbetering alleszins vatbaar is. De Schrijfster moge op den ingeslagen weg voortgaan, vooral ook, als ze, wat eene *enkele maal* gebeurt, zich van Heere bedient.

Zonder bezwaar kan JACHIN deze lieve boekjes aanbevelen.

De prijs 10 ct. (en bij 10 stuks voor de helft, d. i. 5 ct.) is inderdaad verbazingwekkend. Hier is werkelijk veel voor een zeer klein bedrag.

De zes- en zevenjarige leerlingen zullen in de wolken zijn met zoo'n boekje.

Wij laten het zestal nu op de rij volgen en voegen aan elk eene enkele opmerking toe ter nadere kenschetsing.

1. Geschiedenissen uit het Oude Testament. I. Abraham en Noach.

De Schrijfster vertelt van Kaïn en Abel, van Noach en de ark, van Abrahams gehoorzaamheid en van Jozef. Haar toon is echt kinderlijk. Enkele platte uitdrukkingen hadden moeten wegblijven als: „Hij had een *hekel* aan hem.” „De rok met bloed *besmeerd*”. Ook vervalt zij wat in het „brave-Hendrikachtige” en de Christelijke geest is niet vrij van Remonstrantisme. Waarom komt het verbondsleven niet tot zijn recht? Dat zou het voordeel opleveren, dat de heiligen konden geschetst worden precies zooals zij zijn. Zoo men het verbond uit het oog verliest, moet men voor de kinderen aan de heiligen nog eenen aparten stralenkrans geven. Daarvan bleef BERTSY ook niet geheel vrij.

De plaatjes in dit boekje zijn, wat de waarheid der voorstelling aangaat, niet de beste. Izak wordt op het hout *gelegd* volgens Gen. 28 : 9. Abraham ziet den ram *achter zich* (vs. 13). De ram is met zijne hoornen *in de struiken verward* en wordt niet door den engel vastgehouden.

Hoewel niet met volle vrijmoedigheid, wijl de begrippen zonde, genade en verzoening niet tot hun recht komen, kunnen wij het boekje wel aanbevelen.

2. Geschiedenissen uit het Oude Testament. II. Jozef en David.

Israël in de woestijn, David en Goliath, Elia door de raven gevoed en Daniël in den leeuwenkuil, deze vier onderwerpen worden hier op zeer eenvoudige wijze en zeer beknopt behandeld. Ieder verhaaltje beslaat ongeveer eene bladzijde druks, terwijl vier gekleurde plaatjes de feiten aanschouwelijk voorstellen. De gesprekken zijn soms wel wat vrij weergegeven. De voorstelling der plaatjes is ook hier niet altijd correct. Maar de verhaaltrant is weer echt. Aanbevelen.

3. Der kinderen Heiland.

Drie gebeurtenissen uit het leven van Jezus: Het kindcke in den tempel, de vlucht naar Egypte, de opwekking van het dochtertje van Jairus en als toegift een gedicht in vier coupletten; „Laat de kinderzens tot Mij komen.”

Er zit blijkbaar geen verband in de keuze der onderwerpen. Dit is jammer. De willekeurige bijeenvoeging verzwakt den indruk.

Wat BERTSY zegt over de beteekenis van de vleeschwording des Heilands en van Christus' lijden is zóó oppervlakkig, dat het borgtochtelijk karakter haast met een vergrootglas moet gezocht worden. En hoe groot het gevaar is, dat het eenvoudige tot platheid overslaat, bewijst de laatste alinea van pagina 10.

Behoudens het bovenstaande, achten wij dit boekje voor kinderen wel geschikt.

4. De Goede Herder.

Dit boekje bevat een viertal hoofdstukjes: *a* Jezus wandelt op de zee; *b* Jezus, de Goede Herder; *c* Jezus' intocht in Jeruzalem; *d* Jezus zegent de

kinderen. Het viertal titels geeft den inhoud aan. Die is ontleend aan den Bijbel en dus goed in volstrekten zin.

Ook de strekking is goed; het woord en het werk van den Heiland ook aan de kleine kinderen bekend te maken en hen op te wekken tot zijnen dienst, kan immers door geen belijder van den Christus, anders dan met hartelijke ingenomenheid worden gezien.

Vrijmoedig aanbevolen.

5. Gelijknissen en Wonderen.

Ook hier een viertal onderwerpen: 1. De wonderbare spijziging; 2. De barmhartige Samaritaan; 3. De verloren zoon; 4. Aan de zee van Tiberias. De geschiedenissen en gelijknissen worden eenvoudig en kinderlijk verhaald. Bijna overal getrouw Bijbelsch; alleen *Heere* veelal vervangen door *Heer*. Eéne zeer hinderlijke afwijking van 't Bijbelverhaal komt voor in de gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan, waar van den Leviet wordt medegedeeld, dat hij medelijdender was dan de Priester (onder aan de bladz).

Elk verhaal is zuiver weergegeven. Maar de getrokken slotsom is zeer sober. En als de Schrijfster zegt: „Alzoo neemt God zondaren aan, die berouw hebben”, zegt zij niet eens, dat zulks alleen is vanwege Christus' verdienste. Alleen staat er, dat de Heiland dit ons heeft geleerd.

Overigens voor de kleintjes zeker een aantrekkelijk boekje.

6. Kinderen uit den Bijbel.

„De kleine Samuël” en „Het Israëlietisch Dienstmeisje” zijn de onderwerpen uit het Oude Testament, gevolgd door: „De twaalfjarige Jezus in den Tempel” uit het Nieuwe, waarbij nog komen twee kindergedichtjes: De Goede Herder, en Jezus, de Vriend der Kinderen.

Wel wordt in elk gedeelte *over* kinderen gesproken, doch lang niet altijd zijn de kinderen de hoofdpersonen, wat toch volgens den titel had moeten zijn.

In „De kleine Samuël” treedt Hanna meer op den voorgrond, en in „Het Israëlietisch Dienstmeisje” evenzoo Naäman. Ook past de laatste geschiedenis niet aan bij het kinderleven, wat toch schijnt *bedoeld* te zijn.

De gedichtjes achten wij goed geslaagd.

Ook ter wille van deze is het boekje voor de kleintjes zeer aan te bevelen.

II.

KORENHALMEN. *Vertellingen voor de jeugd*. Door verschillende Schrijvers vervaardigd. Boekjes met geïll. omslag in kleurendruk en een of meer plaatjes in zwartdruk. 16 bladz. Prijs per stuk 10 ct. Bij 10 ex. voor de helft van den prijs.

Uit deze serie werden vroeger reeds de volgende nummers aanbevolen.

1. Onder het beste dak, door A. VOLLMAR

Een lief boekje, waarin de trouwe zorge Gods over zijn volk op treffende wijze geteekend wordt.

2. Des Heeren Post, door A. VOLLMAR.

Eene aantrekkelijke en leerzame vertelling.

4. Kleine Lena, door F. KRONOFF.

Ofschoon dit verhaal oppervlakkig Christelijk is, kan het om zijne hoofdstrekking: „God zorgt voor de zijnen” worden aanbevolen.

8. Naar den hemel, door HERMAN.

Een lief boekje, dat wij onzen kinderen vrijmoedig ter lezing kunnen geven.

9. **Bij de Long Toms van Ladysmith**, door C. BROUWER.

Een eenvoudig verhaal uit den oorlog in Zuid-Afrika. Wel aan te bevelen.

10. **Van het schip naar het front, of hoe een Transvaalsche Boer vuur en water trotseert**, door C. BROUWER.

Een fink verhaal, dat ook door oudere kinderen kan gelezen worden. Voor uitdeeling op het Kerstfeest is het echter minder geschikt.

13. **Een Kerstfeest in de visschershut**, door M. C. C.

Een lief verhaaltje, dat de kleintjes gaarne zullen lezen. Doch er zit weinig pit in.

14. **Gebedsverhooring**, door M. C. C.

Wie in dit boekje een diep, innig Christelijk leven verwacht, zal zich teleurgesteld vinden. Evenwel kunnen wij het om zijne goede strekking en onderhoudenden verhaaltrant aanbevelen.

15. **De buurkinderen**, naverteld door HERMINA VAN HATTUM.

Wat den Christelijken geest betreft, heeft dit verhaal niets dan een flauw godsdienstig tintje. Doch wijl het in eene krachtige tegenstelling een tafereel uit het jongensleven schetst, dat helaas! ook onder ons menigmaal gezien wordt, is het wel bruikbaar.

16. **De reddende liefde des Heeren**, naverteld door HERMAN VAN HATTUM.

Ofschoon de inhoud van dit verhaal niet boven het middelmatige gaat en de samenloop der gebeurtenissen verwondering opwekt, kunnen wij het boekje om zijne goede strekking wel aanbevelen.

19. **Onder goed geleide**, door HERMINA.

De godsdienstige toon van dit verhaal is zwak, doch de strekking uitnemend. Het leert ons, hoe onder Gods voorzienig bestuur uit het schijnbaar kwade het goede wordt geboren en hoe wij onder zijn geleide steeds veilig gaan. Daarom kan het worden aanbevolen.

23. **Sarma**, door J. VERHOEVEN, Zending op West-Java.

Dit verhaal doet ons op treffende wijze aanschouwen de woestheid en blindheid des heidendoms, alsook de jammerlijke misleiding, waaraan de heidenen bloot staan. Het biedt veel goeds.

24. **Ismail en Moerti**, door S. COOLSMA.

Dit boekje treft en beschaamt diep; het verkwikt en bemoedigt in hooge mate.

25. **Een bezoek aan Indramajoe**, door C. J. HOEKENDIJK.

De strekking van dit werkje is, in het licht te stellen, hoe de Heere zich soms van eenvoudige middelen bedient, om eene plaats of een land in de zegeningen des evangelies te doen deelen. Het kan zonder bezwaar worden aanbevolen.

26. **Aan het strand der Java-Zee**, door O. VAN DER BRUG.

Het onderwerp, in dit boekje behandeld, is ten volle de belangstelling waardig van oud en jong.

27. **Een ferme jongen**, door HERMAN.

Dit verhaal teekent op aangrijpende wijze, hoe een gehoorzaam en onderdanig kind zijnen ouders tot blijdschap en zegen is. Zulk een werkje reiken wij gaarne aan onze kinderen uit.

28. Twee kinderen, die den hemel zoeken, door A. VOLLMAR. Tweede druk. Gereformeerd is dit verhaaltje niet, doch pakkend is het wel. De strekking is, te doen zien, dat God de zijnen niet begeeft, al worden zij ook van allen verlaten.

Aan deze reeks werd nu toegevoegd:

29. Het verscheurde tekstkaartje, door U. F. v. D. WELJ. (Volgens den Catalogus: H. F. VAN DER WERF.)

Anna van Rossum, kind van ouders, die van God en zijn Woord en zijn dienst niet willen weten, vindt een tekstkaartje, waarop staat: „Of kent gij uzelf niet, dat Christus Jezus in u is?” Zij peinst over dat woord en vraagt moeder, maar deze weet haar niet te antwoorden; en vader verscheurt tot hare smart haar kaartje. Later komt zij door een buurmeisje op de Zondagsschool en leert daar dien tekst verstaan. Op zeer jeugdigen leeftijd wordt zij door eene doodelijke ziekte aangegrepen en sterft ze met de woorden: „Ik ken mij zelve, dat Christus Jezus in mij is. Ik ga naar den Heiland”.

De ouders blijven eerst nog afkeerig, maar leeren door Anna's nagelaten Bijbeltje en kaartjes den Heiland kennen. Eene prediking over dezelfde woorden van het verscheurde tekstkaartje is het middel, waardoor zij voor Christus gewonnen worden.

Taal en stijl zijn goed. Het verhaal komt zoo geheel naar wensch uit, dat het den indruk maakt, een fantasietje te zijn. Het plaatje, waarop de moeder voorgesteld wordt, is minder mooi. Zij lijkt wel een jong meisje. Overigens is de uitvoering zoo schoon, als men die maar begeeren kan.

De strekking ligt in het Schriftwoord van het tekstkaartje. Zij is ook, in het licht te stellen, hoe God kleine middelen (het kleine meisje en het kleine kaartje) gebruikt, om groote dingen te doen.

De geloofsgemeenschap met Christus is wel wat oppervlakkig opgevat. Van Jezus' zoendood is geen spoor te ontdekken. Van schuldgevoel zeer weinig. Dit is inderdaad een groot gebrek. Zonder berouw over en belijdenis van zonde, kan toch nooit iemand waarlijk tot Christus komen.

Toch heeft het boekje veel goeds. Het verplaatst ons in een modern gezin. Juist voor zulke huisgezinnen is de Zondagsschool een uitnemend zendingsinstituut. En hier wordt ons getoond, wat heerlijke vrucht zij draagt, als het den Heere belieft, haar te zegenen. Hierom bevat dit boekje, al zijn er veel betere, toch veel goeds. Het zal de jeugdige lezers zeker boeien.

III.

VAN BOSCH EN VELD. *Vertellingen voor de jeugd*, door verschillende Schrijvers bewerkt. Met geill. omslag en twee plaatjes. 32 bladz. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 ex. voor de helft van den prijs.

Deze serie telde verleden jaar 13 no.'s en is nu geklommen tot 16. In vorige Verslagen werden daarvan de volgende boekjes aanbevolen:

2. **Het Kerstfeest van den ouden dokter**, door FERDINAND.

In dit verhaal blijkt duidelijk, dat in bange uren de uitkomst niet vruchteloos van den Heere verwacht wordt. Dat de heerlijkheid van den dokter hier meer schittert, dan die van het Kindeke in de kribbe, is eene groote schaduwzijde er van. Evenwel, omdat de strekking goed en de kern van het verhaal bepaald aantrekkelijk is, durven wij dit boekje, ten spijt van de genoemde gebreken, toch aanbevelen.

3. **De twee zusters**, door HERMAN.

Helder treedt in deze vertelling aan het licht, dat wie standvastig is in het

geloof, daarmede niet beschaamd uitkomt, alsmede, hoe de Heere menigmaal den weg des lijdens gebruikt, om tot het geloof te brengen. Aangenaam geschreven, wijst het met nadruk op het Woord des Heeren: „Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig.” Wij prijzen het gaarne aan.

4. **Een angstige nacht**, door A. VOLLMAR.

Een oud verhaal, dat goed verteld is. Met sterke kleuren schetst de Schrijver den kanker van nijd en jaloezie. Het Christelijk element is zwak. Uitroepen als „Groote God”, „lieve Heere”, „Hemel” zijn af te keuren. Doch wijl er om de gewichtige strekking voor kinderen veel goeds uit te leeren is, willen wij het hun wel in handen geven.

5. **De koninklijke reis**, door HERMINA VAN HATTUM.

Wat het godsdienstige element betreft, gaat ook dit verhaal niet diep. Doch omdat er eene schoone geschiedenis goed in verteld wordt, die de jeugd onverpoosd zal boeien, kan het — echter onder voorbehoud — worden aanbevolen.

7. **Onder de leiding Gods**. *Uit het leven van een Savoyaard*. Naar het Fransch van LEFRAY ALPHONSE, door P. C. MONDRIAAN SR.

Een boeiend verhaal in zeven hoofdstukken met opschriften verdeeld. De jeugd, wij zijn er zeker van, zal bij de lezing genieten. Zonder aarzeling bevelen wij dit schoone boekje aan.

8. **De kleine wees en de oude Annemie**. *Een Kerstverhaal voor jongen en ouden*. Vrij gevolgd naar het Fransch door P. C. MONDRIAAN SR.

Dit boekje toont aan, hoe de Zondagsschoolarbeid goede vruchten dragen kan voor het Koninkrijk Gods en hoe eene eenvoudige vraag het middel in Gods hand wezen kan, om een verhard gemoed te verteederen. Ofschoon het niet tot de beste behoort, kunnen wij het toch wel aanbevelen.

9. **Een Jobszegen of verloren en dubbel weder**, door HERMAN.

Dit verhaal stelt het woord van Christus in het licht: „Wie verlaten zal hebben vader en moeder en vrouw en kinderen om Mijnentwil en om des evangelies wil, die zal alles beërven. Zoowel uiterlijk als innerlijk een schoon boekje. Van harte aanbevolen.

10. **Door liefde gewonnen**, door HERMAN.

Een aantrekkelijk verhaal, dat de jeugd ongetwijfeld smaken zal. De strekking is uitnemend. De vermaning: „Hebt uwe vijanden lief” wordt hier op treffende wijze in practijk gebracht.

11. **Uit den doolhof der zonde gered**, door M. C. C.

Dit verhaal biedt eenen goeden inhoud, waarbij de gewichtigste motieven besproken worden: hoogmoed, eigengerechtigheid, valsch vertrouwen, genade en schuldvergiftenis. Gewoonlijk wordt „Heer”, eene enkele maal „Heere” gebruikt. De uitroepen: „Mijn God” (blz. 14), en „Goddank” (blz. 28), zijn doorntjes aan dit rozenstengeltje. Zeer aanbevolen.

12. **Het Kerstgeschenk des keizers**, naar GASTON BONNEFORT, door P. C. MONDRIAAN SR.

De strekking van dit verhaal schijnt te zijn, aan te toonen, wat wilskracht en volharding vermogen. Uitnemend. Doch zij had wat dieper kunnen worden opgevat. 't Is ongetwijfeld voor de jongens een begeerlijk appeltje.

De drie nieuwe nummers zijn :

14. Ellen en haar poesje, door MARIA LAARMAN.

Ellen, een vijfjarig dochtertje van rijke menschen, speelt met haar poesje, onder het opzicht van haar oudere zusje in den tuin — en verdwaalt. Zij wordt aan den avond schreiend gevonden door eenen armen schoenmaker en herkend door diens kinderen. Baas Ros brengt het kind bij de ouders terug, wordt daarom mild beloond en uit zijnen grooten nood gered. Zoo wordt het gebed van den schoenmaker en zijne vrouw verhoord en hun vertrouwen op den Heere niet beschaamd.

Eenvoudig, doch onderhoudend wordt de geschiedenis verteld. Zij is voor meisjes en jongens aantrekkelijk en leerzaam. De stijl is goed. Uitdrukkingen als: „God zal ons verder niet in den steek laten” (blz. 10), en: „Dat uur leek haar wel eene eeuwigheid” (blz. 23) achten wij minder gepast. Ook het gebruik van „Heer” is ons steeds hinderlijk.

De uitvoering is weder sierlijk. De plaatjes, voorstellende de verdwaalde Ellen en de biddende schoenmakersvrouw zijn, wat de keuze der momenten en de bewerking aangaat, uitnemend. Ook de strekking is goed: God hoort het gebed. Duidelijk treedt 's Heeren trouwe zorg voor al de zijnen in dit verhaal aan het licht.

Veel pittigs zit er echter niet in. Toch is er nog eene breede schare, voor wie deze lichte spijs de aangewezen kost is. Al hebben wij voor onze kinderen liever iets degelijks, toch zullen wij dit boekje niet verwerpelijk achten.

15. Van aardschen tot hemelschen adeldom, door W. VAN WILKERDON.

Het boekje bevat de geschiedenis van eenen verarmden jonker. Na zijns moeders dood brengt hij er alles door, geraakt geheel aan lager wal en vindt, in plaats van medelijden, veel spot en hinder van de straatjeugd. Hij wordt bijna wanhopig, doch komt door eene Kerstprediking, alsook doordat hij een verloren geraakt meisje terechtbrengt, tot andere gedachten. Wellicht zou zijne maatschappelijke positie weer beter zijn geworden, ware hij niet bij eene kloekmoedige redding van den jongen, die hem het ergst geplaagd had, jammerlijk omgekomen. Deze dood deed hem evenwel van aardschen in hemelschen adeldom overgaan, waarvan hij nog voor zijn sterven getuigenis mocht afleggen.

Dit verhaal draagt het stempel eener ware gebeurtenis. Het is boeiend geschreven. Enkele passages uitgezonderd (bladz. 16 onderaan en blz. 17) is de kindertoon veelal getroffen. Het uiterlijk is zeer net, het papier flink, de druk helder, de plaatjes mooi, helder, sprekend.

Kenmerkend Gereformeerd is dit boekje niet. Er straalt veeleer een algemeene geest in door. Dat toont de prediking, die het middel tot des jonkheers bekeering werd, en ook het versje op blz. 21. Hij stierf met de woorden: „en eeuwig, eeuwig bij haar te zijn”. Zijne moeder ging hem dus blijkbaar nog boven Jezus.

Het borgtochtelijk lijden van Christus wordt wel niet rechtstreeks genoemd, maar schemert toch in het verhaal door. Duidelijk leert het, dat ook de grootste zondaar, door geloovig op den Heere Jezus te zien, kan behouden worden.

Onze kinderen zullen zich zelve weervinden in dit verhaal, het kan hun afkeer inboezemen van de zonden, die er in worden geteekend. Daarom is het wèl aan te bevelen.

16. De gevolgen der ongehoorzaamheid, door PASA.

Dirk Zijlstra is gewoon op Zondag 's voormiddags naar de kerk en 's namiddags naar de Zondagsschool te gaan. Door schoolmakers wordt hij overgehaald op eenen Zondagmorgen te gaan schaatsenrijden, waarbij hij valt en zich erg aan 't hoofd bezeert. Hij wordt bewusteloos opgenomen en naar huis gebracht,

waar zijne ouders vernemen, hoe hij tengevolge van zijne ongehoorzaamheid zichzelf in ellende gebracht heeft. Dit ernstig ongeluk, waarvan hij evenwel herstelt, brengt Dirk tot inkeer. Hij belijdt zijne zonde voor God en menschen. Ook op zijne vriendjes maakt het ongeval diepen indruk, zoodat zij voortaan met hem naar de Zondagsschool gaan.

Dit korte, helder geschrevene verhaal is uit het jongensleven gegrepen. Zóó duidelijk is de voorstelling, dat ook de kleine kinderen het begrijpen kunnen. De uitvoering is in één woord schoon. De gelitografeerde omslag is met vergulden rand versierd.

Papier en letter, de mooie plaatjes en de fijne omslag vormen inderdaad een schoon geheel.

De strekking is zeer belangrijk. Dit verhaal waarschuwt tegen de zonde van ongehoorzaamheid en vermaant het gebod des Heeren ook op den rustdag te eeren. Een boekje, dat op Sabbatsheiliging aandringt, is in eenen tijd, zoo vol Sabbatsschennis als den onzen, ongetwijfeld op zijne plaats. Doch tegen de opvatting des Schrijvers in betrekking tot de wijze, waarop de dag des Heeren door de jeugd geheiligd worden moet, hebben wij bezwaar. Er wordt wel gesproken van kinderkerk en Zondagsschool, maar dat ook de kinderen in de samenkomst der gemeente tegenwoordig zijn, oordeelt de auteur blijkbaar niet noodig. Het zou ons spijten, als dit verhaal die onbijbelsche en ongereformeerde gedachte bij de jeugd inplantte. Al is de kinderkerk hier te lande niet inheemsch, toch is er gevaar, dat deze gedachte er bij de jeugd ingaat. En daartegen moeten wij protesteeren. Onder deze reserve bevelen wij dit boekje aan.

IV.

NIEUWE GEÏLLUSTREERDE BIBLIOTHEEK VOOR DE JEUGD. Eene serie van boekjes door verschillende Schijvers bewerkt. In stevig gecartonneerden omslag met illustratie in kleurendruk en zwart plaatje tegenover den titel. 64 bladz. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 ex. voor den halven prijs.

In voorgaande Verslagen werden uit deze serie met meer of minder vrijmoedigheid de volgende werkjes aangeprezen.

2. **De wolkbreuk**, door MARIE NATHUSIUS.

Eene wel wat vreemde geschiedenis. De strekking is evenwel goed. Onder voorbehoud aanbevolen.

3. **Mik en Dick**, door C. G. BARTH.

Dit boeiende en leerzame verhaal ademt eenen Bijbelschen geest en kan gerust onze jeugd ter lezing worden gegeven.

4. **De arme Hendrik**, door C. G. BARTH.

Dit boekje schetst de zorge Gods voor eene wees. Ofschoon de Christelijke geest oppervlakkig is, kan het toch onder den zegen des Heeren zijn nut nog wel doen.

5. **De kleine Negerknaap**, door C. G. BARTH.

De strekking en de Christelijke geest van dit verhaal zijn goed. Wij bevelen het gaarne aan.

6. **Valentijn Ondermeer**, door C. G. BARTH.

In dit verhaal wordt ernstig gewaarschuwd tegen de zonde der geldzucht. Ofschoon niet bepaald Gereformeerd, kan het worden aanbevolen.

8. **Het kruis aan den weg**, door C. G. BARTH.

Dit boekje toont den zegen aan van het eeren onzer ouders. Aanbevolen.

9. **Een gewichtig Vraagteken.** *Kerstverhaal voor jong en oud*, door HERMAN.

Onze kinderen mogen dit boekje gerust lezen. Het toont de waarheid aan van wat de Schrift zegt in Psalm 34 : 20. Onze kinderen zullen er in genieten.

15. **Jerry Creed**, door C. G. BARTH.

Hoewel dit verhaal wat sterk romantisch gekleurd is, kunnen wij het toch aanbevelen. Gods voorzienig bestuur en het werk des Heiligen Geestes komen er duidelijk in uit. Het zal vooral door de jongens met genot gelezen en herlezen worden.

16. **De jonge Siberische**, door HERMINA VAN ARKEL.

Onder cenig voorbehoud kunnen wij dit boekje wel aanbevelen. De hoofdgedachte treft diep en spreekt tot het hart.

Aan deze serie werden dit jaar twee nieuwe boekjes toegevoegd:

19 **Bij God is geen ding onmogelijk.** *Naar het Hoogduitsch*, door DR. G. H. SCHUBERT.

Een horlogemaker keert om den slechten gezondheidstoestand zijner vrouw met deze en hunne drie kinderen uit Amerika terug, om voor zijne vrouw in Duitschland, waar ze geboren werd, herstel te zoeken. Zij landen aan in haar geboorteplaatsje, maar door hunne Engelsche spraak worden ze niet openbaar als oud-Duitschers. Door 't springen van eene bank heeft de man al zijn geld verloren. In 't stadje woont een opperrechter, een goddeloos man, die indertijd den vader der horlogemakersvrouw heeft bestolen. Zijne eigene vrouw werd krankzinnig na den treurigen dood harer twee kinderen. De omgang met de kindertjes van den horlogemaker schijnt heilzaam op haar te werken.

De opperrechter heeft eene gansch bijzondere verzameling van klokken en horloges, meest met historische waarde, maar vele kunnen niet loopen. De horlogemaker brengt ze alle weer in orde en wordt ruim beloond.

Op zekeren dag wordt de opperrechter, verdacht van hoogverraad, gevangen genomen; hij krijgt eene beroerte van schrik. Zijne onschuld wordt bewezen en hij weer vrijgelaten; dit vernedert hem voor God en menschen. Zijne vrouw wordt verlost van hare krankzinnigheid en met de horlogemakersfamilie leven ze voortaan als broeders en zusters in 't geloof. Het vroeger gepleegde onrecht wordt nu goed gemaakt.

Een gelijk, boeiend geschreven verhaal. Hier en daar merkt men, dat het eene vrije vertaling uit het Duitsch is. De toestanden, die worden beschreven, zijn echt Duitsch; voor onze Hollandsche jongens en meisjes wel wat onbegrijpelijk.

Op blz. 5, 26, 41 en 49 zal de corrector bij eenen eventueelen herdruk een paar foutjes hebben te verbeteren. Het plaatje tegenover het titelblad is goed geteekend; dat op den omslag past niet bij de voorstelling van het verhaal.

Het boekje ademt eenen goeden Christelijken geest. De Schrijver heeft blijkens den titel willen laten zien, dat bij God geen ding onmogelijk is. Het komt ons voor, dat om dezen titel waar te maken, de feiten soms wat ver gezocht zijn. Er komen wel geene onmogelijke, maar toch hoogst zonderlinge dingen in voor. Kinderen van niet al te jeugdigen leeftijd zullen het echter met genoeg lezen en ook ouderen kunnen er wel uit leeren. Daarom begroeten wij deze uitgave met blijdschap.

20. **De schoonste erfenis**, door HERMAN.

De heer Frederik Vollmar, een aanzienlijk Duitsch koopman van ongeveer godsvrucht, heeft groote verliezen geleden en loopt gevaar, zijne betalingen te moeten staken. In deze omstandigheden neemt hij, daartoe aangespoord door zijne vrome vrouw, eenen ouden, godvreezenden, maar armen blinde en diens kleinzoon in

zijne woning op, die een verblijf in de stad zoekt, ten einde eenen oogarts te raadplegen. De blinde wordt gelicht van „de grauwe staar” en herkent het vertrek en eene schilderij en wijst den heer Vollmar eenen grooten schat, dien hij voor vele jaren, in oorlogstijd, op bevel van V.'s vader hielp verbergen en die den koopman uit den nood helpt. De schat bestaat voor een deel ook in het testament van den grootvader, waaruit diens godsvrucht en deugd openbaar worden. Dat is naar 's heeren V.'s inzicht *de schoonste erfenis*. De oude man blijft eenige dagen na zijne genezing met zijnen kleinzoon in de woning van de familie V. vertoeven en keert dan verblijd, zegenend en gezegend, naar zijn dorpje en bloedverwanten terug.

Een boeiend verhaal, wat te mooi verzonnen, doch het zal met graagte gelezen worden. De vorm is eenvoudig verhalend. De stijl is niet kwaad, maar de Schrijver moest aan de taalkundige zuiverheid meer zorg besteden. Er is sprake van „eene aanzienlijk koopman, van *hunne* (d. i. der familie) deugdzaamheid, de wand sieren, een krachtige steun vinden, grootmoeder betoonden, ten allen tijde, *algeheelen* ondergang, te samen, *voorradijg* (voor: in voorraad, of voorhanden), een als *wanhopig* beschouwde zaak (voor: hopeloos), een *bijtel*, *hunne* slaapkamer (d. i. van het echtpaar), enz.

Het plaatje tegenover den titel voldoet wel, maar de figuur van Mevrouw Vollmar op den omslag is o. i. mislukt.

De strekking is goed. Het boekje wekt op tot eerlijkheid en goede trouw ook in den handel en tot een leven in de vreeze des Heeren. Meer nadruk had de Schrijver moeten leggen op de noodzakelijkheid van des Heeren genadige hulpe. Of deugd en godsvrucht eene *erfenis* kunnen genoemd worden, achten wij niet boven twijfel verheven.

Ofschoon dit verhaal een oppervlakkig Duitsch luchtje heeft, kunnen wij het om zijne belangrijke hoofdgedachte: de kinderen te overtuigen van het groote voorrecht, dat iemand bezit, wanneer hij gelooft in de voorzienigheid Gods, aanbevelen. Vooral in onzen tijd kan dit thema niet ernstig genoeg op allerlei wijze voor de jeugd worden uitgewerkt.

IV.

VERSCHEIDENE UITGAVEN.

Een spoorwegramp op Kerstfeest, door A. J. SCHALEKAMP. Geill. omslag. Twee plaatjes in zwartdruk. 45 bladz. Prijs 25 ct.

Koba Vermaas, de dochter van een vroeger welvarend, maar door wangedrag tot armoede vervallen metselaar, logeert met het Kerstfeest bij familie te Rotterdam. Zij wordt door 's Heeren hand bewaard, terwijl andere kinderen omkomen, overreden wordend door eenen trein, — als zij van het Kerstfeest huiswaarts keeren. De mededeeling daarvan en haar vrijmoedig kinderlijk woord treffen haren vader, in wiens hart Gods Geest reeds werkzaam is, en worden aan hem vruchtbaar gemaakt.

Deze geschiedenis wordt boeiend beschreven. Vooral de bladzijde van de ramp zal spanning brengen in het hart der jeugdige lezers. Taal en stijl moesten ook hier beter verzorgd zijn. Vele taalfouten en vele kranke zinnen troffen wij er in aan. Ook begrijpen wij niet, waarom personen en plaatsen zoo menigvuldig alleen met de beginletters worden aangeduid. Dat klinkt onwelluidend, als het verhaal wordt voorgelezen. En waartoe is het noodig? Het noemen van plaats en naam is te meer een bewijs voor de waarheid der geschiedenis. Komisch vonden wij de samenvoeging: Dominee van B. en ouderling *Van Rietveld*. Een der recensenten vroeg: „Wat heeft die Ds. gedaan, dat wij zijnen naam niet mogen weten?”

Twee mooie plaatjes en een keurige omslag in kleuren en goud maken ook dit boekje voor de jeugd zeer aantrekkelijk. Alleen begrijpen wij niet, waarom

het plaatje tegenover blz. 16 staat; de tekst, waarbij het behoort, is toch eerst op blz. 28 te vinden.

Het boekje heeft eene gezonde strekking. Een hoofdtrek is, dat God ook het gebed der kinderen wil verhooren, en dat deze, zonder wijsneuzig te worden, de gebreken en zonden der ouders tot den Heere mogen brengen. De bekeering van Vermaas wordt niet methodistisch, doch echt Bijbelsch beschreven. Eenerzijds is dikwijls de vernederende hand Gods het middel, om den zondaar op zijnen heilloozen weg staande te houden; anderzijds brengt des Heeren goedertierenheid vaak tot bekeering. In deze vertelling worden beide vereenigd. Wat wij jammer vinden, is, dat er wat ongezonde mystiek doorloopt. Daartoe behoort Grootmoeders half profetische uitspraak, als Koba naar Rotterdam zal gaan: „Wie weet, wat de Heere nog met je voorheeft?” En waarom moet Vermaas tot nadenken gebracht worden door eenen *droom*, en dat nog wel eenen droom na dronkenschap? Wij hadden liever vernomen, dat het Woord des Heeren indruk op hem gemaakt had terwijl hij nuchter was.

Doch, hoezeer wij dat afkeuren, verhindert het ons niet, dit boekje aan te bevelen.

Moeders jongen. *Een waar verhaal*, door CAROLA. Geïll. omslag. 2 plaatjes in zwartdruk. 56 bladz. Prijs 35 ct.

Willy Hofman, een havelooze jongen van een jaar of zeven, heeft geene moeder meer. Zijn vader verwaarloost zijne opvoeding geheel. Hij komt op de Zondagschool en vertelt aan de juffrouw, dat zijne moeder dood is, die hem in haar leven *haren* jongen noemde. De mededeeling, „dat de Heer precies weet, waarin je zijn hulp noodig hebt”, leidt er hem toe, te bidden, dat de „Heer” zijn weg-gelooopen hondje terecht brengen en hem een gehoorzaam kind maken moge. Het Zondagsschoolonderwijs heeft eenen gunstigen invloed op den knaap, die den „lieven Heer” lief krijgt. Nadat Willy het middel is geweest tot bekeering van zijnen lichtzinnigen vader, is hij ook „vaders jongen” geworden.

Dit boekje betoont zich, wat de uitvoering betreft, van goeden huize te zijn. Papier, letter, illustratiën, alles is even schoon.

Dit gunstig getuigenis kunnen wij helaas, niet geven van het verhaal, noch wat den vorm, noch wat den inhoud betreft.

De stijl is hier en daar al te plat. Uitdrukkingen als: „Hier is tie” (blz. 30); „Wat doenen ze daar?” (blz. 38); zijn verre van fraai. Dat is gemaakte eenvoud en deze is in een kinderboekje vooral de grootste onnatuur. Ook het veelvuldig gebruik van: „*nou*”, „*jij*”, „*je*”, „*jou*”, is niet aan te bevelen.

Wij kregen den indruk, dat het een Engelsch verhaal is, zool niet vertaald, dan naverteld, en dat daarbij het Engelsche op niet gelukkige wijze tot Hollandsch vervormd wordt.

Een verhaal als dit, waarin een Kerstboom voorkomt, waarin gesproken wordt van kinderkerk, waarin gij telkens den uitroep „lieve Heer” ontmoet, waarin de bekeeringen een zeer oppervlakkig karakter dragen en van zonde en schuld, van genade en vergeving niets te lezen is, kweekt een verwaterd Christendom en is daarom niet aanbevelenswaardig.

Wat de liefde vermag. *Een Kerstverhaal* naar Mevr. DE PRESSENSÉ, bewerkt door P. C. MONDRIAAN SR. Geïll. omslag 2 plaatjes in zwartdruk. 45 bladz. Prijs 35 ct.

Een Kerstverhaal is 't eigenlijk niet. Dat het verhaal op een Kerstfeest eindigt, is eene bijkomende omstandigheid. Gelukkig doet ze ook aan 't verhaal geene schade. 't Is over twee buurkinderen. Een arm meisje, dochter eener weduwe, geplaagd en gesard door haren buurjongen, den zoon van eenen rijken boer. In 't arme gezin woont de liefde, door het geloof werkende. Bij den rijken boer en zijne huishoudster is liefde, ook voor den zoon des huisjes, een

onbekend ding. Hoe 't meisje ten slotte in eene slepende ziekte gestort wordt door de plaagzucht van den knaap, hoe zijn geweten hem drijft om 't kwaad ongedaan te maken en hoe hare vergevensgezindheid hem aanvankelijk doet veranderen, is goed geteekend. Dat in 't gezin van boer Brukman vader en zoon vrede vinden in 't bloed des Kruises, en de weduwe huishoudster wordt bij haren buurman, vormt het slot van 't verhaal.

Taal en stijl zijn goed, doch over 't geheel wat hoog voor kinderen, vooral in de beschrijving van natuurtafereelen. Enkele vlekjes hier en daar (blz. 3, 5, 9,) zien wij gaarne over 't hoofd in de hoop, dat zij bij eenen herdruk zullen worden weggenomen.

Dat het huis van vader B. tuin noch boomgaard heeft, *daar* het buiten het dorp ligt, is wel een weinig zonderling. Ook op dergelijke kleinigheden moet worden gelet. De vertaling is vloeiend. En dat dit lieve boekje een zeer fraai uiterlijk heeft, behoeven wij niet uitdrukkelijk te vermelden.

De strekking ligt in den titel en wordt in het verhaal op gezonde wijze uitgewerkt. Op treffende wijze schetst het den zegen van wie het woord des Heeren in praktijk brengt: „Hebt uwe vijanden lief”. De „hoofdzaak”, waarop JACHIN nadruk legt, wordt niet vergeten, maar komt telkens helder in 't licht. Bij de uitdrukking op blz. 7: „door den Heiligen Doop was hij aangenomen door den Drieëenigen God”, plaatsen wij een streepje.

Voor kinderen van 10—13 jaar bevelen wij dit boekje gaarne aan.

Hoe vreemd het in de wereld gaan kan. *Een verhaal naar het leven*, door WILHA. RIEM VIS. Geïll. omslag en gecartonneerd. Drie plaatjes in zwart-druk. 100 bladz. Prijs 40 ct.

Een wel wat ongeregeld verhaal, waarin zeer vele personen en families de revue passeeren.

Mevrouw Kip heeft, zonder voorafgaande informatie, eene baker aangenomen, die haar aantrok door haar gunstig voorkomen. De baker valt echter tegen, en blijkt, in 't vervolg van 't verhaal, oneerlijk en onoprecht te zijn. Evenwel komt zij later tot bekeering, en door eenen samenloop van allerlei omstandigheden trouwt in later jaren het zoontje van mevrouw Kip met eene kleindochter van de baker, die zoodoende zijne grootmoeder wordt.

Taal en stijl laten veel te wenschen over. Telkens hinderen ons fouten tegen de naamvallen en tegen de spelling; nu en dan komen ook zinstorende fouten voor (blz. 49, regel 12 v. o., en blz. 91, regel 11 en 12 v. b.) Enkele uitdrukkingen als van het Kindje van Bethlehem, en over „de fijnen”, al legt men die aan tegenstanders in den mond, achten wij minder aan te bevelen.

De plaatjes, alsmede het bloemrijke stevige bandje mogen gezien worden. De finke letter laat zich aangenaam lezen.

„Hoe vreemd kan het gaan in de wereld. Daar zaten nu directeur en knecht van dezelfde fabriek, meesteres met gewezen dienstbode en werkster, de groot geworden kinderen met de oude baker, allen als leden van ééne familie. Zoo zal het zijn in den hemel, waar elk verschil van rang en stand zal wegvallen, wat hier op aarde niet mogelijk is”. Aldus eindigt het verhaal, en het komt ons voor, dat hiermede de hoofdstrekking is aangegeven. Intusschen tracht de Schrijfster het wegvallen van het verschil in stand, hier op aarde, althans onder de kinderen Gods, vrijwel mogelijk te maken. Er worden een paar huwelijken gesloten, die dienst moeten doen, om het daarheen te leiden. Ongetwijfeld kan het voorkomen, dat een gelukkig huwelijk gesloten wordt tusschen twee personen, die in stand verschillen, doch *als regel* zouden wij het verstandig achten, er *wel* mede te rekenen. In lectuur voor kinderen achten wij dergelijke zaken evenwel geheel misplaatst. (Zie blz. 69 en 94).

Ook wat het godsdienstig gehalte betreft, is deze pennevrucht vaag en zwevend. Op bladz. 16 lezen wij: „De Heere God heeft ook nog een ander Kindje gegeven, niet aan ons alleen, maar aan *al de menschen*; Jezus heette dat Kindje...”

En op blz. 17: „Welnu, telkens als er een jaar voorbij is, dan willen de menschen er graag aan denken, dat de Heere Jezus *voor hen* op aarde kwam alseen klein kindje”. En toch spreekt de Schrijfster op blz. 19 van: „het onedele en verachte, dat door God is *uitverkoren*, om erfgenaam te zijn van het eeuwige leven”. Het herhaaldelijk voorkomende „lieve Heer” (blz. 57); het gesprek over het gebed (blz. 56 en 57); en van een knaapje, dat later zendeling wil worden, bevallen ons niet. Zulke redeneerzieke kinderen zijn o. i. onnatuurlijke figuurtjes.

Nagenoeg alle personen uit het boekje komen zonder merkbaren strijd tot het geloof; en de samensprekingen over den weg des behouds, bij kleinen zoo wel als bij grooten, lijden bijna alle aan groote onnatuurlijkheid.

Al deze schaduwzijden nemen echter het goede, dat in dit boekje is, niet weg. De auteur vindt gedurig gelegenheid, om vele nuttige wenken en belangrijke vermaningen voor de jeugd in het verhaal te vlechten. Dat het eene kind voor het andere ten zegen kan zijn, is een beter motief, dan dat een knaapje in huis als reformator optreedt, ook ten opzichte van vader en moeder. De zegen van eenen goeden dienst voor onze jongedochters wordt op pag. 60 v.v. treffend geteekend. Het portret van die geheimzinnige en raadselachtige juffrouw Willemse is op verdienstelijke wijze uitgevoerd.

Voor de rijpere jeugd is dit boekje wel bruikbaar. Niet voor jonge kinderen. Het schijnt ons onmogelijk, dat een kind beneden den leeftijd van 12 jaar ook maar eenigszins den draad door het doolhof kan volgen. Zeker gaat het dikwijls vreemd in de wereld toe, doch die vreemde kronkelgangen van het leven, welke, zooals ze hier voorkomen, uitzonderingen zijn, vooral wat betreft de menigvuldig voorkomende bekeeringen, aan de jeugd als een toonbeeld voor te houden, is buiten de werkelijkheid en daarom niet verstandig.

De Schrijfster heeft zich, onze kinderen weten er van te spreken, menigmaal verdienstelijk gemaakt door schoone boekjes, fijn uitgevoerde penteekeningen, maar ditmaal geeft zij slechts eene schets met houtskool, zóó luchtig en vluchtig, dat gij de lijnen haast wegblazen kunt.

Werken der duisternis of Antwerpen in 1582—1583, door P. J. KLOPPERS. Geill. omslag. Gecartonneerd. Drie plaatjes in zwartdruk. 122 blz. Prijs 50 ct.

De aanslag van Jean Jaurequi, op den Vader des Vaderlands gepleegd, en die van Anjou op Antwerpen (de Fransche Furie) worden hier op eenvoudige wijze verhaald. Bakker Herink en andere personen spelen eene voorname rol en vormen de bindstof. De phantasie en de geschiedenis zijn er dooreen gemengd. De medewerking van de burgerij met den Prins wordt, dunkt ons, schooner voorgesteld, dan ze in werkelijkheid is geweest.

„De vorm van het verhaal”, zegt een der recensenten, „maakte ons wat slaperig”. Er is te weinig actie, te weinig leven in. Iets bijzonders, iets buitengewoon belangrijks troffen wij nergens aan.

Een boek, dat uit de meest glorieijke dagen onzer schoone geschiedenis zijne stof put, kan en moet er een zijn, dat verlustigt, dat onderwijst, dat bezielt. Zulks is hier niet het geval. De Schrijver heeft zijne schets te flauw begrensd en daarna niet de helft gebruikt der verven, die het palet tot de teekening van dit historisch tafereel bood.

De heer KLOPPERS heeft, naar het ons toeschijnt, voor dit werk niet genoeg tijd genomen of kunnen nemen. Niet alleen is de stof zwak behandeld, ook de vorm is slecht verzorgd. De overvloed van taalfouten is zóó groot, dat ze zelfs den ongeoeffende in het oog zullen vallen. Het bekoort ons niet uit den overvloed ook maar één handvol te grijpen.

Eene bepaalde strekking, anders dan, in algemeenen zin, vermeerdering van historisch inzicht, heeft het boek waarschijnlijk niet. Of de Schrijver het niet heeft gewild, dan wel of zijne stof hem niet inspireerde, laten wij in het midden; in elk geval, wij konden niet vinden, dat er gemikt werd op de eere

Gods. Wat er van onze geschiedenis uit te leeren valt, is elders zeker op aangenamer wijze te vinden. Dit boekje kan zonder schade gebruikt worden, doch 't zal den jongens bitter tegenvallen.

Goedkoop is het. En de uitvoering is niet zoo kwaad. De druk van de plaatjes is echter beter dan die der letters.

De beroemde Michel Angelo zag eens een marmérblok en sprak toen met geestdrift: „Daar zit een engel in”. Daaraan dachten wij bij dit boek. Het behandelt een marmérblok uit onze historie, doch wat er inzat, is er niet uitgekomen. Dit betreuren wij te meer, omdat de bekende Schrijver toch reeds zoo menig schoon beeld uit onze geschiedenis met bekwame hand heeft geboetseerd.

De zwerveling, *eenige bladzijden uit het begin der geschiedenis van de Hervorming in ons land.* door J. KEUNING. Tweede druk. Geill. omslag. Ge-cartonneerd. Drie plaatjes in zwartdruk. 152 bladz Prijs 50 ct.

Om den persoon van een Antwerpschen burger, Jelis Heynes, bijna alleen bekend als „de zwerveling”, groepeerde de Schrijver de eerste martelaarsfiguren: Voes, Van Essen en Jan de Bakker. Zoekende naar zijne, door monniken ontvoerde dochter, komt hij met „kettters” in aanraking en leert het Woord Gods kennen, 't welk aan zijn hart geheiligd wordt. Van nu aan biedt hij krachtigen steun aan de „kettters”. Door zijne hulp wordt o. a. Hendrik van Zutphen uit de handen der inquisitie bevrijd. Bijna zelf hare prooi geworden, „zwerft” hij naar Holland, komt te Woerden met Pistorius in aanraking, blijft daar bij vrienden der nieuwe leer, en vindt eindelijk zijne dochter weder.

De Schrijver vertelt aardig en zijn boek laat zich gemakkelijk lezen. Af en toe heeft zijn stijl iets stijfs, vooral door zekere voorliefde voor ouderwetsche tweede naamvallen, als: „des dierbaren mans”, die gedurig terugkeeren.

Wij wenschten een even gunstig oordeel te kunnen vellen over de diepte, als over den vorm van dit schoone boek. Er komen tal van zinnen in voor, die geen goed Nederlandsch zijn, of waar geene stevigheid in zit, die — het is eene uitdrukking van eenen der recensenten, — „omvallen van breedsprakigheid”: blz. 2, 3, 39, 47. Ook komt *hun* inplaats van *hen* herhaaldelijk voor.

Ernstige bedenkingen hebben wij tegen de wijze, waarop over de monniken gesproken wordt of waarop deze sprekend worden ingevoerd. Opvoedkundig is dit stellig onjuist. Het schijnt soms, of de Schrijver geene uitdrukkingen te plat vindt, om ze in zijn boek op te nemen. Dat bereikt zijn toppunt in de wijze, waarop over paters en nonnen wordt gesproken; blz. 9, 33, 48, 74. Zulke uitdrukkingen behooren niet in een boek voor kinderen thuis, vooral niet de schuine aardigheid op blz. 33. Dat zijn geene bloemen, maar distels. Welk vader, die een tuintje voor zijne kinderen aanlegt, zal in het bloemperkje stekende doornen zetten. Hij zal ze er niet in opnemen, en ze, als ze vanzelf opschieten, er niet dulden. Laten onze auteurs voor de jeugd dit op hun terrein toch ook in toepassing brengen.

Waar de Schrijver het gebied der historie verlaat en eigene vinding aan het woord is, treft men soms gewaagde dingen aan, bijv. hoofdstuk 6 en hoofdstuk 10.

De plaatjes, 't behoeft nauwlijks gezegd, want ze zijn van WILLEM STEELINK, zijn mooi. Op dat van den brandstapel heeft de martelaar echter meer van eenen kapitein, die zijn troepen commandeert, dan van eenen, die als Stefanus, de zaligheid des hemels aanschouwt en deze nabij is. Ook is de voorstelling van Voes en Van Essen niet historisch juist. Deze waren jonge mannen en de illustratie doet u denken aan grijsaards. De teekenaar streve niet alleen naar schoonheid, maar in de eerste plaats naar waarheid.

De hoofdstrekking van het werk: kennis aan te brengen van onze martelaren is uitstekend en de beschouwing over den Hervormingstijd is gezond Gereformeerd. Treffend blijkt hier, hoe de Heere den zijnen genade schenkt, om, ten spijt van alles, ook van het allerschrikkelijkste voor het vleesch, aan hunne belijdenis getrouw te blijven, en ook, hoe de Heere menigmaal op wondervolle

wijze zijn volk bewaart. Belangrijke ontmoetingen en treffende uitreddingen komen in dit boek op menige bladzijde voor, die het hart der lezers geheel zullen veroveren.

Nu in de laatste jaren de lectuur over de vervolgingen schier niet voorkwam, is zulk een boek weer bij vernieuwing frisch en schoon. Boeken, die episodien uit kerkgeschiedenis, en uit onze vaderlandsche historie behandelen, behooren tot wat wij in de eerste plaats voor onze kinderen wenschen. Ondanks de genoemde bedenkingen, bevelen we daarom dit werkje hartelijk aan. Het is, afgezien van de schaduwzijden, voor jongelieden van den leeftijd van 13—17 jaar uitermate geschikt. Ook door zijnen geringen prijs beveelt het zich boven vele andere aan.

„VAN BOSCH EN VELD.”

Deze serie wordt dit jaar ook aangeboden in vier bundels, die elk drie verhalen bevatten. De titels luiden aldus:

1. **Van een ouden dokter**, en andere verhalen.
2. **Een angstige nacht**, „ „ „
3. **Onder de leiding Gods**, „ „ „
4. **Door liefde gewonnen**, „ „ „

Het opschrift is telkens de titel van het eerste boekje. Deze werkjes zien er flink uit. Ze hebben eenen mooien, geïllustreerden omslag, die, dit kan hier door de verscheidenheid der samengevoegde verhalen niet wel anders, geen verband houdt met den inhoud. Elk boek telt ongeveer 100 bladzijden en bevat 6 plaatjes. Die van 1 en 2 zijn in zwart-, van 3 en 4 in kleurendruk.

Deze bundeltjes bieden een belangrijk voordeel, wijl de verhalen beter bijeenblijven, en niet, als de afzonderlijke boekjes licht verloren gaan. Ze zijn uitnemend geschikt, om jeugdige leerlingen, welke dit zich hebben waardig gemaakt, een wat lijviger boekdeel te geven, 't welk ze echter niet genoodzaakt zijn, achter elkaar uit te lezen. Voor hen toch zou een groot verhaal niet aanbevelenswaardig zijn.

De samenvatting van verschillende kleine verhalen in één bandje achten wij om deze reden niet kwaad. Zij biedt den jeugdigen lezer telkens, als van zelf, een geschikt oogenblik, om te rusten.

Doch het komt natuurlijk op het gehalte der afzonderlijke verhalen aan. Licht wordt wat niet bijeen behoort, bij elkaar gevoegd. Daardoor kan het gebeuren, dat een Zondagsschoolbestuur om één ongeschikt verhaal, het geheele boekje ter zijde moet leggen.

Zijn de verhalen vroeger uitgegeven en verspreid, dan kan in zulk eene uitgave ook dit nadeel liggen, dat hij of zij, die het bundeltje ontvangt, een of meer verhalen reeds kent, en dit achten wij minder verkieselijk. Daardoor wordt de ingenomenheid met het boekje zeer sterk bij de jeugd verminderd.

Uit typographisch oogpunt achten wij het bij zulke bundels wenschelijk:

- a. dat de pagineering doorloope;
- b. dat de breede, afzonderlijke titelpagina uitvalle;
- c. dat verhalen van denzelfden Schrijver bijeengevoegd worden, opdat in het bundeltje eenheid zij;
- d. dat het geheele boek ook dezelfde letter hebbe.

Doch daartoe zouden de verhalen opnieuw gezet moeten worden.

Om deze bezwaren, gevoegd bij den vrij hoogen prijs, kunnen wij met dergelijke uitgaven slechts matig onze ingenomenheid betuigen. De schaduwzijde overtreft hier o. i. de lichtzijde.

De beoordeeling van de uitgebreide verzameling Zondagsschoolboekjes, door den heer BREDÉE ingezonden, mag inderdaad bevredigend heeten. Slechts één

nummer moesten wij terzijde leggen. Hebben andere weleens eene veer moeten laten, zij konden toch door den beugel. Verschillende boekjes mochten wij tot onze blijdschap met warmte aanbevelen. Moge het den Uitgever aansporen, om op den ingeslagen weg voort te gaan. Goede kinderboeken zijn er nog in lange niet te veel. Vinde de heer BREDEE de krachtigste aansporing in eenen steeds grooter wordenden omzet, dien wij hem van harte toewenschen.

Is het al rijk en veel, wat wij van den kunstkeurigen Rotterdamschen Uitgever bespraken, nog rijker en, zoo mogelijk, nog schooner, is de tweede afdeeling zijner inzending. Op het gebied der Wandteksten ontplooit hij toch eerst zijne volle kracht. Hier vooral slaat hij de vleugels wijd uit en neemt eene hooge vlucht. Wat wij dit jaar weder hebben aan te kondigen, kan het overtuigend bewijzen.

WANDTEKSTEN VOOR UITDEELING.

(Naar de prijzen gerangschikt).

Serie PY. FIJN BEWERKTE SCHILDJES 6 bij 4 c.M. Aan de bovenzijde tekst in zilverdruk. Daarbeneden een bloemtakje in kleuren. Prijs per stuk 6 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Serie PZ. SCHILDJES bedrukt met vogels in kleuren en met tekst in zilver. Formaat 6 bij 4 c.M. Prijs per stuk 6 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Serie PM. CHROMO-LITHOGRAFIEËN naar gezichten uit het heilige Land: Jeruzalem, Betlehem, de Olijfberg, de Grafkerk. Formaat 11 bij 18 c.M. De landschapjes in kleurendruk. Tekst in zilveren sierletter. Deze serie is uitnemend geschikt ter uitdeeling op de Zondagsschool. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Serie PE. Formaat 20 bij 14 c.M. KEURIGE SCHILDERIJTJES. Tekst met letter in goud en kleurendruk. Zeer fraaie bloemenomlijsting. Ook deze zijn een zeer schoon prijsje, dat oud en jong zeker voldoen zal. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Serie PR. Formaat 15 bij 12 c.M. BLOEMCARTONS. Een bloemtak in kleuren, en tekst in zilver. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Serie PG. BLOEMPOTTEN MET MADELIEVEN. Met standers, gereed om te plaatsen. Tusschen de bloemen een tekstkaartje. Iets geheel nieuws. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

DUURDERE WANDTEKSTEN.

Serie PT. KERSTFEEST-POSTKAARTEN. Gewoon briefkaartenformaat. Een fijn bloemtakje in kleuren ter zijde; de teksten hebben betrekking op het Kerstevangelie en zijn in goudletter gedrukt. Zeer fraai. Prijs per pakje van 8 stuks 48 ct.

Serie PK. Formaat 38 bij 24 c.M. GRIJZE CARTONS, met tekst in witdruk en ingeperste photographiën naar Bijbelsche voorstellingen. Prijs per stuk 60 ct.

Serie PB. Formaat 43 bij 30 c.M. ROZEN, LELIËN, enz. Op houtkleurigen ondergrond een prachtige ruiker in kleuren. Tekst in groote zilveren sierletter. Eene keurige wandversiering. Prijs per stuk f 1.25.

Serie PC. Formaat 44 bij 25 c.M. VIOLEN, KLAPROZEN, MOSROZEN, enz. Op crême grond teksten met prachtige sierletters in zilver en fijne bloemtak in kleuren. Zeer schoon. Een sieraad in elke huiskamer. Prijs per stuk f 1.25

KALENDERS.

MAANDROZEN. Omslagkalender voor 1905 in vier bladen. Fijn landschapje in kleuren. Met toepasselijke bijschriften van onze eerste dichters. Prijs f 1.

VREDE ZIJ U! Omslagkalender voor 1905 in vier bladen. Een bouquet in kleuren, daaromheen teksten en spreuken. Prijs 75 ct.

Zeer fraai. Aan de afwerking is groote zorg besteed.

VERJAARDAGALBUMS.

1. Vergeet mij niet. Tweede druk. Prijs f 1.20.

2. Denk aan mij. Prijs 90 ct.

In prachtbandjes rijk geïllustreerd en van een kokertje voorzien. Elke datum heeft eenen tekst en een versje. De bladzijden zijn in sierlijk kader gevat. Naast eene bedrukte is steeds eene witte pagina. Bij het begin van eene nieuwe maand is een zeer fijn plaatje met bloemen en passende Schriftuurplaats, in kleuren en met goud.

Al deze artikelen zijn ten volle waardig het huis, waaruit ze afkomstig zijn. Alles is met den besten smaak opgevat en naar de eischen der kunst afgewerkt. De Zondagsschoolbesturen, die zich de weelde veroorloven kunnen, hunnen onderwijzeressen een blijk van waardeering te geven, vinden hier iets, dat uitnemend geschikt is, en waarin het degelijke aan het schoone zich paart.

Dat bij enkele series der nieuwe wandcartons ook de plaats, waar de tekst in den Bijbel te vinden is, afgedrukt werd, zagen wij met genoegen. O. i. behoorde dit bij alle zoo te zijn.

Het aangeven van de plaats in de Schrift op de wandteksten kan voor velen een prikkel zijn, om het Boek der boeken op te slaan. Een Christelijk uitgever stelle er zijne eere in, dat al, wat hij uitgeeft, op de Schrift gegrond is, uit de Schrift spreekt en naar de Schrift verwijst.

De derde afdeeling van BREDÉE's rijke collectie bestaat in de kleinere benodigdheden, die op elke Zondagsschool wekelijks gebruikt worden.

BIJBELSCH E PLATEN.

Op BREDÉE's Bijbelsche platen vestigen wij met ingenomenheid de aandacht. Hij biedt twee series aan, eene van grootere, (56 bij 42 c.M.) en eene van kleinere afmeting (50 bij 32 c.M.) Beide zijn geheel in hetzelfde genre uitgevoerd. De afbeeldingen beslaan de helft van het geheele blad en geven sprekende voorstellingen uit het Oude en Nieuwe Testament: 13 soorten van de grootere en 12 van de kleinere platen. De kleuren zijn over 't algemeen levendig en frisch. Onder de illustratie zijn met flinke letter eenige verzen uit de Schrift afgedrukt, welke betrekking hebben op het tafereel, dat de plaat voorstelt. Wij bevelen deze beide series gaarne aan. Onder onze Bijbelsche platen bekleeden deze stellig eene eerste plaats. Bij getallen genomen, bieden zij tot zeer billijken prijs voor onze kinderen waarlijk iets moois. De grootere kosten 20 ct., de kleinere 10 ct. per stuk. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

BREDÉE'S KINDERPRENTEN.

Met Christelijken tekst. Derde druk. Prijs per stuk 4 ct., per boek 70 ct., per riem 10 gulden.

Deze prenten zijn keurig bewerkt. Zacht blauw getint, doen zij het oog weldadig aan. Zij bieden eene groote verscheidenheid van voorstellingen: Bijbelsche tafereelen, schetsen uit het dagelijksch leven; inzonderheid het kinderleven met zijne vreugd en smart wordt hier in beeld gebracht. En het zijn dikwijls sprekende beelden, die den jeugdigen lezer wat te denken geven.

Elke plaat, zoowel de groote als de kleine, heeft een bijschrift in rijm. Meestal kinderlijk en vaak zinrijk.

Wie prenten uitdeelen wil, vindt hier eene ruime en goede keuze. Dat reeds eene derde oplaag er van verscheen, zegt op welsprekende wijze, hoezeer zij bij het jonge volkje in den smaak vallen.

ZONDAGSSCHOOL-BELOONINGSKAARTJES.

BIJBELSCH TAFERELEN. 16 geïllustreerde kaartjes voor de Zondagsschool.

Deze kaartjes zien er zeer aantrekkelijk uit. In zachte kleuren worden Bijbelsche Tafereelen afgebeeld, beide uit Oud en Nieuw Testament. Aan de ommezijde is het gedeelte der Schrift voluit afgedrukt, dat op de voorzijde in beeld werd gebracht.

Prijs per pakje 25 ct., per 10 pakjes à 12^s ct.

TRANSPARANT-KAARTJES (Gelatine). Met Bijbeltekst in Gouddruk en met een dito randje.

Groot formaat prijs per pakje van 25 stuks 40 ct.

Klein formaat " " " " " " 30 ct.

Deze kaartjes met passende teksten en in verschillende frissche kleuren gesorteerd, vinden de meeste kinderen de allermooiste. Ze leggen ze gaarne in hun Bijbeltje.

Voorts geeft de heer B. nog eene heele reeks van Zondagsschoolkaartjes, die in pakjes onder sprekende opschriften door hem in den handel worden gebracht.

No. 34. **DE WEG TEN LEVEN.** 25 geïllustreerde Zondagsschool-belooningskaartjes. Land- en zee-gezichtjes met bloemenrandje in kleurendruk. Tekst met flinke letter in bruin. Prijs 30 ct. Bij 10 pakjes voor den halven prijs.

No. 35. **HONIGDROPPELS.** 25 geïllustreerde Zondagsschool-belooningskaartjes. Frissche bloemtakjes. Tekst met duidelijke letter in bruin. Prijs 30 ct. per pakje. Bij 10 pakjes voor den halven prijs.

No. 36. **EBEN HAËZER.** 25 geïllustreerde Zondagsschool-belooningskaartjes. Bloemtakjes met vogels. Tekst in bruin.

No. 37. **BETHEL.** 25 geïllustreerde Zondagsschool-belooningskaartjes. Land- en zee-gezichtjes met bloemen en vogels in helderen kleurendruk. Tekst met bruin.

No. 38. **KRUIMKENS VAN 'S HEEREN TAFEL.**

No. 39. **GOUDEN APPELEN.**

No. 40. **EXCELSIOR.**

No. 41. **WOORDEN DES LEVENS.**

No. 42. OP 'S HEEREN WEGEN.

No. 43. PALMTAKJES.

Al deze kaartjes zijn den leerlingen der Zondagsschool inderdaad een lust voor de oogen. Wat rijke afwisseling van tinten en kleuren en welk een rijkdom van voorstellingen! De heer BREDÉE toont zich onuitputtelijk in het variëren van telkens hetzelfde hoofdthema. Elk pakje bevat 25 kaartjes.

Prijs per pakje 30 ct. Bij 10 pakjes of meer voor de helft van den prijs.

NIEUWE ZONDAGSSCHOOLKAARTJES.

Geïllustreerde bladen, elk met vele kaartjes en geperforeerd.

No. 811. EEN VEL VAN 84 KAARTJES. Zeer fijne landschapjes en zeezichthjes. Een bloemtakje ter zijde en met goud randje. Prijs 25 ct. per vel.

No. 813. EEN BLAD VAN 40 KAARTJES. Bloemtak met vogels en gouden randje. Prijs 25 ct. per blad.

No. 816. EEN BLAD VAN 36 KAARTJES. Landschap met kindergroepje. Gouden randje. Prijs 25 ct. Bij 10 vel of meer voor de helft van den prijs.

De teksten, op al deze kaartjes afgedrukt, zijn over 't algemeen zeer gepast en met zorg gekozen. De uitvoering is boven onzen lof. Men kan zich moeilijk bekoorlijker kaartjes voorstellen, dan deze met hunne lieve figuurtjes en bloemige tinten.

Eindelijk ontvingen wij nog den **Martha-Scheurkalender voor 1905**. Voor de recensie daarvan verwijzen wij naar de rubriek Scheurkalenders. Zie pag. 66

De prachtige verzameling van Zondagsschooluitgaven van den heer BREDÉE ontlokt u onwillekeurig eenen uitroep van verbazing en bewondering. Van de goedkoopste tot de fijnste soorten trest ge hier aan, doch alle zijn smaakvol en sierlijk bewerkt. Er is bij hem voor »elck wat wils." Aan alle aanvragen kan ruimschoots worden voldaan. Hij bevestigt en verdiept van jaar tot jaar den indruk, dat hij specialiteit is op dit gebied.

Alles wijst er op, dat hij rekent op een zeer groot debiet. En daarop mag hij rekenen met goeden grond. Ook wordt het hem door »JACHIN" van heeler harte toegewenscht.

Uitgaven van D. A. Daamen te Rotterdam.

Ook de heer DAAMEN verscheen dit jaar op het appèl met eenen fijn bewerkten catalogus van boekwerken en tekstkaarten. Elke boekenvriend kan zich daarin tegoed doen aan die reeks van titels en Schrijvers, en aan al die verkleinde reproducties van platen en portretten, welke in de aangekondigde geschriften voorkomen. Het eigenaardige van DAAMEN'S catalogus is, dat hij geene recensies bevat. Daarentegen geeft hij telkens eene of meer keurbladzijden uit de boeken te lezen.

Gij komt er uit te weten, dat de »*Bibliotheek voor Hoofd en Hart*», die haar vierde levensjaar intrad, uitnemend gaat. Zij heeft door hare degelijke lectuur zich eenen goeden naam verworven en bewaart dien uitstekend.

Moge ook door haar »onze eigen Christelijke litteratuur» tot steeds meerderen groei en bloei komen. Dezen wensch spreken wij met vertrouwen uit, want de heer DAAMEN gaf in zijne Bibliotheek zeer schoone boeken, die onvergetelijke herinneringen bij hunne lezers nalaten. Wie heeft, om slechts dit drietal te noemen, niet gelezen of gehoord van »Majesteitsschenders», »Vredeburg» en »Vrouwenweelde en Vrouwen smart»?

Inzonderheid maken wij opmerzaam op pag. 42 en 43 van den Catalogus. Wie voor f5 in eens bestelt, kan zijne bibliotheek op zeer voordeelige wijze met uitnemende boeken vermeerderen.

Ook de Zondagsschoolbesturen heeft de bekende Rotterdamsche Uitgever zeer aan zich verplicht door zijne *Bibliotheek voor Zondagsschoolonderwijs*, waarin Stock's voortreffelijk handboek eene eereplaats blijft innemen. Het gebruik van dit handboek is nog profijtelijker gemaakt door de uitgave van *Stock's Zondagsschoolrooster*.

Op bldz. 46 van den catalogus begint de verzameling van DAAMEN's tekstkaarten, die, ofschoon ze al zeer rijk was, met tal van nieuwe is uitgebreid. Het doorbladeren alleen van die prachtige collectie, die in de lijst bijna 40 bladzijden beslaat, maakt eenen rijken indruk. Zij doet u zien, dat de heer DAAMEN op dit gebied eenen edelen en gelukkigen wedstrijd voert met den heer BRÉDÉE.

Welk een rijkdom van vormen, van kleuren en tinten. Wat keurigheid van ontwerp en prachtige uitvoering, zoowel bij de groote als bij de kleine. En welke sierlijke goud- en zilverletters met hare weelderige vormen, breed zich uitbreidend en voornaam zich wendend op het dikke, smaakvol bewerkte carton.

Wie zijn oog te gast laat gaan in deze rijke verzameling, diens blik zwerft om en rond als een gelukkig bijtje over honderd schoone bloemen.

Wij laten de groote sorteering, die de heer DAAMEN op ons verzoek welwillend inzond, hier met eenige omschrijving volgen.

1. **Serie BA.** Grootte 34 × 26 cM. Prijs 60 ct.; per paar f 1.10.

Deze serie bestaat uit elf soorten. Zij trekt door keurigheid van uitvoering en schoonheid van opvatting bijzonder aan. Sierlijke letter in zilver. Prachtige bloemtakken in frissche kleuren: Chrysanthen, Anemonen, Papavers, enz. Het geheel wordt door een fijn relief randje omvat. Bij uitstek gepast voor de huiskamer.

2. **Serie BH.** DE WARTBURG-HEIDELBERG-SERIE. Grootte 40 × 26 cM. Prijs per stuk 60 ct.; per paar f 1.

Ook deze cartons zijn een lust voor het oog. Tekst in zilveren sierletter. Ter zijde een landschap, voorstellende den Wartburg of de slotruïne te Heidelberg in zachte kleuren uitgevoerd. Tusschen den tekst en het landschap frissche bloemtakken. Deze cartons hebben eene dubbele bekooring: door wat ze geven te zien en door de groote historische herinneringen, die zij bij den ernstigen beschouwer opwekken. Ons trekken zij bijzonder aan.

3. **Serie BL.** Grootte 44 × 23 cM. In 2 dessins. Prijs 50 ct.; per paar 90 ct.

Een nieuw genre, dat de aandacht boeit door zijn langwerpige formaat. Op grijs, groen of bruin carton vindt gij aan de bovenzijde in eenen cirkel een zeer fijn plaatje in kleurendruk: land- en zeegezichten. Daar beneden staat over

heel de ruimte een tekst met zeer duidelijke letter in zilver. Het geheel maakt eenen verrassend schoonen indruk.

4. **Serie BD.** Grootte 33×25 c.M. Prijs per stuk 45 ct.; per paar 80 ct.

KAARTEN MET SYMBOLISCHE VOORSTELLING van het geloof, de hoop en de liefde (hart en bloemen met anker). De tekst en symbolen in zilver. De bloemruiker in frisschen kleurendruk. Deze zal menigeen onder de mooiste tekstkaarten tellen.

5. **Serie CH.** Grootte $41\frac{1}{2} \times 26\frac{1}{2}$ c.M. Prijs per stuk 45 ct.; per paar 75 ct.

KAARTEN IN ALLUMINIUMDRUK met sierlijken witten rand en op fraai groenen grond. De tekst in zilveren prachtletter. Deze cartons hebben een voor-naam aanzien.

6. **Serie N.** Grootte 35×22 c.M. 4 teksten, in 4 dessins. Prijs 50 ct.

FIJNE KAARTEN MET BLOEMSTUKKEN, die zich uitstrekken over heel de ruimte. In kleurendruk naar teekeningen van J. MIERENDORFF. Tusschen de bloemstukken door, de tekst in sierlijke zilverletter. Zeer schoon.

7. **Serie BN.** Grootte 28×20 c.M. Prijs per stuk 40 ct; per paar 75 ct.

KAARTEN MET „PASSEPARTOUTS” in verschillende kleuren. Een geheel nieuw genre. De tekst met sierletter op rooden, groenen of bruinen grond in witdruk.

Met den besten smaak opgevat en keurig afgewerkt. Ze verbazen u door nuanceering en harmonie. Zeer fijn!

8. **Serie CF.** Grootte 19×15 c.M. In 12 dessins. Prijs 25 ct; per paar 45 ct.

KEURIGE KAARTEN in omlijstingen van verschillende kleuren, met uitgesneden rand en lippen voor standaard. Fijne landschapjes en bloemtakken. Tekst in zilver.

Deze zijn voor uitdeeling op de Zondagsscholen uitnemend geschikt.

9. **Serie BO.** Grootte 27×17 c.M. Prijs 25 ct; per paar 45. ct.

KEURIGE KAARTEN in breeden gekleurden of zilveren rand. Op witten of gekleurden grond de tekst in mooie zilverletter.

10. **Serie AE.** Grootte 22×15 c.M. 6 teksten, 6 dessins.

KAARTEN VOOR KINDEREN. Op groen carton. Tekst in zilver. Terzijde een cherubijntje of een Bijbelsch tafereel, dat met de Schriftuurplaats verband houdt. Zachte kleuren en zilveren bloemenrandje.

Voor uitdeeling zeer aan te bevelen. Prijs per stuk 20 ct. Bij minstens 25 stuks voor den halven prijs.

11. **Serie CP.** Grootte $21\frac{1}{2} \times 15\frac{1}{2}$ c.M. Prijs 20 ct.; per paar 35 ct.

KAARTEN VOOR KINDEREN. Zeer aantrekkelijk. Beneden een wintergezicht, opwaarts over heel het carton een frissche heestertak met vogels. In 't midden tekst in zilver.

12. **Serie BQ.** Grootte 23×9 c.M.

KAARTEN MET WITDRUK op bruinen of rooden grond en met relief randje. Prijs per stuk $17\frac{1}{2}$ ct. Bij partijen (minstens 25) à 9 ct.

Ook deze zijn zeer mooi. Ze geven iets nieuws.

13. **Serie BG.** Grootte 29 × 14 c.M. Prijs per stuk 20 ct; per paar 35 ct.

KAARTEN MET BLOEMEN in zes dessins. Bloemtakken in kleuren op roomkleurigen grond. Aan de benedenzijde tekst met letter in gouddruk en sierlijk uitgewerkt bloemenrandje. Voor het kinderoog zeer bekoorlijk.

De kaarten, waarbij de gewone prijsberekening staat, worden bij partijen ook voor lagere prijs geleverd, maar *niet voor de helft*.

Wat ons in deze cartons zeer wél aanstond is, dat bij alle, van de grootste tot de kleinste, de plaats der teksten in de Heilige Schrift duidelijk werd afgedrukt.

Dit is uitnemend. Ook de keuze der teksten is in 't algemeen zeer gepast.

De uitdeeling van tekstkaarten kan een zeer heilzaam tegengift bieden tegen de sneeuwjacht van allerlei reclameplaatjes en prenten, die er op schier elk handelsgebied tegenwoordig is.

Deze wandcartons brengen in zeer aantrekkelijken vorm het Woord Gods in vele woningen. Door de werking van den Geest des Heeren kunnen zij, waar ze eerst alleen het oog bekoorden door de schoonheid, straks het hart treffen door de waarheid, die zij geven te zien.

Ten slotte staan op de rijke agenda van den heer DAAMEN nog:

BELOONINGSKAARTJES VOOR DE ZONDAGSSCHOOL.

Serie AH. BEGINSELEN DER WIJSHEID, 4 bloemkaarten, 50 ct.

Serie AI. IN VEILIGE HAVEN. 54 kaartjes, 20 ct. 5 pakjes voor 65 ct.

Serie AJ. GROENE WEIDEN. 20 kaartjes, 15 ct.

Serie AK. ONDER ZIJNE VLEUGELN. 20 kaartjes, 15 ct.

Serie AL. DE TIJD DES OOGSTES. 16 kaartjes, 15 ct.

Serie AN. TRANSPARANTKAARTJES. 100 grootere, f 1.50.

Serie AO. TRANSPARANTKAARTJES. 100 kleinere, 90 ct.

Serie CM.¹ VIJFTIEN AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT. I.
Prijs per pakje 30 ct.

Serie CM.² VIJFTIEN AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT. II.
Prijs per pakje 30 ct

Serie CN DERTIG AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT. Prijs per pakje 30 ct.

Al deze kaartjes, *behalve de transparantkaartjes*, worden bij minstens 10 pakjes tegen den halven prijs berekend. De transparantkaartjes worden bij partijen *niet* goedkoop geleverd. Deze kaartjes zijn alle zeer schoon en uiterst goedkoop.

Het programma, dat de heer DAAMEN met het oog op de komende feestdagen biedt, is rijk in schoonheid en vol afwisseling en geeft hem recht op eene belangrijke stem in het capittel. Vinde hij in steeds wijder kring vrienden en ... koopers!

Uitgaven van D. Donner te Leiden.

De heer DONNER zond ons weder eene serie van feestliederen toe, vervaardigd door den heer D. VAN WIJCK. En wel het *zeventiende* zestal. De titel luidt in zijn geheel aldus :

Zeventiende zestal Kerstliederen voor Scholen en Huisgezinnen op bekende wijzen, door D. VAN WIJCK, Hoofd der School voor Geref. Onderwijs te *De Lier*. Prijs 3 cents; 100 Ex. f 2,25; 250 Ex. f 4,50; 500 Ex. f 7.50.

De heer VAN WIJCK is in Kerstliederen inderdaad onuitputtelijk. Ieder jaar weer verrast hij ons en voegt hij aan zijne zestallen eene vervolgreeks toe. Ook dit zeventiende zestal bewijst, dat broeder VAN WIJCK een rijk talent heeft, om in verzen te spreken. Uiteraard, wijl het liederen voor de Zondagsschool zijn, klinken zijne frissche zangen slechts in den voorhof van den tempel der poëzie. Doch daardoor zijn ze voor kinderen te meer aantlokkend. En ook ons zijn ze telkens weder welkom. Want wie weldenkt, zal om roos of lelie toch het madeliefje tusschen het gras niet versmaden. Frisch en aantlokkend, en op bekende wijzen gezet, ziedaar twee redenen voor onze Zondagsschoolbesturen, om er met gretige hand naar te grijpen. En dan spreken wij nog niet van den geringen prijs. 6 Kerstliederen voor 3 cent; bij getallen nog aanmerkelijk minder.

De opschriften zijn: 1. Kerstlied; 2. Al is Hij niet meer; 3. De Herders; 4. De Wijzen; 5. Naar Bethlehem; 6. Slotzang.

No. 1 en 6 handelen meer over de beteekenis van het Kerstfeest, in de andere wordt van de historische stof: engelenzang, herders en wijzen gesproken. Wat de berijming aangaat, is het eerste lied o. i. het minst goed geslaagd. „Drie-eenge” en „Eenge”, „geleiden” en „weide”, „buigen” en „juichen” zijn geene mooie rijmklanken. In dit lied stuitten wij ook op eene uitdrukking, die er kwajijk door kan. De *Drieëenge* zond zijn eengen, veelgeliefden Zoon op aard.” Dogmatisch ware daar heel wat tegen in te brengen.

Er is een goede gang in de liederen. Wij hebben bewondering voor onzen Kerstzanger VAN WIJCK en durven gerust zijne liederen voor onze Zondagsscholen aanbevelen. De uitvoering is net en de prijs laag. Het genot voor de kinderen kan groot zijn. Worde de Heere er door verheerlijkt uit vele kindermonden, op menige school en in menig huisgezin.

Gaarne vestigen wij, op verzoek van den Uitgever, nog eens de aandacht op de voortreffelijke historische werkjes van den heer J. W. VAN STRATEN.

1. **Een ridder zonder vrees of blaam.** *Het leven van John Knox, den Hervormer van Schotland.*
2. **De Glasschilder van Mons.** *Het leven van Guido de Brès aan jongelieden verhaald.*
3. **In Harderwijk.** *Een paar bladzijden uit de geschiedenis der Hervorming in Gelderland.*

Deze boekjes hebben eenen net geïllustreerden omslag en een gekleurd plaatje, en bevatten ruim 100 bladzijden. Prijs 40 ct. No. 1 is ook in prachtbandje verkrijgbaar voor 75 ct.

Van alle drie konden wij in een vorig Verslag een even vleiend getuigenis geven. Wij bevelen ons bij den Schrijver en den Uitgever aan voor meer zulke kostelijke boeken. Zij hebben inderdaad hooge waarde voor het Christelijke gezin en staan in de lijst van lectuur voor de jeugd mede op de eerste bladzijde.

SCHEURKALENDERS.

Ook dit jaar mogen wij weder op verschillende Kalenders de aandacht vestigen. En wij doen dit van harte, wijl het uitreiken van eenen Scheurkalender aan de oudste leerlingen der Zondagsschool zeer aan te bevelen is. Daardoor wordt een boodschapper van goede tijding in de huisgezinnen gebracht. En daarvan mag, vooral in woningen, waar men van Gods Woord vervreemd is, onder den zegen des Heeren, kostelijke vrucht worden verwacht. In de volgende orde werden de Scheurkalenders ons toegezonden.

1. **Gezelle Meerburg's Christelijke Volks-Scheurkalender voor het jaar 1905.**

Het schild van dezen Kalender stelt *Gideons keurbende* voor. Inderdaad een gelukkige greep, inzonderheid voor dezen tijd, waarin de groote massa van Christus en zijn kruis ongeloovig zich afkeert. De kleuren zijn wat te hard, vooral die van het water en de lucht. Is het historisch goed, dat er ook een paard afgebeeld is?

De voorzijde meldt dag en datum, benevens de opkomst en den ondergang van zon en maan. Hierna volgt een tekst met toepasselijk bijschrift, dat op Zon- en feestdagen ook de achterzijde in beslag neemt. Die teksten en bijschriften kunnen de lezers onderwijzen van den weg der zaligheid. Zij brengen goede onderrichting, ernstige vermaning en hartelijke vertroosting.

Aan de achterzijde komen eenige raadsels voor, benevens de gewone verhalen. In deze is nu en dan eene afwijking op te merken van den ouden eenvoud. Het komt ons voor, dat aan de phantasie hier en daar te veel vrijheid is gegund, b.v. in *Twee Weduwen* en *De Watermolenaar*. Ook zijn sommige verhalen te lang. Bij de raadsels ware een weinig meer afwisseling gewenscht.

Ondanks deze opmerkingen bevelen wij GEZELLE MEERBURG'S Christelijken Volks-scheurkalender gaarne aan. Moge de Uitgeefster ook nu weer op ondubbelzinnige wijze blijk ontvangen, hoezeer haar Kalender bij velen geliefd en gewaardeerd wordt. Daarin zullen ook wij ons verblijden.

2. **Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus.” Scheurkalender voor het jaar 1905.** Uitgever F. P. D'Huy te *Middelburg*.

De Scheurkalender van „FILIPPUS” ziet er weer voornaam uit. Zoowel het sierlijke schild als het zetwerk van het blok is eene eervolle vermelding waard. Het schild biedt in frissche kleuren drieërlei voorstelling. Bovenaan: *Israël, dansende om het gouden kalf*; Ex. 32 : 20 en Ps. 106 : 9. Ter rechterzijde: *Israël, geplaagd door de vurige slangen*; Numeri 21 : 5—9. En ter linkerzijde van het blok: *Israël, gedrenkt uit de steenrots*; Numeri 20 : 1—13. Eene krachtige prediking in sprekende beelden, die de wondeplekken onzer eeuw voorstellen, maar ook wijzen op de eenige heilzame artseneij, die van alle zonde en ellende volkomen verlost.

Zoowel in de tekststukjes aan de voorzijde, als in de verhalen aan de keerzijde is — dat spreekt hier vanzelf — een zuivere toon te beluisteren.

De premie is het tweede deel van een *Dagboek*. Meditatiën van onderscheidene predikanten der Gereformeerde Kerken, meer dan 300 bladz. beslaande, en met flinke letter op helder papier gedrukt. Dit Dagboek zal inderdaad den aftrek van dezen Kalender zeer vermeerderen. Vinde hij tot duizenden gezinnen zijnen weg, voor velen ten zegen en ook tot aanzienlijken steun van den vooral in onzen tijd zeer belangrijken, maar nog altijd *veel te weinig* behartigden arbeid der tractaatverspreiding.

De prijs van den gebonden Kalender is 75 ct; die van den Kalender op schild 40 ct. De prijs van Kalender en Premie bedraagt 60 ct.

3. **Uit de fontein des Heils.** *Woorden des levens voor iederen dag des jaars*, door Ds. W. H. OOSTEN. Uitgave van W. KIRCHNER te Amsterdam.

Ook deze Kalender biedt in zijn sierlijk, breed schild een deugdelijk stuk werk. Frisch en klaar, duidelijk en levendig, geeft het eene treffende en bekende voorstelling uit de Kerkgeschiedenis: de keuze tusschen Christus en Diana. Ook hier een gelukkige greep in het hart onzes tijds. Het ware o. i. goed geweest, indien de achterzijde der eerste blaadjes eene historische toelichting op de schoone illustratie van het schild had gegeven. De aan de bovenzijde afgedrukte teksten geven echter de kern der zaak duidelijk aan.

Deze kalender zal om zijn mooi schild ongetwijfeld veel aftrek vinden. Men ziet het niet dan met diepen indruk aan.

De voorstukjes zijn degelijk en geven den lezer iederen dag wat goeds. De vorm is naar behoren, de inhoud onderwijzend en vertroostend.

De verhalen, aan de achterzijde, verhoogen zeker voor velen de waarde van dezen kalender. Zij geven veel afwisseling. Het zijn niet uitsluitend de gewone verhaaltjes; meermalen wordt daarin ook gehandeld over voorname personen in de geschiedenis van Christus' Kerk.

Moge deze kalender bij duizenden verspreid worden. Hij is het ten volle waard. De prijs per stuk is 35 ct.; 25 ex. à 30 ct; 50 ex. à 25 ct; 100 ex. à 22 ct. Heel mooi en zeer goedkoop, inderdaad twee redenen voor ééne, om hem druk te verspreiden.

Ook van de premie mogen wij een gunstig getuigenis geven.

Door strijd tot vrede. *Een verhaal uit Hindostan*, door D. ANDREA. Met geill. omslag. 2 plaatjes in zwartdruk. 135 bladz. Prijs 40 ct.

Dit is, gelijk de titel reeds aangeeft, een verhaal uit Hindostan. Melanie, eene jonge vrouw, wier man om zijn geloof in den Christus, zoo zij meende, omgebracht, maar door God wonderlijk gered was, vervloekt de priesters, die bij het lijk van haren vader, hare moeder levend verbranden. Zij moet daarvoor boeten door het offeren van haar eenig kind, dat in den Ganges wordt geworpen. God leidt haren weg naar de woning van eenen Zending. Daar komt zij tot het geloof in den Christus. En na veel smarten en wederwaardigheden geeft God haar haren man terug en ook haar kind, dat niet verdronken is, maar gered van den dood door zijn eigen vader, die als een „fakir”, een bedelaar vermomd, het kind heeft weten te redden, zonder dat het bemerkt werd.

Eene aangrijpende geschiedenis, zóó boeiend beschreven, dat wie begint met lezen, het schoone boek liefst niet neerlegt, voor hij de laatste bladzijde heeft bereikt.

De vorm is goed. Hij dient de historie en dit doet hij zonder praal of vertooning, maar ook zonder hinken of struikelen. De plaatjes voldoen aan al de eischen, die de meest vorderende lezer aan eene uitgave van dezen prijs zou durven stellen. De strekking is, gelijk uit de inhoudsopgave, in 14 hoofdstukken met opschriften verdeeld, valt op te maken, voortreffelijk. De Schrijver is er gelukkig in geslaagd, in het licht te stellen, dat alleen de ware Christen vrede heeft en hebben kan. Wij kunnen deze premie blijmoedig aanbevelen. Onder den zegen Gods vermag hij hartelijke belangstelling en ernstig gebed te wekken voor den arbeid des evangelies onder de Heidenen. Daarom is hij ons inderdaad dubbel lief.

4. **Martha-Scheurkalender voor 1905.** Vijftiende jaargang. Uitgever J. M. BREDÉE te Rotterdam.

Het schild van dezen Kalender ziet er frisch en degelijk uit. Het stelt voor: Eliëzers ontmoeting van Rebecca, terwijl zij bij de bron water put. Door den Kalender, waarvan het blok met flinke, heldere letter bedrukt is, wordt elken dag eene frissche teug geboden uit de fontein des Woords. Ook de achterzijde

is aantrekkelijk en vol verscheidenheid. Losse gedachten, versjes, verhalen, treffende opmerkingen. Alles zeer afwisselend en onderhoudend.

Wij heeten hem van harte welkom. Moge hij tot vele woningen zijnen weg vinden en er tot rijken zegen zijn voor jong en oud.

Het goede doel maakt hem dubbel aanbevelenswaardig. De uitgave geschiedt ten voordeele der Martha-stichting te Alfen aan den Rijn, waar weezen, half-weezen en verlaten kinderen verzorgd worden.

Meer dan 20 jaar werd daar deze arbeid der liefde verricht. Duizend kinderen werden er verzorgd en nu nog vinden daar ruim 300 een vriendelijk tehuis.

De Kalender zonder premie kost 60 ct. Met de premieboeken: VAN DEN ABBEELE, *Eene vertelling*, 85 ct., of DE VORST UIT HET HUIS VAN DAVID, door Betsy, f 1.10. Ter uitdeeling op Zondagsscholen zijn de prijzen veel minder: 25 ex. à 40 ct.; 50 ex. à 30 ct.; 100 ex. à 27 ct.

Al deze Kalenders zijn boodschappers van het schoone en goede. Wij hopen zeer, dat vele Zondagsschoolbesturen er gebruik van zullen maken. Zij bieden iets voor heel het jaar en kunnen in menig gezin, waar men leeft zonder God en zonder Bijbel, onder 's Heeren zegen winst brengen voor de eeuwigheid.

Tot ons leedwezen ontbreekt dit jaar één kalender in de rij, n.l. »*Barnabasa*«, uitgave K. LE COINTRE te *Middelburg*. Dit spijt ons te meer, omdat de heer L. C. steeds zoo vriendelijk was, een aanzienlijk getal exemplaren gratis aan te bieden ter verspreiding op behoeftige Zondagsscholen.

Particuliere inzendingen.

Van de boeken en kaartjes, die niet door den uitgever zelf, maar van particuliere zijde, door leden van »JACHIN«, ons zijn verstrekt, geven wij gewoonlijk geene breede recensie, maar slechts eene vluchtige vermelding. Wij doen dat ook nu.

Uitgaven van „Capadose.”

BOEKHANDEL VOORHEEN HÖVEKER EN WORMSER TE AMSTERDAM.

VIER VELLEN ZONDAGSSCHOOLKAARTJES in kleurendruk, tekst met bruine letter. Prijs 25 ct.

1. Dieren des Bijbels.

36 kaartjes maken een vel. Daarbij zijn 9 onderscheiden dieren voorgesteld, en worden 36 onderscheiden teksten gebruikt. Het verband tusschen de Schriftuurplaatsen en de teekeningen is soms zeer zwak. Zeker gaat het moeilijk, om steeds andere prentjes te hebben, maar de vrijheid mag toch niet te groot zijn.

Aan den adelaar verbindt de ontwerper de wijsheid; aan den beer, de grimmigheid. De leeuw biedt in de Heilige Schrift uitspraken genoeg, evenals de vogelen, bijzonder de zwaluwen. De geitenbok, de herten en de duiven geven insgelijks overvloedige aanleiding tot Bijbelsche gedachten. De struisvogel herinnert aan het loopen met kracht.

De uitvoering is eenvoudig, in stemmige kleuren op licht carton, en teksten in lila gedrukt. De kaartjes zijn 6⁵ bij 5⁵ c.M., dus zeer geschikt tot uitdec-

ling op de Zondagsschool. De 36 teksten zijn ook op eenen enkelen na alle sprekend tot het kinderbewustzijn.

De prijs, 25 cts. per vel van 36 kaartjes, komt ons wel wat hoog voor. Voor menig Bestuur zal dit een bezwaar blijken te zijn. O. i. mag zoo'n kaartje eene Zondagsschool niet meer dan eenen halven cent kosten.

2. Vogelen des hemels.

Hier zijn 4 verschillende teekeningen, 4 bij 7½ c.M. groot, die elk tien maal dienen als gezellin voor eenen tekst. Elke teekening geeft een of twee vogeltjes en voorts lieve bloempjes en bloemen te zien. De teekening en de tekst staan niet in verband.

De teksten spreken van: den hoogmoed, de wijsheid, den lof des Heeren, de zorge van den Schepper, het uitzicht der geloovigen, de oprechtheid en hare belooning, enz.

De plaatjes zijn bekoorlijk voor het oog door vriendelijke, zachte kleuren en eene smaakvolle samenvoeging daarvan. De teksten brengen uitnemende waarden, maar die geene bijzondere betrekking hebben op de jeugd.

3. Kruimkens.

Een viertal plaatjes, tamelijk goed uitgevoerd, met 36 teksten en 5^s bij 6^s c.M. groot; dit is oorzaak dat plaatje en tekst niet het minste met elkaar gemeen hebben, tenzij toevallig, wat wij jammer vinden. Het gebruik van een *gedeelte* van een Schriftplaats achten wij minder gewenscht, bijv. „De Heere ondersteunt allen, die vallen”, zonder meer. De teksten zijn meest uit de Psalmen of Spreuken. Geen enkele heeft betrekking op de historie; ook is er niet één, die eene profetie aangaande den Christus bevat. Eene wel wat eenzijdige keuze dus.

4. Levenswijsheid.

Een blad met 25 teksten. 21 uit het Oude en 4 uit het Nieuwe Testament. De onderwerpen zijn verschillend, doch geven telkens een afgerond geheel. De kaartjes zijn niet zoo benauwend klein (6 bij 7^s c.M.) als er wel eens in den handel gebracht worden. Het zijn flinke kaartjes, met heldere, gekleurde letter gedrukt. Bij iederen tekst is een plaatje, voorstellende: kindertjes met hondjes, scheepjes, ballen, enz.

Ook hier houden de plaatjes met den tekst zeer weinig verband. 't Zal wel niet gemakkelijk zijn, bij elke Schriftplaats een passende illustratie te geven. Doch er is blijkbaar niet naar gestreefd, want bij enkele teksten was dit zeer wel mogelijk geweest. Het schijnt, dat eenvoudig cliché's gebruikt zijn, gelijk met de reclameplaatjes geschiedt.

Al deze vellen zijn geperforeerd. Ofschoon het niet vermeld wordt, is de bedoeling dezer uitgaven, beloonings- of aanmoedigingskaartjes te geven voor de Zondagsschool. Ze kunnen, wat de uitvoering aangaat, met andere wel wedijveren. Doch de prijs is vrij hoog. Dit zal voor menig Zondagsschoolbestuur een bezwaar zijn, om er gebruik van te maken. Van de laatste serie toch kosten de kaartjes een cent per stuk. Wie lid van „Capadose” is, ontvangt ze echter voor den *halven* prijs.

Kon het daarheen geleid worden, dat de teksten ook van deze belooningskaartjes van buiten geleerd werden, dan zou de uitdeeling een dubbel voordeel geven. In elk geval worden ze gelezen en zoo wordt ongemerkt de kennis van Gods Woord uitgebreid, 'twelk op zichzelf reeds een zegen is te achten.

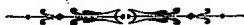
Nieuwe boekjes gaf »CAPADOSE» ook dit jaar niet uit. Slechts verscheen een herdruk van eene oude en goede bekende, doch die meer voor jongelingsvereeningen en Christelijke leeskringen, dan voor Zondagsscholen geschikt is, gelijk de Schrijver zelf in de »Voorrede» heeft opgemerkt. Het is:

Nathan, de kajuitsjongen, of de reis naar Jeruzalem. *Een verhaal voor jongelieden*, door J. DE LIEFDE. Vierde druk. Niet geill. omslag. 4 plaatjes in zwartdruk. 260 bladz. Prijs f 1.50.

Wij maken met Nathan de reis naar Jeruzalem en volgen hem van stap tot stap. 't Is verteld, zooals DE LIEFDE vertellen kan. De beste pennevrucht van zijne bekwame hand is het echter niet. Het is hier en daar wel wat langdradig. En deze gevierde auteur is anders gewoonlijk zoo levendig en pakkend! Doch om het doel moesten de beschrijvingen van landen en volken misschien zoo uitvoerig zijn. De plaatjes zijn mooi.

De strekking van het verhaal blijkt uit de Voorrede. „Twee bedoelingen”, zoo heet het daar, „zijn het, die ik mij hoofdzakelijk voor oogen stel: de harten (mijner jeugdige vrienden) opmerkzaam te maken op de uitnemende voorrechten van de vreeze des Heeren, en ze op te wekken tot ernstige belangstelling in de bekeering Israëls en der Heidenen.” Deze strekking is uitnemend. Jammer, dat hier en daar het beginsel der algemeene verzoening wel wat door de reten gluyt.

(Ofschoon het een zeer mooi boek is — de geschriften van DE LIEFDE blijven over 't algemeen, om den inhoud, maar vooral om den treffelijken vorm, gezocht — kunnen wij met dezen herdruk niet bijzonder zijn ingenomen. Niet zoozeer omdat wij nu aan eenen anderen stijl gewoon zijn, maar vooral, omdat er zoovele toestanden in worden geschetst, die niet meer bestaan. In Zuid-Afrika en op Madagascar is het nu in lange niet meer zooals in 1849, het jaarcijfer der Voorrede. Het ware niet ongepast geweest, zoo de Uitgever dit in eene noot had aangegeven.

Uitgaven van Joh. de Liefde te Utrecht.

De heer DE LIEFDE uit Utrecht biedt onder meer aan :

- **De Smidsgezel van Utrecht.** *Een verhaal voor jong en oud*, door H. J. v. LUMMEL. Omslag in kleurendruk met portret. 6 gekleurde platen. Flinke letter. 167 bladz. Prijs 25 ct.
- **De Bijhouwer van Utrecht.** *Een verhaal voor jong en oud*, door H. J. VAN LUMMEL. Omslag in kleurendruk met portret. 6 gekleurde plaatjes. 232 bladz. 25 ct.
- **De Hopmansvrouw van Utrecht.** *Een verhaal voor jong en oud*, door H. J. VAN LUMMEL. Omslag in kleurendruk met portret. 6 gekleurde plaatjes. 282 bladz. Prijs 25 ct.

Dit zijn boeken, die niet verouden. Ze zullen de lezers altijd weer verkwikken door den leerrijken inhoud, den aangenamen verhaaltrant en den beslist Christelijken geest. Ze te bespreken en aan te bevelen, is overbodig. Stijl en taal, inhoud en vorm wedijveren hier om het zeerst, ten einde inderdaad goede en opbouwende lectuur aan te bieden. Wat deze overleden auteur schreef, kan voorzeker nog de vergelijking doorstaan ook met het schoonste, dat tegenwoordig verschijnt. Zij behooren tot de klassieken op het terrein der kinderlitteratuur.

De wijde, wijde wereld, door ELISABETH WETHERELL. Nieuwe herziene uitgave. Met geïll. omslag. 6 gekl. pl. 266 bladz. over twee kolommen compres gedrukt. Prijs 30 ct.

Ook dit is een zeer bekend en beroemd boek. Een juweeltje van Christelijke lectuur.

Deze uitgaven zijn onbegrijpelijk goedkoop. Zulke lijvige en kostelijke boeken met gekleurde platen voor 25 en 30 ct.; het is ongehoord. Om deze reden vestigen wij er dan ook de aandacht op. Hier ontvangt men voor zeer weinig geld wat voor het allerbeste op dit terrein bekend staat. Wij twijfelen niet, of vele Zondagsschoolbesturen zullen van deze zeer voordeelige en aanlokkende aanbieding profiteren.

Zijn wij met eenige algemeene opmerkingen begonnen, wij willen, aan het einde gekomen, er ook mede besluiten.

Zoo wij niet van het groote nut van dezen jaarlijks in omvang toenemenden arbeid overtuigd waren, wij zouden ernstig overwegen. het Hoofdbestuur van »JACHIN» beleefd te verzoeken, ons toch van deze taak te willen ontslaan. Zij kost ons weken achtereen schier te veel tijd en inspanning. Wat ons echter de vrijmoedigheid daartoe ontnemt, is de overtuiging, dat wij met dit werk niet aan een afgelegen zoompje hengelen, maar het net uitwerpen in den snellen en breeden stroom onzes tijds. De belangstelling in al wat het kind betreft neemt immers van week tot week toe. De lectuur voor en over de jeugd stapelt zich bij den dag op, en het grootste deel, van wat verschijnt, ligt binnen den kring der moderne opvoedkunde. Daarom zien wij in den arbeid der Commissiën ter beoordeeling van lectuur voor de jeugd eenen gewichtigen tak van dienst, waardoor wij eene uitnemende gelegenheid hebben, om de wacht bij onze beginselen te houden en daarvoor in den lande, zoowel bij de Heeren Schrijvers en Uitgevers als bij Onderwijzers en Ouders ernstig te getuigen. Daarom hebben wij, al kost hij ons wel eens eenen zucht, dezen arbeid lief; daarom moedigen wij de broeders recensenten en ons zelve aan, om te volharden, al valt het ons door velerlei practischen arbeid, die onze kracht en onzen tijd vraagt, wel eens wat zwaar.

Tegenover de drukke bemoeiingen der vrijzinnige richting staan gelukkig duidelijke blijken, dat ook onzerzijds de oogen steeds meer opengaan voor het hooge belang der zaak, die het hier geldt. Met veel genot lezen we telkens de recensie-kolommen van »*De Standaard*», die meer dan eens op de kinderlectuur met eene kracht en eenen ernst, boven onzen lof verheven, de aandacht vestigde. Ook »*De School met den Bijbel*» gaf onlangs onder het opschrift »*Kinderlectuur*» eene reeks schoone artikelen, die wij met hartelijke instemming lezen.

Het was ons aangenaam, hieruit te vernemen, dat de Schrijver van deze artikelen met ons op hetzelfde aanbeeld slaat. We zijn het ten volle met hem eens, als hij zegt:

»Kinderboekjes zijn geen preekjes, geen handboekjes van Christelijke ethiek, maar stukjes natuurlijk Christelijk leven, zooals men het alle dagen kan

aantreffen in het rijk genuanceerde leven onder de menschen, maar dan gezien met het oog van een kind, overdacht in een geest als dien van het kind, geschreven in een vorm, bevattelijk voor het kind.”

»Bij het beoordeelen van kinderlectuur letten wij op de conceptie van het verhaal ; op de paedagogische waarde ; op een zuivere Christelijke ethiek ; op zinsbouw en woordenkeus, op de psychologie in het werkje ; en zal de waarde verhoogd worden naar gelang het meer geeft tot het aanbrengen van nuttige kennis.»

Bescheidenlijk meenen wij te mogen zeggen, dat dit Verslag eenigszins kan aantoonen, dat wij bij dezen arbeid eenzelfde ideaal voor oogen hebben.

Met ingenomenheid hebben wij ook gezien, dat de Redacteur en de Uitgevers van dat blad een prijsvraag hebben uitgeschreven voor de kopij van een verhaal, geschikt voor kinderen van 9 tot 13 jaar. Wij wenschen den heeren een goed succes toe. Mogen zij straks in staat worden gesteld, een model van een Gereformeerd boek voor de jeugd uit te geven, dat later de stamvader wordt van eene geheele familie van kinderen en kleinkinderen van goeden huize.

Nu blijven ons nog eenige plichten over, waarvan wij ons gaarne kwijten.

Namens de Gereformeerde Zondagsschoolvereniging »JACHIN» betuigen wij den H. H. Uitgevers hartelijk dank voor de welwillende toezending hunner nieuwe uitgaven. Moge het blijken, dat ons Verslag ook voor hen tot voordeel is.

Hartelijk dank inzonderheid aan al de broeders Commissieleden voor de belangrijke diensten, ook nu weer trouw en vaardig aan »JACHIN» bewezen. Zij mogen er van overtuigd zijn, dat velen voor dezen hunnen arbeid met gevoelens van dankerkentenis vervuld zijn. Menigmaal ontvangen wij daarvan duidelijke bewijzen.

Hartelijk dank aan den Heer KOSTER voor de hulp, ons verleend ; en vooral ook aan den eersten Secretaris, broeder ORANJE, die bij de correctie, en in zooveel andere opzichten, ons uitstekende diensten bewezen en daardoor dezen omvangrijken arbeid voor ons aanmerkelijk verlicht heeft.

Aan de Uitgevers deelen wij mede, dat dit Verslag weder op ruime schaal wordt verspreid. Aan al de geabonneerden op de Toelichting, aan al de verspreide leden, aan al onze Afdelingen, aan al de bij »JACHIN» aangeslotene Corporatiën, aan al onze Correspondenten, en ook aan al de Commissieleden wordt het in een of meer exemplaren toegezonden. De oplaat bedraagt bijna 2000 exemplaren

Evenals vorige jaren wordt het ook nu weder in den handel gebracht. Wie een ex. wenscht te ontvangen, wende zich tot de firma A. GEZELLE MEERBURG te Heusden. De prijs is 10 ct. ; franco per post 15 ct.

Van harte hopen wij, dat ook den ouders JACHIN's Boekbeoordeeling steeds meer een welkome gids moge zijn op een gebied, vooral in onzen tijd vol klemmen en voetangels.

Het Hoofdbestuur stelt gaarne weder eenige exemplaren van het Verslag voor H.H. Uitgevers beschikbaar, met beleefd verzoek, zoo goed te willen zijn, deze H.H. Schrijvers te doen toekomen. Het zou ons zeer verblijden, zoo zij van de recensies kennis wilden nemen. Misschien is de veronderstelling niet te stout, dat eene enkele opmerking hier en daar ook hun nog eenige winste kan brengen. Gaarne ontvangen wij van de goedgekeurde boekjes weder eenige present-exemplaren, om daarmee de behoeftige Zondagsscholen te verblijden.

Het vorige jaar was broeder KOSTER in de gelegenheid 30 Zondagsscholen met ongeveer 500 boekjes, te begiftigen. En dit getal zou nog grooter zijn geweest, indien niet een pakket met present-exemplaren te laat ware gekomen. Den Bestuurders van behoeftige Zondagsscholen verzoeken wij voor 5 December a.s. hunne aanvragen om boekjes in te zenden aan den heer P. KOSTER te *Appelscha* in Friesland. Deze is weder bereid, den arbeid der verdeling van de present-exemplaren op zich te nemen. Een lastig werkje, doch, dat hem alleszins toevertrouwd kan worden.

Bij elke aanvraag moet 25 cent gevoegd worden in postzegels, benevens eene opgave van het aantal leerlingen der school of der scholen, waarvoor de aanvraag geschiedt.

Verleden jaar zonden drie Zondagsscholen hunne aanvraag *te laat* in. Alles was reeds verzonden. Laat men nu toch op den datum van 5 December letten. Dan zal men die teleurstelling zich besparen. Sommige Zondagsscholen vroegen wél tijdig aan, maar verzuimden postzegels in te sluiten. Dat men daaraan toch denke. Het is al heel mooi, dat men een gratis-pakket ontvangt, daarbij ook nog *franco-toezending* te verwachten, is wel wat erg.

Eindelijk brengen wij nog in herinnering, dat alleen *werkelijk behoeftige* Zondagsscholen voor deze uitdeeling in aanmerking komen.

Ten slotte vragen wij eene zachtmoedige beoordeeling aan de lezers, die hier of daar in dit Verslag eene of andere fout opmerken mochten. Om de zaak te bespoedigen, moesten wij voor sommige gedeelten ons met slechts ééne proef tevreden stellen. Om des tijds wille kon aan onzen broeder Corrector van niet één vel de gebruikelijke revisie worden verstrekt.

En nu leggen wij de pen neder met de bede, dat de Heere de Zondagsscholen zegenen moge, en de Besturen, alsook de onderwijzers, zalven met zijnen Heiligen Geest, om met ernst en blijmoedigheid hunnen arbeid der liefde te verrichten, tot eere van zijnen heiligen Naam en tot uitbreiding van zijn heerlijk Koninkrijk.

J. P. TAZELAAR.

Weesp, 18 November 1904.

Uitgaven van de Gereform. Zondagsschoolvereen. „JACHIN.”

OFFICIËEL ORGAAN.

De Zondagsschool.

Tijdschrift ter bespreking van de belangen der Geref. Zondagsscholen. Redacteur J. P. TAZELAAR te Weesp.

Dit blad verschijnt driemaandelijks. Elke aflevering beslaat 12 pagina's over 2 kolommen gedrukt. Prijs per jaargang, franco per post bij vooruitbetaling 40 cts. Men abonneere zich bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te Heusden.

KALENDER MET TOELICHTING.

Kalender van de Geref. Zondagsschoolvereeniging »JACHIN», samengesteld door de Heeren Ds E. DOUMA, W. KROESE en Ds. W. SIEDERS.

In boekformaat prijs 3 cent.

In geperforeerde bladen prijs 3 cent.

De Toelichting bij den kalender, onder redactie van dezelfde Heeren, verschijnt in driemaandelijksche afleveringen. Prijs per jaargang fr. per post f 0,60.

BOEKJES.

Een vijftal stellingen in betrekking tot de Zondagsschool, door A. LITTOOIJ, Geref. pred. te *Middelburg*. Prijs 10 cent.

Wat heeft de Zondagsschool gedaan en wat kan ze doen ter verbreiding van de kennis der Heilige Schrift? door Ds. A. LOOIS. Prijs 1½ ct.

De Zondagsschool en het Socialisme, door D. MULDER, Hoofd der Chr. School te *Zierikzee*. Prijs 10 ct.

Huiscatechisatie en Zondagsschool, door P. ORANJE, Hoofd eener Geref. school te *Amsterdam*. Prijs 1½ ct.

De Geref. Zondagsschoolvereen. „Jachin.” Een woord ter opwekking van belangstelling, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 1 ex. 10 ct.; 12 ex. f 1.08; 25 ex. f 2; 50 ex. f 3.50.

Waarom opgeheven? door J. P. TAZELAAR. Prijs 10 ct.

De Zondagsschool en het Moderne Heidendom, door J. P. TAZELAAR. Prijs 7½ ct.

De Zondagsschool. Een boekje voor de leerlingen der hoogste klassen. Met plaatjes, door J. P. TAZELAAR. Prijs 10 ct.

De Zondagsschool en de Christelijke lectuur (in aansluiting aan »Jachins» werk), door P. ORANJE. Prijs 10 ct.

Het Genadeverbond en de Zondagsschool door Ds. T. Bos. Prijs 10 ct.

Welke eischen „Jachin” stelt aan de lectuur voor de Jeugd door J. P. TAZELAAR.

Catalogus van lectuur voor de jeugd door de Geref. Zondagsschoolvereeniging »JACHIN» aanbevolen.

Deze lijst wordt elk jaar aangevuld met de nieuwe werkjes, die het licht zien en aanbevelenswaardig zijn, en is evenals het bovengenoemde artikel gratis verkrijgbaar.

TRACTAATJES.

Tractaatjes op gekleurd papier met plaatje, 4 pag., in 14 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 ex. 60 ct.; 250 ex. *f*1.40; 500 ex. *f*2.70; 1000 ex. *f*5.—.

Tractaatjes in Boekformaat, 8 pag., 4 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 ex. 60 ct.; 250 ex. *f*1.40; 500 ex. *f*2.70; 1000 ex. *f*5.—.

Tractaatjes op gekleurd papier in 10 verschillende No's. Prijs 2 ct.; 100 ex. *f*1.75; 250 ex. *f*3.75; 500 ex. *f*6.50; 1000 ex. *f*12.—.

Tractaatjes op gekl. papier, in 3 versch. No's. Prijs 1½ ct.; 100 ex. *f*1.25; 250 ex. *f*2.50.

Tractaatjes op wit papier, 2 pag., in 20 versch. No's, waarvan enkele met versjes op bekende wijzen of met muziek. Prijs ½ ct.; 100 ex. 35 ct.; 250 ex. 80 ct.; 500 ex. *f*1.55.

Zes nieuwe **boelende Tractaatjes**: No. 1 »De kleine Abraham of een heerlijke vrucht van de Zondagsschool." No. 2 »Dat waag ik niet". No. 3 »Op de paardenmarkt te Z." No. 4 »God laat zich niet bespotten". No. 5 »God is een Vader der weezen". No. 6 »Uit gevaar gered". Prijs 1 ex. 1 ct.; 100 ex. *f*0,75; 250 ex. *f*1,80; 500 ex. *f*3,30; 1000 ex. *f*6.—.

BELOONINGSKAARTJES.

Kaartjes No. 1, in pakjes van 600 kaartjes, 50 ct.

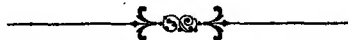
» » 2, » » » 120 » 37½ »

» » 3, » » » 30 » 25 »

12 pakjes *f*2.50; 24 p. *f*4.—; 50 p. *f*7.—; 100 p. *f*12.50.

DIPLOMA.

af te geven aan hen, die de Zondagsschool verlaten. Zeer fraai bewerkt in verschillende kleuren. Prijs 10 ct.; 25 ex. *f*2.—; 50 ex. *f*3.50; 100 ex. *f*6.

INHOUD.

	Bladz.
Lijst der Commissiën voor de Boekbeoordeeling	1
Algemeene Opmerkingen	2—7
Uitgaven van G. F. CALLENBACH.	7—40
» » J. M. BREDÉE	40—60
» » D. A. DAAMEN	60—63
» » D. DONNER	64
» » A. GEZELLE MEERBURG	65
» » »FILIPPUS"	65
» » W. KIRCHNER	66
Particuliere inzendingen	67
Uitgaven van »CAPADOSE"	67—69
» » JOH. DE LIEFDE	69—70
» » »JACHIN"	73—74

NADERE AANWIJZINGEN.

Geschiedenissen uit den Bijbel	25, 42—44
Zondagsschoolplaten	40, 58, 59
Wandteksten	57, 61—63
Zondagsschoolkaartjes	59—60, 63
Kerstliederen	64
Scheurkalenders	65—67

Uit „Jachins” Statuten.

ART. 2.

Hel doel der Geref. Zondagsschoolvereeniging „JACHIN” is :

- 1o. de bevordering van de oprichting en instandhouding van Zondagscholen, waar zij niet, of niet voldoende aanwezig zijn ;
- 2o. bevordering van den bloei der reeds bestaande Zondagscholen en van samenwerking derzelve ;
- 3o. haren zedelijken invloed aan te wenden tot bevordering van 't lager onderwijs op denzelfden grondslag ;
- 4o. het uitgeven van hulpmiddelen ten dienste van onderwijzers en leerlingen.

ART. 3.

Leden der vereeniging „JACHIN” zijn allen, die met den grondslag en het doel instemmen, (zie art. 1 en 2), en eene jaarlijksche contributie betalen van minstens 50 cents.

ART. 8.

Minstens 10 personen in ééne of in nabij liggende gemeenten kunnen zich tot een afdeeling vormen. Elke afdeeling heeft het recht een afgevaardigde te zenden naar de Algemeene Vergadering. Afdeelingen boven de 50 leden kunnen 2, boven de 100 leden 3 afgevaardigden zenden.

ART. 9.

Bestaande corporatiën : Zondagsschoolvereenigingen, buiten „JACHIN” staande, Kerkeraden, Jongelings- en Jongedochtersvereenigingen kunnen zich, ter bevordering der eenheid, aan „JACHIN” aansluiten, indien zij met het doel en den grondslag instemmen en jaarlijks f 3,— in de algemeene kas storten. Zij verkrijgen daardoor het recht tot het zenden van één afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.

Het Bestuur noodigt allen, die den arbeid der Zondagsschool wenschen te steunen, uit, lid te worden van „JACHIN” en in hunne omgeving nieuwe leden voor de vereeniging te werven.

Het adres van den penningmeester is : Ds. A. LOUIS te *Pernis* (Z.-H.)